

Nivegy - völgyi

Táj- és Turizmusfejlesztési Tanulmány

✿ Balatoncsicsó

✿ Szentjakabfa

✿ Szentantalfa

✿ Óbudavár

✿ Tagyon

Nagy Krisztina

Márkus Adrienn

Máté Klaudia

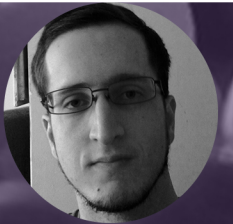
A név !!
Nivegy
CSAPAT

Odonics Balázs

Kácsor Enikő

Ódor Gábor

Körmendi Katalin

Briski Edit

Kuslits Ákos

Albert Dorina

Konzulensek:

Dancsokné Fóris Edina Klára

Filepné dr. Kovács Krisztina

dr. Illyés Zsuzsanna

dr. Kollányi László

Mikházi Zsuzsanna

Pádárné dr. Török Éva

dr. Sallay Ágnes

dr. Szilvácsku Zsolt

**A tanulmány a Budapesti Corvinus Egyetem
Tájépítészeti Karának másodéves MSc hallgatói műhelymunkája,
amely 2015. év májusában készült.**

Minden jog fenntartva © 2015.

Tartalom

Előszó	3
1. Tájéörténet	5
1.1. A Nivegy-völgy története	5
1.2. Nivegy-völgyi települések története	7
1.3. A völgyhöz kapcsolódó mendemondák.....	12
2. A tájhasznosítás változásai.....	15
2.1. Állandó, stabil területhasználatok.....	16
2.2. Tájhasznosítási változások.....	17
2.3. A szántó – gyep – szőlő – és kertes felhasználási egységek kapcsolata	17
2.4. Új területek kialakulása.....	18
2.5. Az állattartás és a legelőterületek kapcsolata, tendenciája	19
3. A turizmus és a helyi gazdaság jelenlegi állapotának vizsgálata a Nivegy-völgyben	26
3.1. Az idegenforgalom szerepe és jelentősége az egyes településeken	26
Balatoncsicsó	26
Szentantalfa.....	26
Szentjakabfa	27
Tagyon	27
Óbudavár	28
3.2. Szálláshelyek és vendéglátó egységek a településeken	28
Balatoncsicsó	28
Szentantalfa.....	29
Szentjakabfa	30
Tagyon	31
Óbudavár	32
3.3. Állattartás	33
3.4. Helyi termékek	33
3.5. Egyéb szolgáltatások	34
3.6. Turisztikai vonzerők a Nivegy-völgyben.....	35
Fesztiválok, rendezvények	35
Múzeumok	36
Programlehetőségek.....	36
3.7. Turizmustípusok a térségben	37
Esküvőturizmus	38
Ökoturizmus	38
Borturizmus	39
4. Túraútvonalak	40
4.1. Kapcsolatok	40
4.2. Javaslátok.....	40
Fenntartás.....	40
Új útvonalak, összeköttetések.....	41
Pihenők, kilátók létesítése.....	42
Egyéb javaslátok	43
5. Vízfolyásvizsgálát	47
5.1. A vizsgálati terület lehatárolása	47
A vizsgálati terület szakaszainak bemutatása	48
5.2. Történeti áttekintés	51
5.3. Problémáfeltárás a szakaszokon	52

5.4. Javaslat a vízfolyások fejlesztésére.....	53
Turistaösvény kialakítása a vízfolyások mellett.....	55
6. Tájérték leltár	59
7. SWOT analízis és célmeghatározások.....	60
8. Programok.....	64
8.1. Mozaikos tájszerkezet és vonzó tájkép.....	64
Hagyományokat tükröző, rendezett településkép	64
Hagyományos gazdálkodási formák megőrzése.....	65
A zavaró látványelemek eltűnése	66
A természetközeli élőhelyek megőrzése.....	67
8.2. Vonzó közösség	68
Erős Nivegy-völgyi identitás	68
Nyitott, befogadó közösség.....	72
Aktív LEADER és mikrotérségi tevékenység és együttműködés	73
8.3. Turizmust támogató, erős helyi gazdaság	75
Aktív helyi vállalkozások.....	75
Kiszámítható termék- és szolgáltatás kínálat	78
Összehangolt értékesítési rendszer.....	78
Folyamatosan tanuló gazdasági szereplők.....	79
8.4. Sokszínű turisztikai kínálat	80
Lakosság és a turizmus számára egyaránt kielégítő szolgáltatásrendszer	80
Regionális hatókörű, célcsoport- specifikus vonzerők.....	82
MELLÉKLETEK	87
I. MELLÉKLET: A jelenlegi túraútvonalak értékelése.....	87
Kék	87
Piros	91
Zöld	93
Mária-út.....	97
Zánka–Nivegy-völgyi borút.....	100
Okostúrák a Balaton-felvidéken.....	100
Kerékpárút	101
II. MELLÉKLET: PROGRAMCSOMAGOK.....	102
Nivegy-Kézműves Családi Fesztivál	102
„Ebbe NIVezz BE!” – Zöldtúrával egybekötött Zöldvetélkedő Családoknak, Csoportoknak (Időszakos).....	103
„SajtBor sosem elég!” – Sajt & Borfesztivál és Vásár (vándor, vagy állandó színhellyel)	104
Völgymesterek Fesztivál (vándor).....	105
Kirándulás szervezése a Zánkai Ifjúsági Centrumban üdülőknek.....	106
Kirándulás szervezése Hévízen, Veszprémben, Zircen üdülőknek	107
Idegenvezetős túrák a Nivegy-völgyben.....	108
Fotótúrák a Nivegy-völgyben	109
III. MELLÉKLET: Logok	
IV. MELLÉKLET: Tájérték leltár	

Előszó

A Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti Kara az oktatásban kiemelt figyelmet fordít arra, hogy az ott végzett mérnökök a gyakorlatban szerzett tervezői tapasztalatokkal felvértezve kerüljenek ki az egyetemről. Ezért az oktatók minden évben több szakmai gyakorlatot is szerveznek a hallgatók számára. A II. éves MSc (végzős) hallgatók olyan komplex mikrotérségi tervezési feladatot oldanak meg, amelynek során egy adott térséget több oldalról megvizsgálva kell egy rendezési szempontokat is tartalmazó táji léptékű fejlesztési koncepciót kidolgozniuk. A konkrét feladat mindig igazodik a fogadó térség adottságaihoz és a felmerülő igényekhez.

A Balaton-felvidéki Helyi Akciócsoport és karunk oktatói közötti jó szakmai kapcsolat, valamint a Nivegy-völgyi önkormányzatok fogadókészsége és különösen a balatoncsicsói polgármester úr aktív közreműködése eredményeképpen 2015 tavaszi félévében a hallgatók a Nivegy-völgy településeivel, valamint a szomszédos településekkel is foglalkoztak. A szorgalmi időszakban hat tantárgy keretében oldottak meg különböző feladatokat a hallgatók, amelyek mindegyike a Nivegy-völgyre irányult. Az érintett tantárgyak a következők voltak:

- Területrendezés és Területfejlesztés,
- Vidékfejlesztés és benne az ökológiai tájtervezés,
- Zöldinfrastruktúra,
- Turisztika,
- Örökségvédelem és
- Digitális tervezési technikák.

A félév tanórái és feladatai keretében, valamint egy egynapos terepbejárás alkalmával a hallgatók előzetes ismeretre tettek szert a térségről, amelyet egyhetes, szisztematikus terepi vizsgálat egészített ki. A vizsgálati eredményekre alapozva az egyetemi műhelyhét során alakították ki a hallgatók a fejlesztési koncepciót és javaslatukat.

A munka középpontjában, a helyi önkormányzatokkal történt egyeztetések alapján, a turizmus fejlesztése állt, amelyhez szükséges tájfejlesztési javaslatok is kidolgozásra kerültek. A sok-sok ötlet között bizonyára találunk olyanokat, amelyek a távoli jövőbe mutatnak, olyanokat, amelyek arra alkalmasak, hogy továbbgondolják őket, és végül olyanokat, amelyeket közvetlenül felhasználhatnak a csodás Nivegy-völgy továbbfejlesztéséhez.

A hallgatók munkájának értéke azonban nem csak a javaslatokban rejlik, hanem a vizsgálati részek dokumentálása révén olyan információforráshoz jutnak a völgy lakói, vállalkozói és önkormányzatai, amelyek a későbbi fejlesztési terveikhez is jó alapot nyújthatnak.

Végül pedig meg kell említeni az elvégzett munka emberi oldalát is – habár lehet, hogy ezzel kellett volna kezdeni, mert ez a legfontosabb. A hallgatók óriási tapasztalatra tettek szert a szakmagyakorlás nehezen tanítható elemeivel kapcsolatban. Megismerték az

adatgyűjtés olykor nehézkes megoldásait, a terepbejárás viszontagságait, de legfőképpen, a személyes interjúk fontosságát. Utóbbiban a völgy lakói nagyon nagy segítségükre voltak, hiszen mindenütt nyitott fülekre és nyitott szívekre találtak.

A Nivegy-völgyi Táj- és Turizmusfejlesztési Tanulmány több munkarészt tartalmaz. A táj története és a területhasználatok évszázados változásai egyfajta viszonyulási alapot adnak: megmutatják a táj állandósult adottságait, és hogy melyek azok a történeti elemek, amelyek mélyen beleivódtak a közösség tudatába. Mindezek magukban hordozzák a különféle fejlesztések sikerességét. Egy táj adottságainak megfelelő fejlesztési irányok ugyanis azok, amelyek a történelem során bizonyítottan működőképesek és fenntarthatók voltak.

A turizmus, mint a helyi gazdaság egyik fontos ága, máris működik az öt településen. Az adottságok kiválóak, ezt bizonyítják a vizsgálati fejezetek és a mellékletben található, forrásértékű helyi tájérték leltár. Szintén értékes munka a túraútvonalakat feltáró és továbbfejlesztési javaslatokat is tartalmazó fejezet. A völgy egyik fontos természeti eleme és tényezője a patak. Rombolni is tud, de az életet is jelenti, ökológiai és esztétikai értékek hordozója. Egy fejezet csak a patakkal foglalkozik.

A javasolt programok a hallgatók által kidolgozott SWOT analízisre épített célrendszer szerint kerültek kidolgozásra. A megfogalmazott programok és tevékenységek megvalósításához több esetben további tervezésre van szükség. Vannak olyan feladatok, amelyeket bárki elvégezhet, vannak olyanok, amelyekhez azonban tervezési jogosultság szükséges. Erre vonatkozó iránymutatás minden egyes programnál szerepel. A továbbtervezésben, vagy hallgatók által is elvégezhető feladatok elvégzésében a gyakorlatot szervező tanszékek szívesen állnak rendelkezésre.

Ezúton szeretnénk megköszönni fogadó- és segítőkészségüket, és kérjük, fogadják hallgatónk munkáját olyan nyitottsággal, amilyen odaadással és sok munkával ők elkészítették!

Budapest, 2015. június 16.

A Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék, valamint a Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék munkatársai:

Dancsokné Fóris Edina
Filepné dr. Kovács Krisztina
dr. Illyés Zsuzsanna, tanszékvezető
dr. Kollányi László, tanszékvezető
Mikházi Zsuzsanna
Pádárné dr. Török Éva
dr. Sallay Ágnes
dr. Szilvácsku Zsolt

1. Tájéörténet

1.1. A Nivegy-völgy története

Holott már az Árpád-korban is lakott volt, nevét sokan még ma is alig ismerik a szépséges Nivegy-völgynek. Korai korszakban említik simán Nivegy vagy Nevegyként is a ma már csak 5 települést befogadó völgyet. A név épp olyan ősi, mint az itt elterülő települések. A Nivegy-völgy elnevezésének eredete tisztázatlan, a név keletkezésére több magyarázat is született. Egyik elképzelés szerint, a térség a honfoglalás előtti szláv népektől kapta a nevét (akár a Nivegy, mint nevigy azaz „nem látható”, „rejtett”). Ehhez a feltevéshez kapcsolódnak Csorsza patak (mint ördög), Tagyon (tugyin, mint idegen) vagy Csicsó község neveinek magyarázata is. De lehetséges, hogy a későbbi nevének, a Német-völgynek régies változata. Ezt az elméletet erősíti az a tény is, hogy az első írásos emlékként fennmaradt XV. századi oklevélben is Német-völgynek nevezték már (1496: „in Nemethwelgh”).

A régészeti leletekből, valamint a történeti kutatások alapján megállapítható, hogy három nagyobb történeti időszakban laktak a környéken. Leletek igazolják, hogy kb. 5000 évvel régebben, az új kőkorból lakott helyek voltak itt. Szentjakabfától északra (Láz-föld) és délre (Almakút) őskori falu maradványokat tártak fel. Későbbi, a római korra (Kr.u. I-II. sz.) utaló történeti emlékek kerültek elő Szentjakabfa területének környezetében. Egyes okiratok megállapítják, hogy a rómaiaknak kedvelt letelepedési helyük volt, sőt szőlőt már ők is termeltek ezen a területen. Néhány évszázaddal későbbi, - avar kori - leletek igazolják, hogy a mai Szentantalfa déli része az V. században (a volt Berki malomnál) is lakott hely volt. A mai falvak tájhasználati, építészeti hagyománya a kora középkorra nyúlik vissza. Honfoglaló törzsek vezetői közül, feltehetően Bulcsú vezér (kegyetlen hadviselése miatt magát Vérbulcsúnak nevezve) telepedett le a térségben, leigázva (illetve beolvasztva) az itt élő szláv eredetű népcsoportokat. Feltételezések szerint a németekkel folytatott, évtizedekig tartó háborúskodás alatt Vérbulcsú horka¹ távolabbról

¹ horka: a magyar törzsszövetség harmadik legmagasabb méltósága

is hurcolt ide hadifoglyokat, rabszolgákat, akik később a német parasztságot alkották. A történeti emlékek alapján elképzelhető, hogy rajtuk kívül német földművelők is jöhettek a völgybe. Vélhetően, ők már akkor foglalkoztak a szőlőműveléssel, ami a mai napig fő megélhetési forrása a völgyben élőknek.

A XI-XII. században fokozatosan épültek ki a kisebb falvak és a hozzájuk tartozó templomok. A királyi tulajdonú birtokokon fegyverforgatásra is feljogosított független jobbágyok építkeztek, kiknek leszármazottjai később, kismemesi címet kaptak, vagy jobbágysorba kerültek. A települések kialakulásának folyamata ismeretlen, azonban egy 1269-es okiratban már hét települést említenek meg Nivegy-völgyi falucskának. Az alábbi települések voltak megemlítve: Nivegy (a mai Szentantalfa) Csicsó, Szentjakabfalu, Tagyon, Óbudavár, Herend, Szentberekfalva. A leírások szerint nivegyi településekként említették egy ideig Szepezdet és Zánkát, valamint Árokfő falucskáját is, de Szentbalázs falut nem sorolták közéjük.

A mai települések központi részei, az írásos anyagok, a régészeti leírások, valamint a mai térszerkezeti megjelenésük alapján, kora középkori települések voltak. Jól felismerhető a települések elhelyezkedése, a patakok melletti dombokra épült, kiemelt, védhető helyek beépítése, valamint a templomtornyok közötti vizuális összeköttetés. Ezek legtöbbször a megközelítésüket szolgálták, irányt adtak az odavezető utaknak. A mai települések központi részein, a telekstruktúrában felismerhetők a régi hagyományos alakulatok, a régi épületek alaprajzi elhelyezése nyomot hagyott a beépítések későbbi formálásán.

A királyi birtokú települések a XIV. században kerültek egyházi tulajdonba, a lakosok egy része megőrizte jogállását (a leírások szerint, egyházi kismemesi jogokat), mások jobbágyként éltek. A tatárjárást követően viszonylag hamar helyreállt a rend a térségben, de a török időkben elnéptelenedett a környék. Vélhetően, az épületeket nem bontották le, de a lakosság nagy része elvándorolt, vagy elpusztult a háborúban.

A törökök visszavonulása után az elbujdosott lakosság fokozatosan visszatelepült, új beköltözők is érkeztek a falvakba. Megindult az élet a térségben, de a régi települések

közül több falu lakatlan maradt. Az új lakosság egy része protestáns felekezetű volt, mások egyszerű katolikus jobbágyként vagy zsellérként telepedtek le, többek a régi kismemesi kiváltságokkal kezdtek új életet.

Szentantalfán élő kismemesi réteg megerősítette jogállását Rákóczi idejében, míg a többi falu egyházi birtokként, a Veszprémi püspökséghez tartozott, annak vezetése irányította az életét. Több községből is, de elsősorban Csicsóról a letelepedett protestánsokat elűzték, ők Szentantalfára költöztek át. A munkáskezek hiánya miatt és a törvényi lehetőségeket kihasználva a Püspökség az 1715-től az 1700-as évek végéig újabb telepéseket hozott, német parasztokat költöztetett a vidékre. A nyelvészeti elemzések alapján, Rajna vidéki frankokat (pl. Csicsóra), de többen jöttek a más magyarországi egyházi birtokról is, akik különböző német vidékekről származtak. Betelepítésüket az 1770-es években – Mária Terézia uralkodása idején –, a Veszprémi püspökség szervezte. A svábok szervezték meg a közigazgatást, földművelést, újjáépítették a falvakat, templomokat. A települések között felosztották a megüresedett községek földjeit, kialakult a mai településhálózat, birtokrendszer és a telekstruktúra alapja.

A német nemzetiségi tudat a mai napig érezhető, nem véletlen, hogy a csicsói általános iskola is német kéttannyelvű iskola.

1.2. Nivegy-völgyi települések története

A fentiekből látható, hogy a völgy településeinek története nagyon szorosan egybefonódott egymással, azonban mindegyik hordoz magában némi sajátosságot is, így ezek áttekintése külön-külön is szükséges.

Herend, Árokfő, Szentberekfalva, Szentbalázs települések elpusztultak, csak a templomok, illetve romjaik jelzik a települések helyét. A XI-XIII. században még különleges jogállású Herend a XVI. századi török háborúk során szinte nyomtalanul eltűnt, hisz az épületeket a törökök felgyújtották (valószínűleg 1571-ben, de egyes forrásokban 1548-ra datálják). Lakói a Bakonyba menekülve megalapították a mai, porcelángyáráról híres Herendet. Árokfő falucska szintén ebben az időben pusztult el (1552 körül), helyét templomának romja ma is őrzi. Szentbalázs falu már a XV. században elnéptelenedett,

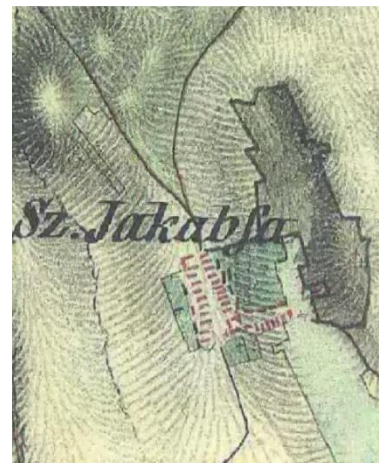
helyét mai napig őrzi Szent Balázs templomának mutatós romja. Árokfőtől délre, Szentberekfalva szintén elpusztult (1555-től nem szerepel az adóösszeírásokban), helyét a Csukrét nevű területen fekvő templomrom jelzi.

1. ábra Óbudavár a II. katonai felmérés (1806-1869) idején (forrás: tajertektar.hu)

Óbudavár első írásos emléke 1413-ból található. Ekkor, mint az Óbudavári Káptalan birtokát említik Bwdawár néven. 1753-tól hívják Óbudavárnak (**1. ábra**). 1771-ben a falu földesura az Esztergomi Káptalan volt, a falu lakosai magyar és német gazdák, mind katolikusok voltak. A településen található egy történeti temető, amely 1800-1850 között létesült, amely a Balatoncsicsói római katolikus plébánia falvainak temetője. A község saját temploma a Szent Márton római katolikus templom, amely egyes források szerint 1836-ban, más források szerint 1839-ben készült el, a falu közepén található.

Szentjakabfa nevét (a XII-XIII. század fordulóján épített templomáról kapta) 1306-ban említette először oklevél Nivegyszentjakabfalvaként. Ottó király ekkor adta a megkoronáztatásában öt támogató Benedek püspöknek a három udvarnokfalut: Nevegyszentjakabot (Szentjakabfa), Herendet és Tagyon falut udvarnokaival együtt a szolgálatai jutalmául. Később ezen adományokat Károly Róbert király visszavette. 1318-ban István püspök szerezte meg a királytól szentendrei birtokaiért cserébe. Az 1330-as években már egyháza is szerepelt a pápai tizedjegyzékben, azonban magát a templomot és plébánosát csak 1333-ban említik írásban először. A török időkben teljesen elnéptelenedik a falu (1553.

2. ábra Szentjakabfa a II. katonai felmérés (1806-1869) idején (forrás: tajertektar.hu)

évi adóösszeírásakor pusztán és lakatlanul találták), lakó később javarészt svábok lesznek. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc alatt 270 lakosát említették az egyházi

összeírásban. 1895-ben már 24 hold szőlőt jegyeztek fel a községben. Szentjakabfa mindig is a jó borok termőhelye volt, ebből kifolyólag a lakosság fő megélhetési forrása is a szőlőtermesztés volt (2. ábra).

A házak a XIX. században, a XX. század elején tipikus sváb épületek voltak. Tisztaszobából, lakószobából, valamint füstös konyhából álltak ezek az épületek, melyekben több generáció élt együtt. A telek végében lévő pajta az állatoktól védelmezte az ott lakókat. Az 1960-as években a falukép korszerűsödött, sok új ház épült, a régieket tatarozták. A rendszerváltást követően létrejött önkormányzat 1998-ban német kisebbségi települési önkormányzattá alakult, azzal a céllal, hogy felkutassa, őrizze a község hagyományait, közvetítse az utódok számára az elődök példamutató értékeit.

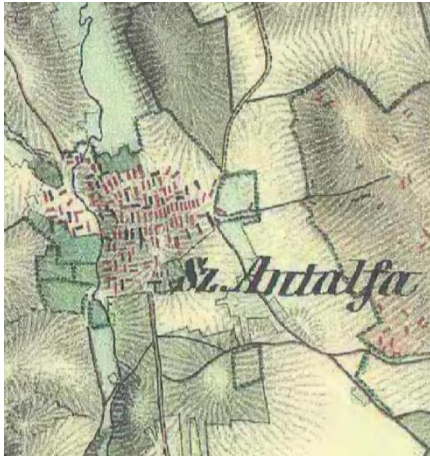
Balatoncsicsó kialakulásának története hasonló a környezetének falvaival. Az első

3. ábra Balatoncsicsó a II. katonai felmérés (1806-1869) idején
(forrás: tajertektar.hu)

írási emlék 1272-ben keletkezett, ebben található, Csicsónivegy néven (3. ábra). XVIII. században frank családok építették fel lakóhelyüket a faluban.

A Fenyves-hegy lábánál fekvő település belterületének beépítése nem utal középkori falura, a XIII. század első feléből semmiféle írás nem maradt fenn. A mai beépítés képe egy egységes sváb falut rajzol ki. De elképzelhető, hogy a mai falu felépítésénél felhasználták a régi település építő anyagait, vagy annak alapjaira építkeztek.

4. ábra Szentantalfa a II. katonai felmérés
(1806-18669) idejében
(forrás: tajertekar.hu)

Szentantalfa a Nivegy-völgy igazgatási központja, centrálisan elhelyezkedő települése. A falu első írásos említése 1276-ban volt, így legelsőként szerepel megemlítve az öt település közül. Településszerkezete több építési korszakban alakult ki. A középkori település a mai Templom utca és Kút utca környékén lehetett. Eleinte királyi birtok, majd a Veszprémi püspökség tulajdona. A leírások szerint királyi farkas vadászok, kispapok lakták a falut. A mai katolikus templom helye mellett állt a X-XII. században egy kisebb középkori templom, ehhez a környező lakott térségekből vezettek az utak, az akkori szokás szerint, „toronyiránt” a templomnak. 1531-1670-ig lakatlannak írták le a települést, de valószínűsíthetően a régi falu egy része még megmaradt, csak a lakói elmenekültek (esetleg a környező erdőkben vészelték át a háborús időket) 1680-tól lassan megkezdődött a beköltözés, a jelentősebb fejlődés 1730-tól indul. Antalfa lakossága fokozatosan növekszik 1830-ig, ekkor már 680 ember élt itt. Az új településben különböző felekezetű emberek éltek békésen, több társadalmi osztályba tartozók (nemesség, szabadok, jobbágyok, zsellérek). A falu határai a jelenleg is meglévő három egyház temploma körül húzódtak (4. ábra).

A belső területeken telekaprózódás figyelhető meg, ez feltehetően arra vezethető vissza, hogy a nemesség nem értékesíthették a földjeiket és az adókat portánként kellett fizetni. Így ésszerűbb volt a telkek hátsó részeiben építeni új házakat. Az egyes épületekhez tartozó telkek elváltak az utcától és mellettük szűk közút jellegű utcácska alakult ki (nevezhetjük „közös” beépítésnek). A település életéhez, így a településszerkezethez is, hozzátartozott a későbbi malmok sora. (Feltehetően, nagyobb földterületen termeltek már gabonát.) A falu nyugati sávjában a patak mellett épültek fel a vízimalmok. A XVIII. századtól kezdve fokozatosan épülnek be a déli területek, a mai Fő út környéke. A XX. század második felében a falu belterülete kevés új területtel bővül, de a külterületek és az infrastruktúra lassú fejlődésbe kezd. A falutól délre a tsz-hez tartozó telep, gazdasági majorként épül fel. A század végétől, napjainkig jelentősen nő a népesség a településen

és ezzel együtt új beépítési területekkel bővül a települési térség. Nazarénus hitű családok telepednek meg, s számukra kis telkes lakóterületeket parcelláztak a derékszögben haladó Fő utca két vége között, délkeleten.

5. ábra Tagyon a II. katonai felmérés
(1806-1869) idején
(forrás: tajertektar.hu)

Tagyon első említése 1292-re tehető. A Veszprémi püspökség része lett 1317-ben. A sümegi uradalomból vezették 1848-ig. E mellett nagyobb birtokosok, Gyulaffy és Pongrác családok birtokolták a Tagyoni földeket. A nagybirtokos nemesi családokon kívül nagytöbbségben a helyi lakosok zsellérek és jobbágyok voltak, akik a földet ténylegesen művelték. Jellemzően a mezőgazdaság volt a fő iránya a településnek, az állattartás csak a helyi szükségletek kielégítésére szolgált, ez manapság is elmondható. 1567-ben egy török támadás során a település teljesen elpusztult. Később, a XVIII. század közepétől a szőlőtermesztési munkások mellett iparosok is megjelentek (molnár, takács, ács, varga). A tagyoni szőlődomb folyamatos fejlődésben volt, a hagyományos pince rendszerek folyamatosan működtek. A vallás tekintetében a katolicizmus volt a jellemző. Ezért is épített az uradalom római katolikus templomot 1764-ben (5. ábra). A Tagyoni lakosság sokkal nagyobb volt, mint azt a mai kép mutatja. A XIX. és a XX. század közepén 240 fő lakott itt. A II. világháború után indult meg a lakosság drasztikus fogyása. A falu mai képét a XX. századi fejlesztés alakította ki. Eredeti útvonalak helyett egy idegen mérnöki vezetésű út alakult ki. A Zánkai gyermeküdülő felé vezető történelmi út elhanyagolódott.

1.3. A völgyhöz kapcsolódó mendemondák

A Nivegy-völgyi látnivalóknak jó színesítője az a tudnivaló, hogy a szentantalfaiak ismert (királyi) farkasvadászok voltak a középkorban, az óbudaváriak pedig fehéreneműt és kanalakat készítettek a királyi udvar számára. Ma már ezekből a tudásokból semmit sem tapasztalunk a településeken járva.

További érdekes szájhagyomány él a völgy betelepüléséről. A legenda szerint a Nivegy-völgy már a magyar honfoglalás idején lakhellyé vált. Buda nevű vitéz telepedett meg az északi oldal lankáin a mai Óbudavár helyére. Az itt keletkezett falu óróla kapta a nevét. A vitéznek három fia volt: István, Jakab és Antal. Amikor felcseperedtek, apjuk felvitte őket a közeli Halom-hegy tetejére, íjat adott a kezükbe, mindhárom fiával egy nyílvevesszőt lövetett ki a völgy felé. Ahol a nyilak földet értek, a három fiú ott telepedett le és megalapították a róluk elnevezett falvakat. Így lett István – beceneve Csicsa – Balatoncsicsó, Jakab Szentjakabfa és Antal Szentantalfa településnek megalapítója.

A ma is fellelhető romtemplomoknak szintén mesébe illő történetük van. Miután Buda vitéz három fia letelepedett, létrehozva saját falvaikat, elhatározták: ki-ki a saját települése közelében felépít egy-egy kis kápolnát. Azonban a három fiú eltérően gondolkodott a kis templom helyéről. István (Csicsa) kedvelte az üde patakpartokat, így templomának is ilyen helyet választott. Így épült fel a Cserkúti patak partján az árokfői templom. Jakab, falujától délre, a környező dombok ölelésében egy jól megközelíthető helyre építtette terméskőből templomát, a Herendi templomot. Antal volt a legkitartóbb. Ő a mai Szent Balázs-hegyre vitette az építőanyagokat, és jól látható, ám de nehezen megközelíthető helyen épült fel a temploma, a Szent Balázs templom. Telt-múlt az idő, már rég meghalt a három fiú, de emléküket templomuk őrizte egészen a XVI. századig, mikor is rossz idők jöttek. Abban az időben gyakoriak voltak a heves esőzések, így a Cserkúti patak gyakorta öntött ki. Egyik ilyen alkalommal olyannyira megduzzadt a patak, hogy magával vitte Csicsa templomának a javát, ettől fogva áll romosan az árokfői templom. Néhány évvel később megérkeztek a törökök a völgybe. Nagy seregük a Lencse-hegy lábánál könnyen el tudott vonulni, magával sodorva Herend kis templomát. Ma már csak alig pár méternyi faldarab látható belőle, őrizve Jakab emlékét. A nagy

fáradtsággal hegytetőre épült Szent Balázs templomot azonban megkímélték az áradó patakok és a hatalmas török sereg is elkerülte, így annak igen nagy része látható az egész környékről mind a mai napig, hirdetve Nivegy (Szentantalfa) szorgosságát és kitartását.

A helyi legendárium számon tartja, hogy a Szent Balázs romtemplom közelében a XX. század elején egy német báró épített kastélyt. Léghajón közlekedett Németország és a Balázs-hegy között, és a báróné valamilyen fogadalomból rengeteg macskát tartott. Furcsa szertartásokat is végeztek, egyesek szerint a johannita lovagrend összejövetelét tartották a kastélyban. Később a bárót elhagyta ifjú felesége egy katonatiszt kedvéért, a szomorú báró pedig még egy darabig etette a seregnyi macskát, de aztán elköltözött, a kastély anyagait pedig a környékbeli építkezéseken használták fel.

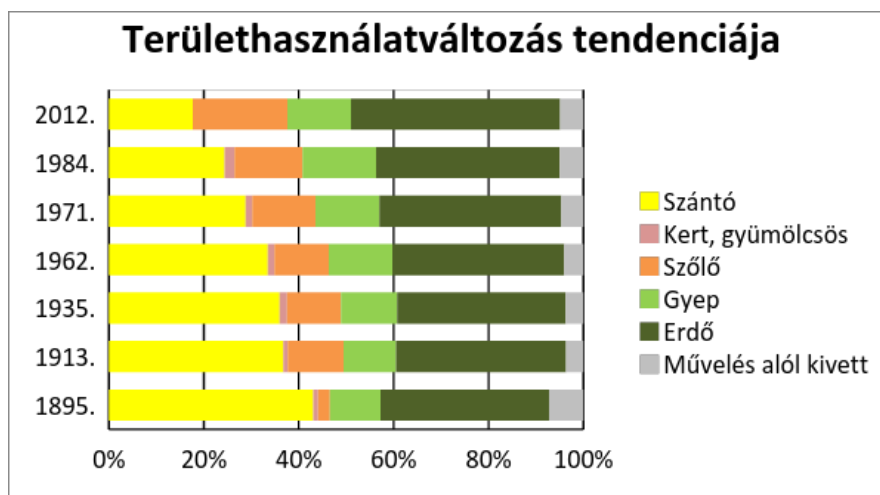
Felhasznált források

- Veress D. Csaba: *Nivegy-völgy falvainak története*; Balatoncsicsó, 2014
- Sági Károly és Zákonyi Ferenc: *Balaton - Panoráma Útikönyvek*; Budapest, 1974
- Települések örökségvédelmi hatástanulmányainak *Településtörténet* c. fejezetei
- Szentantalfai túraútvonalak: <http://gpsoutdoortracks.com/szentantalfa.html>

2. A tájhasznosítás változásai

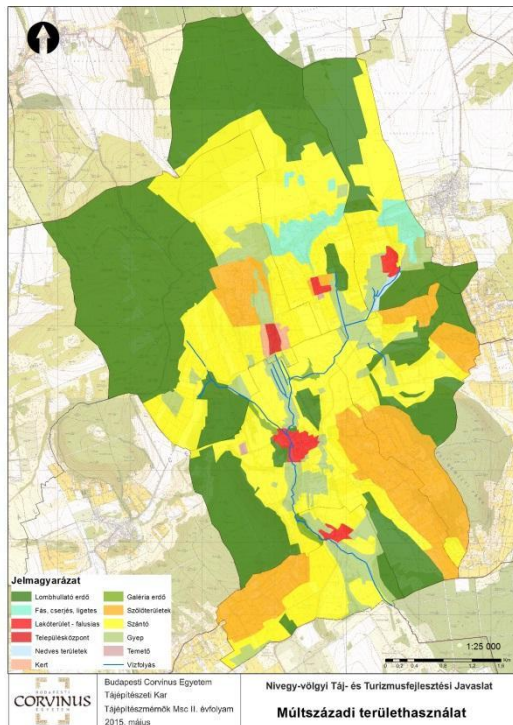
A Balaton felvidéki Nivegy-völgyet alkotó települések területhasználat változás tendenciáit a múlt századi településsoros adatok és a jelenlegi állapotok adatait felhasználva hasonlítottuk össze. A felhasznált adatok tartalmazzák a Corine 2012-es felszínborítás adatait, illetve a vizsgálat során felmért saját adatainkat is. Az állatállományok adatait a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) Általános Mezőgazdasági Összeírás (ÁMÖ) adatbázisából vettük.

A jelenlegi és a múlt századi területhasználati összetétel legszembetűnőbb változása, hogy az ember minél nagyobb jelenléte mellett a tájhasznosítás egyre változatosabb, **mozaikosabb lett**. A területhasználat módosulásai hűen tükrözik a gazdasági és társadalmi változásokat, illetve megmutatják a termelésben bekövetkezett változásokat is.

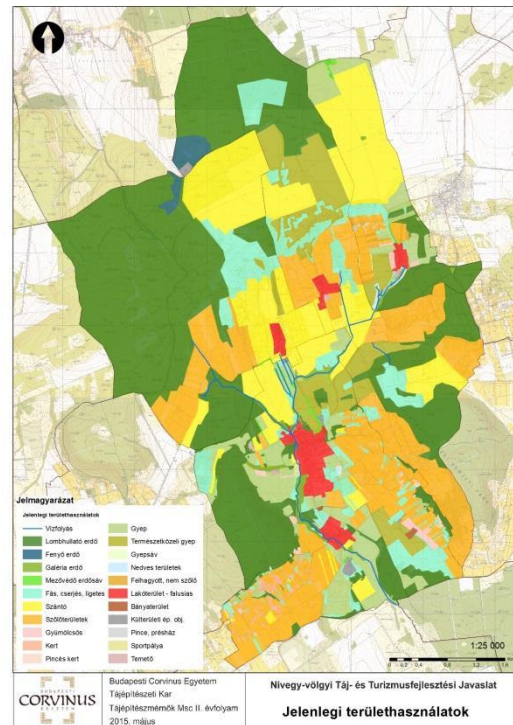

1. diagram A területhasználat-váltás tendenciája
(szerkesztette: Kácsor Enikő, forrás: KSH)

Az 1. diagram adataiból nagyon jól látszik, hogy az évszázadok során az erdőterületek aránya stabil állományként jelenik meg, míg ezzel ellentétben a szántók területe – a szőlők javára – egyre csökken. A térség életét és állattartását meghatározó területhasználat – a gyep – esetében a '70-'80-as években fedezhetünk fel kisebb növekedést, mely napjainkban ismét csökkenni látszik. Az alábbi képeken (6. ábra és 7. ábra) a változások területi eloszlása is jól megfigyelhető.

6. ábra Múlt századi területhasználatok
 (szerk.: Kácsor Enikő, forrás: II. katonai felmérés –1806-1869)

7. ábra Jelenlegi területhasználat, 2012.
 (szerk.: Kácsor Enikő, forrás: II. katonai felmérés –1806-1869)

Az adatsorokat és a térképi vizsgálat adatait feldolgozva a következő következtetésekre jutottunk:

2.1. Állandó, stabil területhasználatok

Az előzőekben már említett és a fenti táblázatból is jól látszik, hogy a területen az erdő, szőlő, és a gyep területek képezik a legnagyobb állandó területhasználatú területeket. A mellékelt *Állandó területhasználatok* térképen megjelenítettük az összes területhasználati forma állandó területeit, melyből arra következtethetünk, hogy a már közel 120 éve stabil pozíciót betöltő területek értéként, értékes állományként, sokuk mai is védett területként maradt fenn. Az 5 település történeti magja is megjelenik, melyek számos értékes építészeti és műemléki értéket hordoznak magukban. Ezen területek tájszerkezeti szerepköre és a tájkaraktert meghatározó elemekként jelennek meg, így megőrzésük fontos feladat a térség számára. A megőrzendő területek területi kiterjedését lásd az *Állandó területhasználat* című térképen. A nem lehatárolt foltok jelölik azokat a területeket, ahol valamiféle változás zajlott le az évek folyamán, melyekről a következő fejezetben olvashatunk.

2.2. Tájhasznosítási változások

Az idők folyamán számos területhasználat módosulás zajlott le a völgy életében. A mellékelt *Tájhasznosítási változások* című térképen azokat a megváltozott foltokat jelenítettük meg, melyek megmutatják a terület területfejlődési tendenciáit. Jól megfigyelhető, hogy az erdőterületek folyamatosan hódítják meg a szántó és szőlő területeket, azok szegélyein egyre jobban csúsznak be a területekre. Az erdők esetében meg kell említeni, hogy a legnagyobb erdőterület csökkenés Óbudavár esetében volt, ahol az erdőterületeket nagyparcellás szántóterületek váltották fel. Kisebb erdőkbe ékelődött tisztást hoztak létre Szentjakabfa északi részén, ami ma fás, cserjés, ligetes, nem legeltetett gyepeként van jelen. További kisebb változások mentek végbe a déli településeken is, ahol ismét szántóvá alakultak át. Összességében elmondható, hogy még a helyenkénti erdőterületek megszűnése mellett is a völgy összes erdőállománya nem csökkent. Ennek következtében feltételezhető a stabil, bolygatástól mentes állomány (*lásd. 2. diagram*).

Nagy változásokat mutat a szőlőterületek arányának növekedése, mely leginkább a múlt századi szántóterületek helyén létesülnek. Itt kell megjegyezni, hogy a szőlőterületek arányának növekedése hűen tükrözi a térség feldolgozó és borturizmusra építő jellegét, de sok esetben – lásd Balázs-hegy és Tagyon-hegy – a domboldalak „szoknya” területeit hódította meg a nagyparcellás szőlőművelés. Ez a jelenség veszélyezteti az egykori és máig jelenlévő kisparcellás szőlőművelés megmaradását, illetve a terület tájképi adottságait is jelentősen megváltoztatja.

A gyepek alakulásának tendenciáját megvizsgálva elmondhatjuk, hogy az évtizedek során a 80-as évek végéig szinte csak növekedés volt jellemző. A jelenlegi állapotokat tekintve pedig a mai gyepterületek aránya a völgy tekintetében csökkenésnek indult. A térség állattartó magatartását figyelembe véve ez a tendencia veszélyes lehet a legeltető állattartás számára. Az újonnan létrejövő gyepterületek területileg mind Szentantalfa, mind pedig Tagyon térségére jellemző.

2.3. A szántó – gyepek – szőlő – és kertés felhasználási egységek kapcsolata

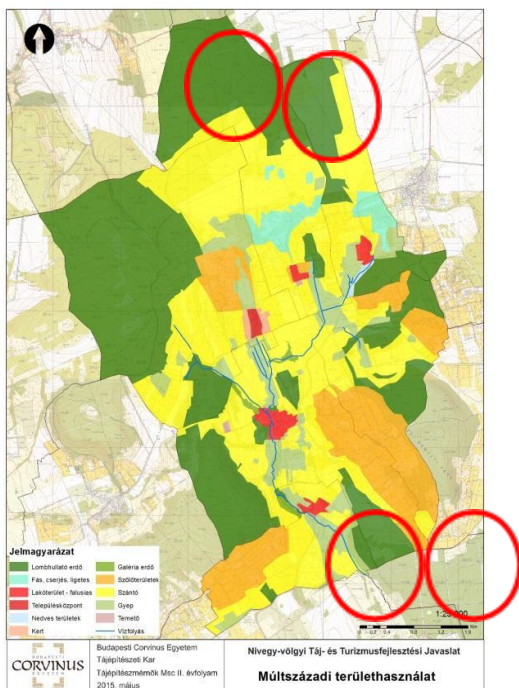
A négy területhasználat kapcsolatának összevetésére azért van szükség, mert ahogy már az *1. diagram* is jól mutatja, a területek egymás átalakulásával jöttek létre. Eredményként nagyon szépen kirajzolódik, hogy a térségben leginkább kézimunka igényes és humán erőforrást igénylő szőlő és gyepterületek aránya a meghatározó. Ennek következtében valósulhat meg a minőségi bortermelés és a térség lakosságának eltartó és megtartó képessége.

2.4. Új területek kialakulása

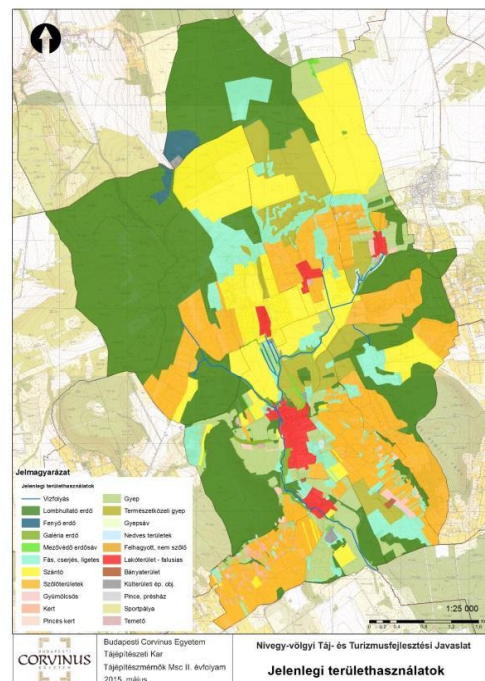
Az 8. és 9. ábrán nagyon jól látszik, hogy a majdnem 120 éves változás során sok területegység tűnt el, míg a helyébe egy sokkal diverzebb szerkezet lépett. Ilyen újonnan megjelenő egység a szőlők új nemzedéke a „szoknyavidék” szőlőterületei, illetve a régmúlt szőlőiben egyre nagyobb arányban felfedezhető nyaralótelkes, kertés átalakulás. Ez a folyamat leginkább Tagyon-hegy szőlővidékére jellemző.

A másik markánsan megjelenő elemek a külterületi épített objektumok - ezek a leginkább legelő állattartással foglalkozó telepek nagy kiterjedésűek, jelenlegi állapotukban nincsenek a környezetükhöz alkalmazkodóan tájba illesztve, így esztétikai konfliktust okoznak.

A fás, cserjés, ligetek arányának változása a kialakított gyepek felhagyására, illetve volt gyepek nem legeltetésére utal. A folyamat következményeként egy olyan instabil fás-cserjés szerkezet jöhet létre, mely sokkal érzékenyebb a külső hatásokra, így a külső szennyezésekre és invazív növényekre. Ez a folyamat a stabil állományok minőségét és összetételét is veszélyeztetheti. A változásokat a piros kör jelzi.

8. ábra Múlt századi területhasználatok
 (szerk.: Kácsor Enikő, forrás: II. katonai felmérés – 1806-1869)

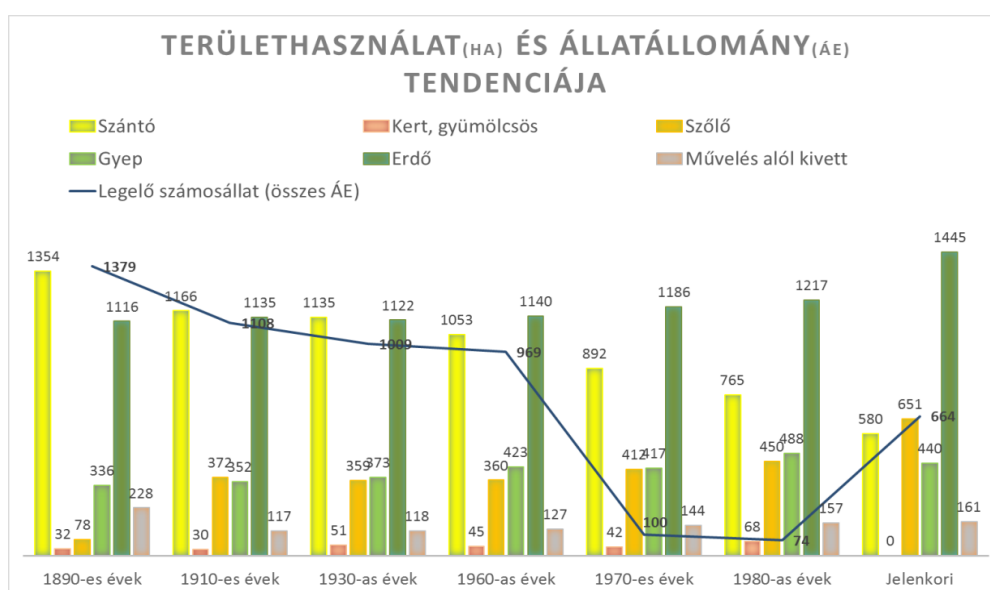
9. ábra Jelenlegi területhasználat, 2012.
 (szerk.: Kácsor Enikő, forrás: II. katonai felmérés – 1806-1869)

2.5. Az állattartás és a legelőterületek kapcsolata, tendenciája

A térség állattartó hagyományait tekintve megvizsgáltuk, hogy az adott korszakokban hogyan alakultak a völgyre jellemző legelőállat (szarvasmarha, ló, juh, és sertés) állományok. Ezzel párhuzamosan megvizsgáltuk a potenciálisan legelőnek használható, vagy már a múlt században is legelőként használt területek eloszlását és területi adatait (lásd A gyepterületek változása című tervlapon). Az alábbi diagram (2. diagram) eredményeit vizsgálva megfigyelhetjük, az állatállomány jelenléte szinte párhuzamosan halad a gyepterületek arányának változásával egészen a '60-as évekig. Ezt követően az állatállomány drasztikus esése következik be, mely egészen eltartott a '90-es évekig. A '90-es évektől kezdve pedig az állatállomány összetételének aránya a juhok irányába tolódott el, mely napjainkban az összes völgyben legelő állat 81%-át teszi ki.

A táblázat adatai (1. táblázat) nagyon jól mutatják, hogy az adott korszakban lévő összes legelő állatállomány változása a hozzá tartozó gyepterületek változásával fordítottan arányos a 90-es évek óta. A gyepterületek csökkennek, míg az állatállomány növekszik. Ennek következtében a hektáronkénti állatállomány közel a hétszeresére nő. A két folyamat egyértelmű következménye, hogy a meglévő legelők nagy része túllegeltetett, az itt tartott állatok legelő igényei nincsenek kiszolgálva.

A konfliktus feloldására, mind a gazdasági javaslatainkban, mind pedig a patak menti, múlt századi gyepeinek visszaállítására tett javaslatainkban kínálunk megoldásokat.

2. diagram A gyepterületek változásának tendenciái és völgyi legelő állatállomány változás mutatói
 (szerk.: Kácsor Enikő, Máté Klaudia, forrás: KSH)

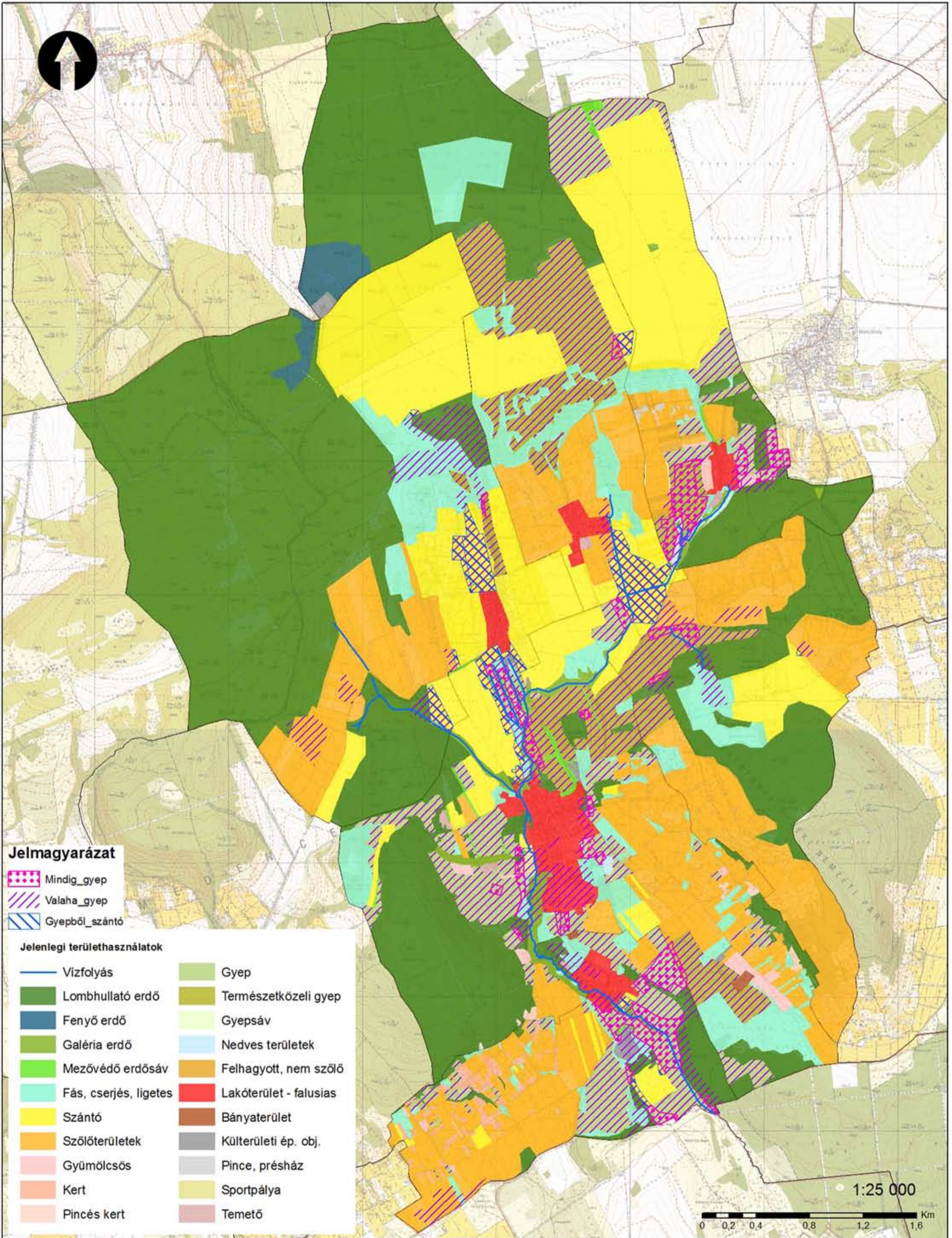
1. táblázat A korszakok számosállat és legelő állat eltartó képességeinek vizsgálata
 (szerk.: Kácsor Enikő, forrás: KSH)

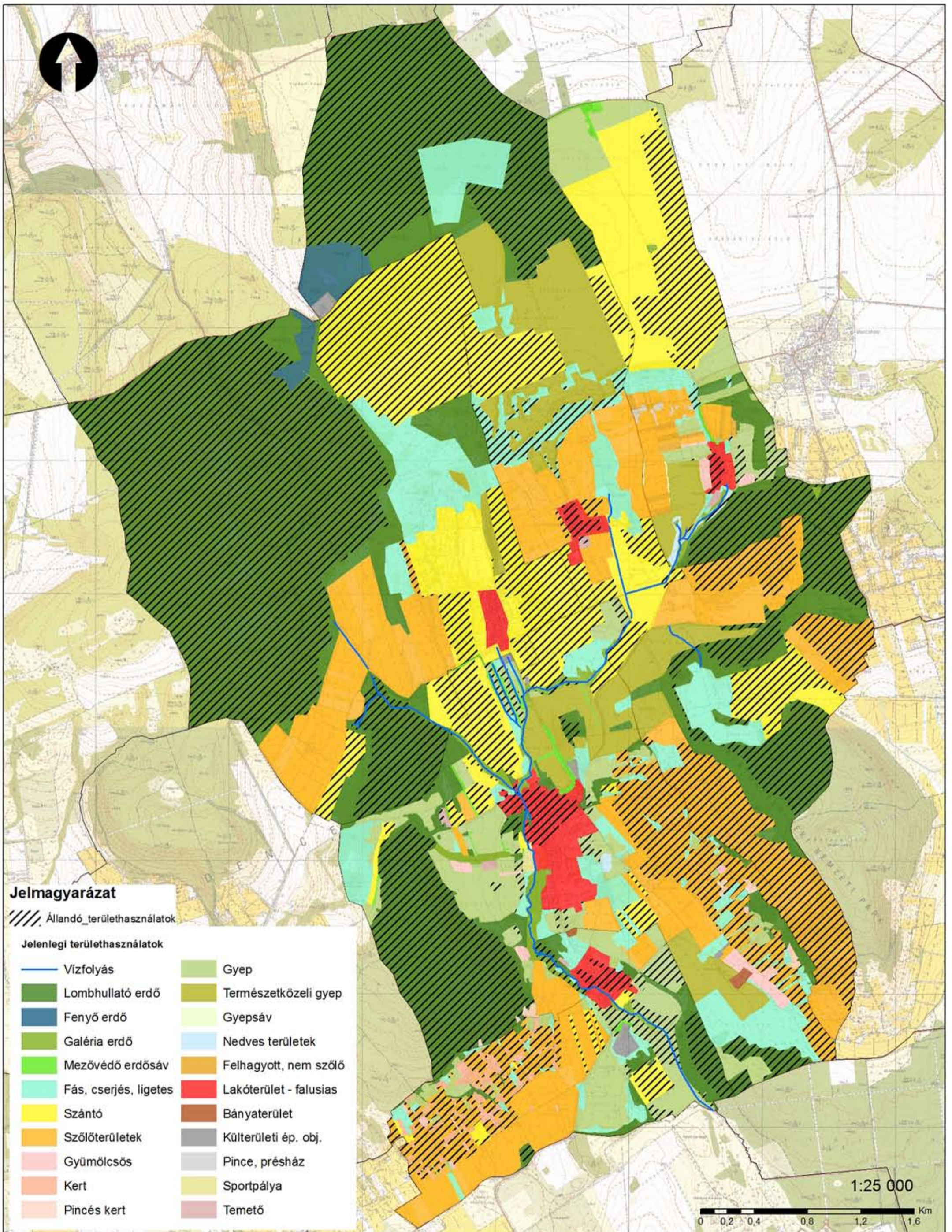
	Összes marha	Összes sertés	Összes ló	Összes juh	Összes állat	Legelő számosállat (összes ÁE)	Gyepterület (ha)	1 ha-ra jutó állategység
1890-es évek	868	1416	80	41	2405	1379	336	4,1
1910-es évek	641	1213	103	0	1957	1108	352	3,1
1930-as évek	578	1033	120	10	1741	1009	373	2,7
1960-as évek	506	1019	49	725	2299	969	423	2,3
1980-as évek	3	256	5	103	367	100	417	0,2
1990-es évek	3	165	12	65	245	74	488	0,2
Jelenkori	344	54	21	1887	2306	664	440	1,5

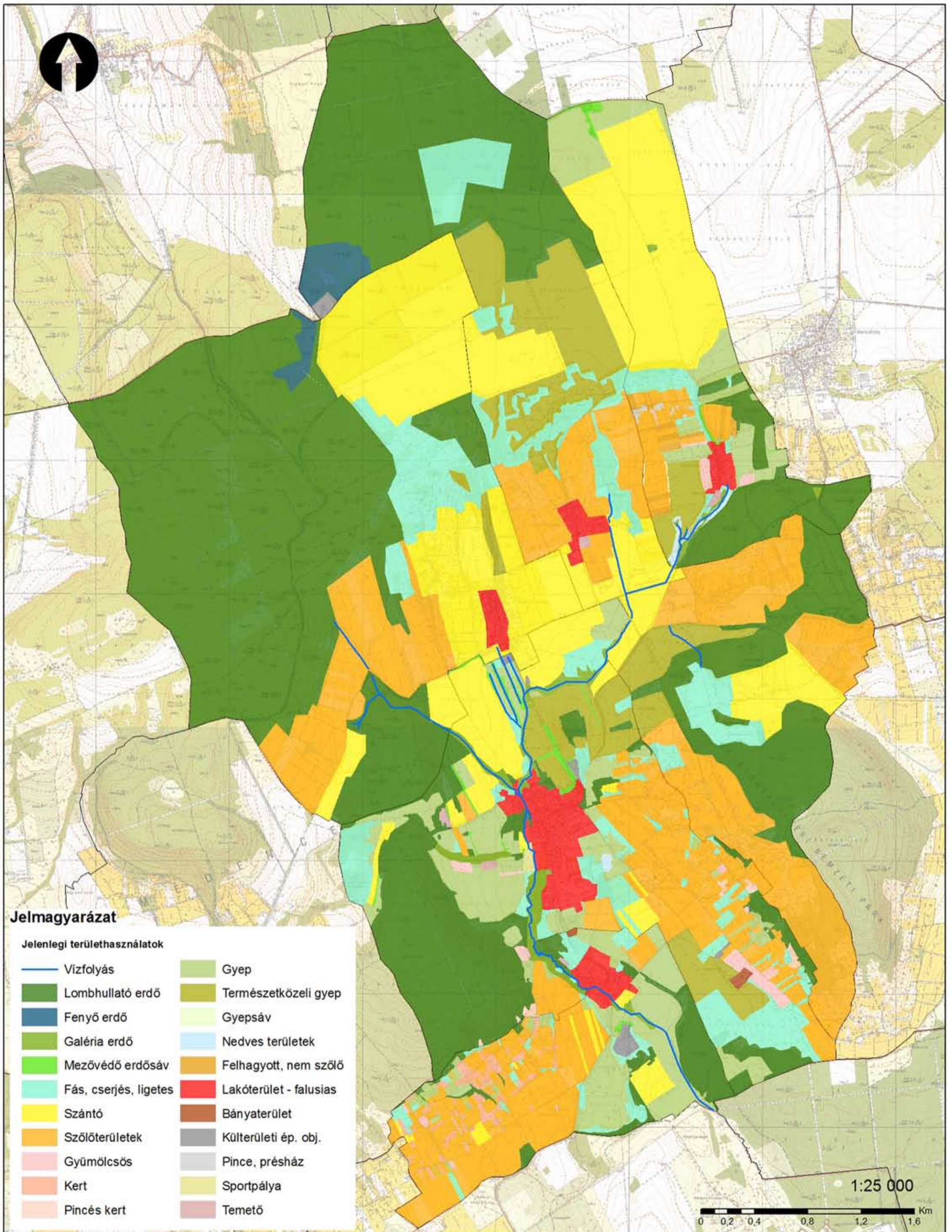
2. táblázat Az 1 ha-ra jutó állategység és a gyepterületek kapcsolata
 (szerk.: Kácsor Enikő, forrás: KSH)

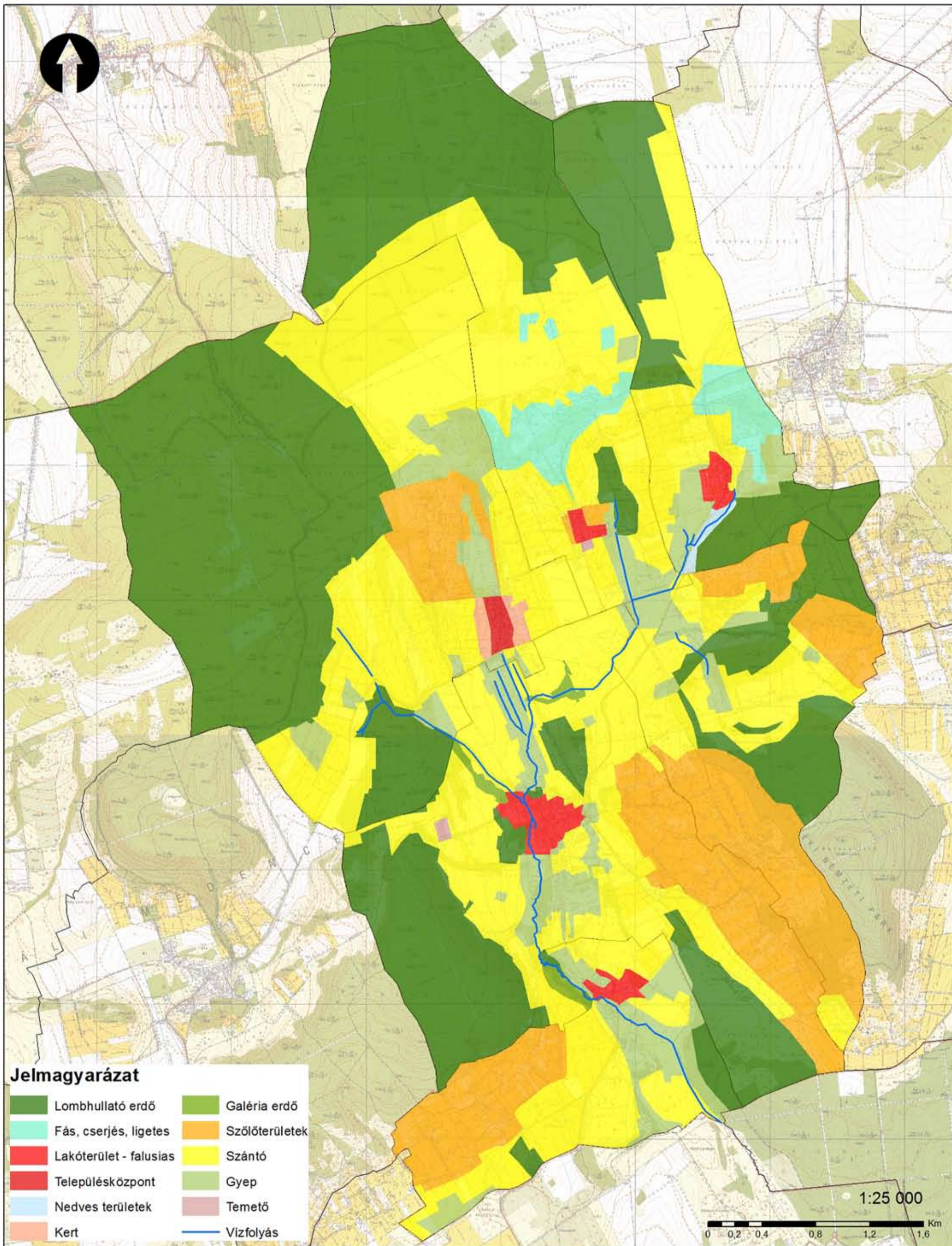
	Gyepterület (ha)	Legelő állategység	1 ha-ra jutó állategység
1890-es évek	336	1379	4,1
1910-es évek	352	1108	3,1
1930-as évek	373	1009	2,7
1960-as évek	423	969	2,3
1970-es évek	417	100	0,2
1980-as évek	488	74	0,2
Jelenkori	440	664	1,5

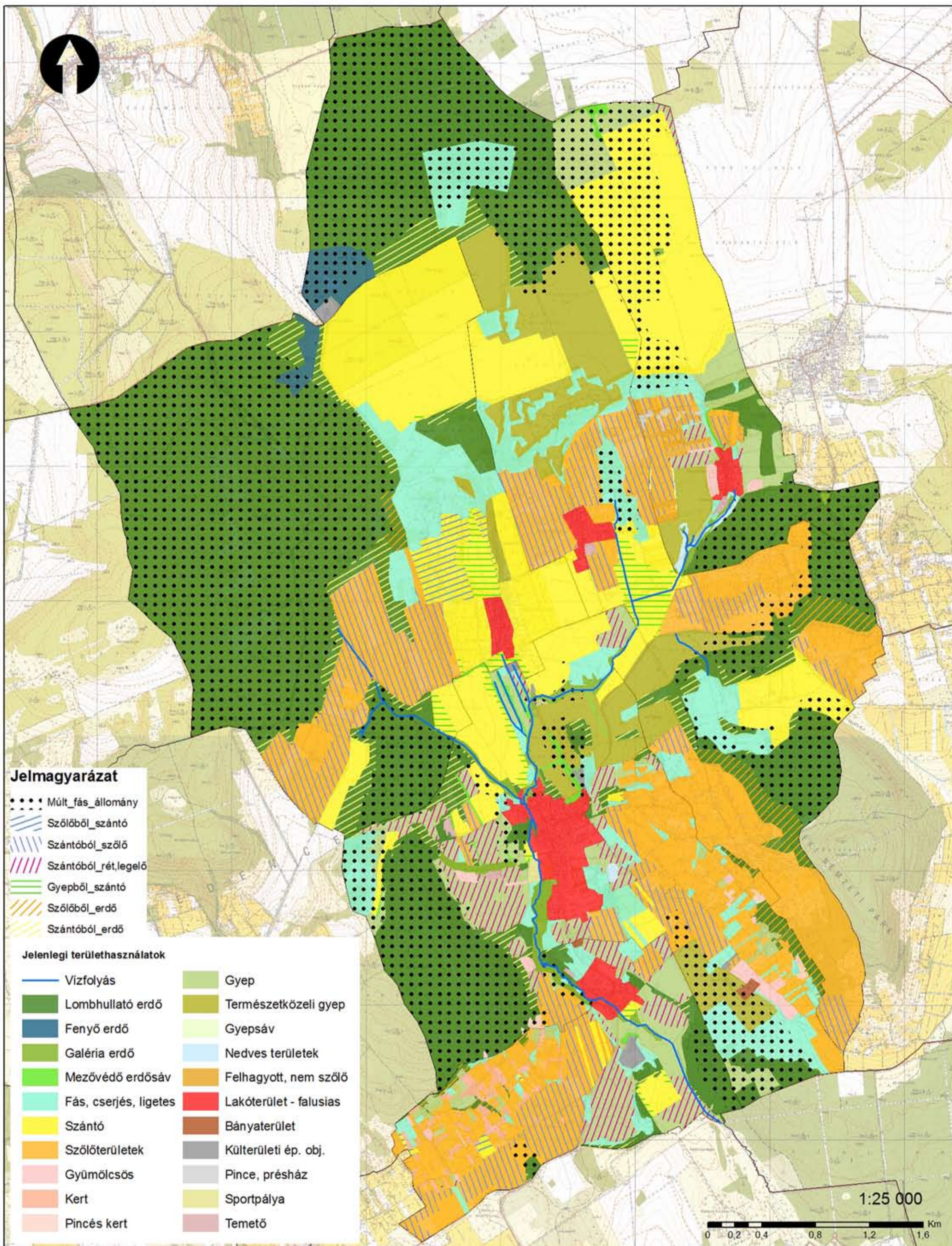
Összességében elmondható, hogy az erdő- és szőlőterületek dominanciájában megjelenő völgy települései életében számos nagyléptékű területhasználati módosulás zajlott le az elmúlt 120 évben. Vizsgálatunk fő célja az volt, hogy a különböző térinformatikai rendszerek és terepbejárás során szerzett ismeretink alapján meghatározzuk a terület természetes – már a múlt századokban is jelenlévő – vegetációjának/területhasználatának módját és fajtáját. Az eredeti vegetációk és a hagyományos területhasználat meghatározásával megismerjük a potenciális növénytársulások és területhasználatok viszonyát. A vizsgálat eredményeire így olyan reflektáló javaslatokat adhatunk, mely elősegíti az ökológiai egyensúly megőrzését, illetve olyan területhasználat változtatási javaslatokat tehetünk, melyek az adott terület potenciális vegetációjának/területhasználatának visszaállítását/megőrzését szolgálja.

3. A turizmus és a helyi gazdaság jelenlegi állapotának vizsgálata a Nivegy-völgyben

3.1. Az idegenforgalom szerepe és jelentősége az egyes településeken

Balatoncsicsó

A településen jelenleg nem számottevő az idegenforgalom mértéke (3. diagram). Mivel Balatoncsicsó kiesik a közvetlen vízparti települések sorából és nem rendelkezik néhány közeli településhez hasonló szolgáltatásokkal és értékekkel,

így igen alacsony az érdeklődés iránta.

3. diagram Vendégéjszakák száma a szálláshelyeken
(szerk.: Körmenyi Kata, Briski Edit, forrás: Teir)

Szálláshelyek tekintetében a Nivegy-völgy többi településéhez képest még egészen jól áll Balatoncsicsó, ugyanis több szálláshely található itt, mint a szomszédos településeken. Vendégéjszakák számát tekintve a második helyre szorult Szentantalfa után. Átlagosan 3,5 nap az ide látogatók itt tartózkodása. A diagramról leolvasható, hogy a településen töltött vendégéjszakák száma olyan csekély, hogy az ábrázoláson meg sem jelenik.

Szentantalfa

Szentantalfa életében meghatározó szerepe van a turizmusnak. A jelenlegi állása szerint és a fejlesztési koncepciókat megvizsgálva elmondhatjuk, hogy a község a borturizmus és a bortermelés fejlesztésében látja a település fejlődésének irányait. A turizmushoz kapcsolható vendéglátóhelyek száma a településen (a pincéket leszámítva) jelenleg 1 db – Zsóka-fogadó – , ahol étkezési és szálláslehetőséget biztosítanak az ide látogató vendégek számára. Néhány statisztikai adat a község jelenlegi turisztikai helyzetéről (3. táblázat).

3. táblázat Statisztikai adatok Szentantalfa turizmusát illetően
(szerk.: Körmendi Kata, Briski Edit, forrás: Teir)

Önálló vállalkozó által üzemeltetett éttermek, büfék száma 2013	1 db
Termelői borkimérések száma 2013	17 db
Vendéglátóhelyek száma 2013	9 db
Vendégéjszakák száma a falusi szállásadásban 2009	217 db
Vendégéjszakák száma a magán szállásadásban 2009	217 db
Vendégek száma a falusi szállásadásban 2009	33 db
Vendégek száma a magán szállásadásban 2009	33 db

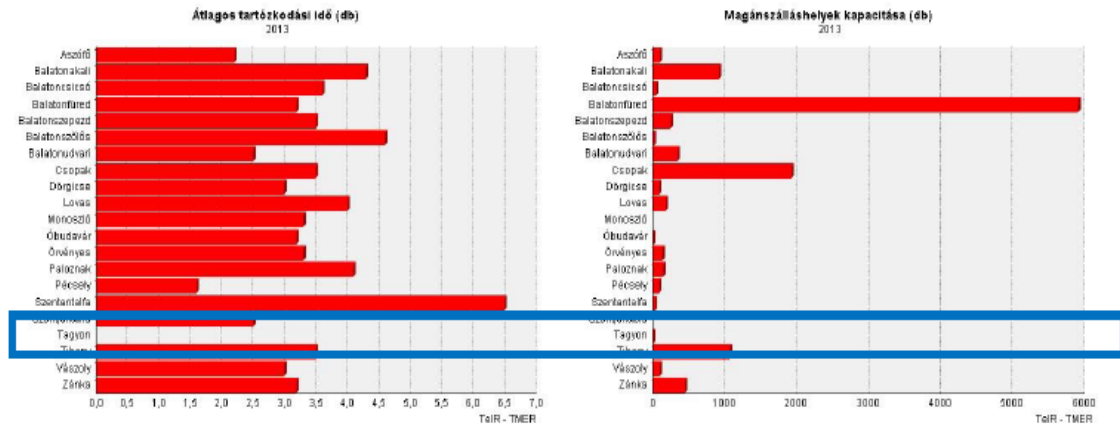
Információs hálózatát tekintve a Faluház, Zsóka Fogadója – település centruma – kínálhat megfelelő tájékoztatást. Itt érhetők el (centrum) a település legszínvonalasabb szálláshelyei, melyek mellett további tartózkodási igény is jelentkezhet a balázs-hegyi pincék esetében.

Szentjakabfa

A Nivegy-völgy települései közül talán Szentjakabfán található a legkevesebb turisztikai szolgáltatás és szálláshely. A település elsősorban mezőgazdasággal, állattenyésztéssel foglalkozik és több őstermelőt is regisztráltak. A község belterületén található egy sváb emlékeket bemutató múzeum.

Tagyon

A település idegenforgalmi helyzetéről fellelhető adatok nem túl informatívak, vagy a turizmus nemlétét feltételezhetjük belőlük. A vendégforgalmat, illetve az eltöltött vendégéjszakák számát, tartózkodási időt illetően Tagyon településre nincs adat megadva. A már említett szálláshely valószínűleg magánszálláshelyként van regisztrálva. A turizmusra vonatkozó diagramokat szemlélve azt láthatjuk, hogy Tagyonnak jelenleg nincs lehetősége versenyezni a környék népszerűbb (Balatonakali, Szentantalfa, Zánka – kistérségi szinten Tihany, Balatonfüred, Csopak) turisztikai célpontjaival szemben. A jövőbeni fejlődés lehetősége nincs kizárva, de az elsődleges cél az lenne, hogy a mostani látogatottságából a település ne veszítsen többet.

4. diagram Tartózkodási idő és a magánszálláshelyek kapacitása
 (szerk.: Körmendi Kata, Briski Edit, forrás: Teir)

Óbudavár

A település idegenforgalmi szempontból nem jelentős. Jelenleg két apartman ház üzemel, de az egyik hamarosan bezár. Vendégéjszakáit annak köszönheti, hogy itt alakítottak ki egy központot a schönstatti mozgalom számára.

(A nemzetközi Schönstatt mozgalom egy megújulási mozgalom a katolikus egyházon belül, amelyet 1914-ben alapítottak Németországban. A cél az önnnevelésük felgyorsítása és az új korszak számára egy új keresztény embertípus és közösség kinevelése.)

3.2. Szálláshelyek és vendéglátó egységek a településeken

Balatoncsicsó

Balatoncsicsó - falusi viszonylatban - számos szálláshellyel rendelkezik, a kereslet változatos igényeit kielégítve (4. táblázat). A szálláshelyek többsége kisebb kapacitású vendégházakból áll. A szállások között megtalálhatóak a magasabb árkategóriás, komfortosabb (Szabó és Fia Borpince) és az alacsonyabb árfekvésű szállástípusok (pl: Nivegy-völgyi ifjúsági szálló) is, ezáltal minden célcsoport megtalálja a számára kedvezőt. A diákcsoportok, fiatalok a diákszállón olcsó szálláshelyet kaphatnak, a családok a vendégházakat bérelhetik ki kedvező áron, míg az idősebb, borkedvelő közönség az említett pincék fogadóhelyeiben pihenhetnek. A településen csupán az említett pincéknél van lehetőség étkezésre, borkóstolásra.

4. táblázat Szálláshelyek Balatoncsicsón
 (szerk.: Körmendi Kata, Briski Edit, forrás: terepi bejárás)

Szálláshely neve	Férőhelyek száma	Szolgáltatások, felszereltség	Nyitva tartás	Célcsoport
Nivegy-völgyi ifjúsági szálló	50	Társalgó nagyobb csoportok számára	Egész évben	Diákok, fiatalok
Levendula ház	7	Gyermekbarát berendezés (fürdető kád, etető szék, stb.)	Egész évben	Családok
Scher ház	14	Saját termelésű bor kóstolása lehetséges	Egész évben	Baráti társaságok, családok
Gyöngyvirág vendégház	9	Grillezési lehetőség; játékok gyermekek számára	Egész évben	Családok
Muskátlí ház	10	Grillezési lehetőség	Egész évben	Családok
Szabó és Fia Borpince	9	Borkóstoló; jacuzzi; disznóvágás szervezése; bortaxi; reggeli, vacsora lehetőség	Egész évben	Családok, nyugdíjasok
Péringér Pince és Nyaralóház	5	Konyha, étkező; borkóstoló; grillezési lehetőség; programok szervezése	Április 15- október 15	Családok
Gergely Borház	Pótágyakkal 18	Borkóstoló; WIFI;	Egész évben	Családok

Szentantalfa

Szentantalfa szálláshelyei elsősorban a családoknak kedveznek, de az idősebbek és a fiatalok is találhatnak számukra kedvezőt (5. táblázat). A Zsóka fogadó és egyéb foglalási lehetőségei széles körűek: internetes, telekommunikációs és reklámszintű feltárása is megvalósult. Az összesen 4 vendéglátó helyszínből 2-3 a centrumban, míg a 4. a hegyen található. Becsléseink szerint a település jelenleg 100-120 fő fogadására képes egyszerre. A napi háromszori étkezés az Óvodában és a Zsóka fogadójában is kedvezményesen megvalósítható. A költségigény rendkívül kedvező, átlagosan 800-1200 Ft/fővel számolható. Ajándékcikk vásárlására korlátozottan (kivételt képezhet a Kerámia Gyűjtemény / Rádiómúzeum / Nazarénus-ház termékei) kerülhet sor.

5. táblázat Szálláshelyek Szentantalfán
 (szerk.: Körmendi Kata, Briski Edit, forrás: terepi bejárás)

Szálláshely neve	Férőhelyek száma	Szolgáltatások, felszereltség	Nyitva tartás	Célcsoport
Mészáros-ház	8	Bográcsozási és grillezési lehetőség; napozóterasz; kerékpárkölcsönzés	Május 1- szeptember 30	Családok
Zsóka fogadó	100-120 fő szállásolható 4 helyszínen apartmanokban, vendégházakban	Infrasauna és szaunaház használata; mosatás és vasalás; gyermekfelügyelet biztosítása; kerékpárkölcsönzés; konferenciák, esküvők és borvacsorák lebonyolítása; ingyenes WIFI; programok szervezése; étterem	Egész évben	Céges utazások, családok, nyugdíjasok
Dobosi Pincészet	12	Reggeli; ingyenes WIFI; borkóstolók, borvacsorák	Egész évben	Nyugdíjasok , fiatalok
Péringér Pince	8	Borkóstoló; vacsora lehetőség	Egész évben	Családok

Szentjakabfa

Jelenleg nincsen a település belterületén vendégek fogadására alkalmas szálláslehetőség, pedig ez elengedhetetlen feltétele lenne a turizmus fellendítésének. A település egyedülálló elhelyezkedése kitűnő lehetőséget biztosít a vonzó turisztikai célponttá váláshoz, ám ennek alapvető feltétele, hogy a vendégek számára biztosítva legyen a helyben való pihenés. Tehát a vendégeket fogadni képes szállások létesítése fontos cél. A település központjától elérhető távolságon belül csak a Steixner Pince fogad szűkös (4+1) létszámban vendégeket (6. táblázat).

Külterületen a Balaton-felvidéki erdészeti erdei iskola tud vendégeket fogadni, 60-65 fő számára biztosítja a szállás, étkezés, környezeti nevelés, erdei tanulás, sportolás és szabadidős tevékenységek lehetőségét.

Emellett a Kút-aszói Parkerdőben van lehetőség sátorozásra, táborozásra. A településen az említett pincén kívül vendéglátóhely nem található.

6. táblázat Szálláshelyek Szentjakabfán
 (szerk.: Körmendi Kata, Briski Edit, forrás: terepi bejárás)

Szálláshely neve	Férőhelyek száma	Szolgáltatások, felszereltség	Nyitva tartás	Célcsoport
Balaton-felvidéki Erdészeti Erdei Iskola	50-60	Konyha; étkező; bemutató élményterem; felszerelt tanterem; kenyérsütő kemence; játszótér és sportpálya; konferenciaterem	Egész évben	Csoportok, baráti társaságok, családok
Steixner Pince:	4 + 1	Borkóstolás, vásárlás	Egész évben	Családok, fiatalok

Tagyon

Szálláshelyek kapacitását tekintve egyetlen nagyobb fogadóhely működik a településen, a Vidéki Ház Tagyon (7. táblázat). A telken 5 apartman helyezkedik el, melyek közül egy 8 személyes a többi 6 fő befogadására alkalmas. Az összes apartman vizesblokkal és konyhával is felszerelt, továbbá igénybe vehető egy úszómedence és egy konferenciaterem is. A Tagyon-hegyi pincék közül kettő kínál szálláslehetőséget: a Móró és a Molnár Pince (előbbi 9 utóbbi 4 főt tud elszállásolni), a pincék fürdőszobával és konyhával felszereltek.

A település nem rendelkezik klasszikus vendéglátó hellyel viszont a helyi pincék lehetőséget adnak különböző borkóstolókon és borkorcsolyán való részvételre előzetes bejelentkezés alapján. A fenn említett Móró Pince 50 fő, a Molnár Pince 20 fő, a Tagyon Birtok 100 fő befogadására alkalmas. A Vidéki Házban működő Vidéki kávézó a ház vendégeinek igényeit elégíti ki.

7. táblázat Szálláshelyek Tagyonban
 (szerk.: Körmendi Kata, Briski Edit, forrás: terepi bejárás)

Szálláshely neve	Férőhelyek száma	Szolgáltatások, felszereltség	Nyitva tartás	Célcsoport
Vidéki Ház	32	Céges rendezvények és konferenciák lebonyolítása; táborok szervezése; WIFI; disznóvágás szervezése	Egész évben	Gyerekcsoportok, cégek, családok

Óbudavár

Óbudavár életében meghatározó szerepet játszik a Schönstatt mozgalom. A Schönstatt-központ családokat, zarándokokat, különböző csoportokat (iskolai, egyházi, ifjúsági) és baráti társaságokat is szívesen fogad. A szálláshelyen lehetőség van étkezésre is (kívánságra akár diétásra is) (8. táblázat). A kertben található egy kápolna, ahol az idelátogató hívők imádkozhatnak.

A Fő utcában levő Diós Jenő Ifjúsági Turistaház az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében nemrég megújult. Az épületben négy fürdőszobás szoba és egy teakonyha került kialakításra.

8. táblázat Szálláshelyek Óbudaváron
(szerk.: Körmendi Kata, Briski Edit, forrás: terepi bejárás)

Szálláshely neve	Férőhelyek száma	Szolgáltatások, felszereltség	Nyitva tartás	Célcsoport
Schönstatt központ	Szabad időpontokban max. 90 fő; nyáron a szabad férőhelyeken 10-20 fő (turistaház, vendégszoba, üdülő, sátorozás)	Saját étterem; ellátás igényelhető; szabadtéri sporteszközök- és pályák; tűzrakóhely; konyhai eszközök biztosítottak; szervezett táborok; teakonyha minden házban	Egész évben nyitva	Családok, nagyobb csoportok
Diós Ifjúsági Turistaház	30	Teakonyha; mosási lehetőség	Egész évben nyitva	Nagyobb csoportok, fiatalok

3.3. Állattartás

A falvakban számos helyen foglalkoznak állattartással, azonban a telepek színvonala az elvárható alatt van. Sok helyen építési engedély nélkül lettek felépítve az épületek, olyan helyen és olyan minőségben, melyet egy, a tájra büszke, turizmusra alapozni kívánó Balaton-közeli térség nem engedhet meg magának. Sajnos Szentjakabfa esetében a legfrekvenciáltabb és a legszebb látványt nyújtó területeken kerültek felépítésre az épületek, ezek nagymértékben rontják a látványt. Tagyon esetében szintén frekvenciált helyen, a tervezendő Nivegy-völgy kapuja közelében található egy nagy telep. Természetesen ezeket a telepeket életben kell tartani, hiszen rendkívül fontos elemei a térségnek, azonban kellően körültekintő környezettervezéssel és megfelelő szabályozással sokban javítható azok tájbailleszthetősége. Az általánosan elmondható, hogy sok helyen a gyepek túl vannak legeltetve, más területek pedig elhagyatottan állnak, cserjésednek, rajtuk a legeltetést nem engedélyezte a tulajdonos. A történeti adatok alapján pedig, az 1960-as évek előtti időszakban a falvak 250 marhát, közel 500 sertést, 40 lovat, 600 juhot is képesek voltak eltartani. Az állattartók közül ma sokan panaszkodnak, hogy kevés a legelőterület. Vannak olyan gazdák, akik kénytelenek az állataikat 100-200 km távolságra, Zala megyébe, Sármellékre elhajtani, hogy ott legelhessenek. Ez több problémát is felvet, nemcsak fölösleges energiákat pazarolnak a hajtásra, de az út során a nyáj kártétele is magas lehet. A gyepek megőrzése és területük növelése mindenképp egy fontos feladata lesz a jövőben a térségnek, amennyiben folytatni kívánja a jelenleg megkezdett – előremutató és perspektívát nyújtó – utat. Kiemelt fontosságú lehet közös legelőgazdálkodási terv készítése az öt falu területére, hiszen a cél és az érdek közös.

3.4. Helyi termékek

A völgy öt települése bővelkedik helyi termékekben. Óbudaváron él Szabó Bálint, aki kecsketartással, és kecskesajt készítéssel foglalkozik 2008 óta. Termékei közt találhatóak friss és érlelt krém- és keménysajtok különböző fűszerekkel ízesítve, és olívaolajban érlelt sajtok is. A tej kíméletes feldolgozásának köszönhetően a sajtok nem csak egyediek és finomak, hanem egészségesek is.

Szentantalfán a Dobosi család több tagja foglalkozik állattartással (kecske, tehén, sertés), köztük Dobosi Péter is. Neki több mint 100 kecskéje van, és sajtüzemében 100%-ban kecsketejből készítik el termékeiket: kecsketej, friss és érlelt kecskesajtok (natúr, fokhagymás, metélőhagymás és bazsalikomos ízben), valamint füstölt kecskesajtok. Dobosi Róbert a kecskesajt készítés mellett disznótartással és füstöltáru készítéssel is foglalkozik. Dobosi Károly az előzőektől eltérően tehenek tartásával foglalkozik. Olyan tehéntejből készülő termékeket állít elő, mint a sajt, túró, és a joghurt. Testvére, Dobosi Mátyás segíti a termékek piacon történő értékesítésében, azonban mellette ő is saját vállalkozást építget: méhészettel és mézkészítéssel foglalkozik.

Az állattartásból származó termékeken kívül sok más helyi termékkel is találkozhatunk a falvakban, ilyenek a színvonalas borok, melyek egy külön fejezetet érdemelnek tanulmányunkban. Fontos megemlíteni még a Balatoncsicsóban működő epertermelőt, aki azonban helyben nem értékesít, termékeit főként Veszprémben adja el. Emellett Tagyonban felkereshető egy testvérpár, akik a Tagyon Titkos Kamrája nevű vállalkozást vezetik. Az érdeklődők itt zöldségeket, gyógynövényeket, különleges csokoládékat, és sok más ehhez hasonló termékeket vásárolhatnak meg. A gasztronómiai különlegességeken kívül helyi kézműves termékeket is megcsodálhatnak és megvásárolhatnak az idelátogatók. Balatoncsicsón tevékenykedik Schmidt Ferenc keramikus, aki használati edényeket, sütőedényeket, kaspókat, vázákat és faliplasztikákat készít műhelyében. Szentjakabfán Gyapay László fafaragó munkáival találkozhatunk, aki többek között információs táblákat, házzámokat, címereket, konyhai kiegészítőket, és más használati tárgyakat készít (sámli, tükör, stb.).

3.5. Egyéb szolgáltatások

A Nivegy-völgy öt településén négy bolt érhető el. Balatoncsicsón található a Schumacher József és családja által vezetett vegyesbolt, valamint vele egy épületben a kocsmá. Szentantalfán két bolt helyezkedik el, egymástól kis távolságra. Az egyik boltban található lottózó is, valamint mellette kapott helyet a posta. A másik bolttal egy épületben pedig egy pizzázó, egy fagyizó és egy tekepálya található. A negyedik bolt Tagyonban érhető el. Emellett Szentantalfa Zánka felőli szélén helyet kapott egy töltőállomás, a Zsóka fogadó környékén pedig egy fitness terem és szolárium is.

3.6. Turisztikai vonzerők a Nivegy-völgyben

Fesztiválok, rendezvények

Pünkösdi borünnep

Az négy napos ünnepre a Zánka-Nivegy-völgyi Borút Egyesület szervezésében kerül sor május második felében. Az idei program szerint pénteken borvacsorával várja a Dobosi pincészet a látogatókat. Szombaton a Szent Antal Pincében Borfelismerő verseny, vetélkedők zajlanak napközben, este pedig hagyományosan bál zárja a napot. Az egyesületben részt vevő borospincék szombattól hétfőig nyitva állnak a turisták számára.

Balázs napi torokáldás

Balázs nap keretében a helyi lakosok és az ide látogatók szabadtéri misén vehetnek részt a romtemplom előtt a Balázs-hegyen. A mise után gyertyát gyújtanak és így osztanak torokáldást. Blaise, vagy Blasius, aki a III.-IV. században élt, a keresztényüldözések utolsó éveiben, a börtönben egy kisfiú életét mentette meg, akinek halszájka akadt a torkán. Innen származik a Balázs áldás.

Szentantalfai Hegyközségi Borverseny (április 30.)

A borversenyt már évtizedek óta rendezik, de az idei évben először nyitva volt a nagyközönség számára is. A verseny keretében szakmai előadásokra is sor került: elsősorban a helyi adottságok felhasználása és értékelése volt a téma, valamint lehetőség volt sommelier bajnok meghallgatására is. A rendezvény keretében a résztvevők elsajátíthatták a borkóstolás alapjait. A borok mellett más helyi termékek megismerésére is sor került (pl.: lesz méz, lekvár, szörp, kézműves csemegék, fűszeres bonbonok).

Falunapok

Balatoncsicsó: augusztus első hétvégéje

Augusztus első hétvégéjén tartja a község a falunapot és a svábbbált. Első nap a gazdák megnyitják a pincéiket a látogatók előtt és borral kínálják az oda érkezőket. A falunap keretében játszóházat alakítanak ki és koncerteket, előadásokat, versenyeket, kiállításokat is szerveznek. A svábbbál gálaműsorral kezdődik, amin az iskola harmonika zenekara, néptáncosai, kórusai lépnek fel. A mulatság másnap reggelig is eltart. Vasárnap

reggel szentmise keretében emlékeznek meg a csicsói hősi halottakról a templomkertben.

Szentantalfa: július 5-6

A két napos rendezvényen számos programot próbálhatnak ki az ideérkezők (ugráló vár, arcfestés, játszóház, babasátor, kalandtúra, jurta, íjászat, kézműves foglalkozások). Táncbemutatók és koncertek is színesítik az esemény kínálatát.

Múzeumok

Szentantalfa

Rádiómúzeum

Sólyom Gyula rádiógyűjteménye szombatonként 9-16 óra között látogatható, más időpontokban előzetes bejelentkezés alapján lehet megtekinteni. A kiállítást az evangélikus egyház működteti.

Helytörténeti Kiállítás (Templom utca 5.)

A múzeum magánkézben van: tulajdonosa Nagy Lászlóné, aki férjével közösen vezeti a múzeumot . A kiállításnak a Nivegy-völgyi Emlékműhely nevet adták, ahol a település múltjából való tárgyakat mutatnak be. Arra törekednek, hogy a látogatók ízelítőt kapjanak a kézműves hagyományokból is, elsősorban a népi fazekasság kipróbálása révén.

Programlehetőségek

Fazekasság a Nivegy-völgyben

A program keretében lehetőség van a Balatoncsicsóban található Fazekasház és Galéria megtekintésére. A vendégek megismerkednek a kerámia készítés lépéseivel. A program hossza 45 perc, belépő 250 Ft/fő.

A programok között szerepel még:

- Mázas edény készítése (másnap a látogatók kiégetve megkapják az elkészült munkájukat)
- Agyagvásárlási lehetőség,
- Az elkészített munkák kiégetése (táborozók számára).

Nivegy-völgyi Ifjúsági Szállás programjai:

- Csillagászat és távcsöves égbolt vizsgálat (kisiskolások, gimnazisták számára)
- Meteorológia tudománya, az időjárási elemek megfigyelése
- Botanikai és zoológiai túra a település határában
- Balaton-felvidéki Nemzeti Park növény- és állatvilága
- Balaton természeti arca
- Balaton növény –és állatvilága
- Denevérles
- Madárles
- Hüllők és kétéltűek
- Kémiai vízminőség-vizsgálat (helyszín a Csorsza-patak)
- Biológiai vízminőség-vizsgálat
- Természet -és környezetvédelem természetismereti játékkal egybekötve
- Alternatív energiaforrások
- Globalitástól lokálisig (tantermi vetítés a globális problémákról)
- Reklám-fogyasztás-környezeti terhelés
- E-számok rejtelvei
- Gyalogtúra a környék természeti és kultúrtörténeti értékeihez (túravezetővel)
- Gipszlenyomatok készítése

3.7. Turizmustípusok a térségben

A települések helyi gazdaságát felmérve a következő turizmus típusok kialakítására, fejlesztésére van lehetőség:

Esküvőturizmus

A Nivegy-völgy kedvező adottságokkal rendelkezik ahhoz, hogy igazán színvonalas körülmények között fogadja a hazánkba házassági szándékkal érkező párokat és családjukat. Elsősorban magyar párok választják a völgyet, de előfordulnak vegyes házasságok is, ahol legalább az egyik félnek van magyarországi kötődése. A párok előszeretettel választják a szertartás helyszínéül a Szent-Balázs hegyi templomromot, ahonnan kiváló panoráma nyílik a Balatonra. A lakodalom megtartására a helyi nagyobb pincészeteknél van lehetőség.

Ökoturizmus

Fogalma:

Az ökoturizmus felelősségteljes utazás természeti területre, mely védi a természeti és kulturális értékeket, és hozzájárul a helyi lakosok életminőségének javításához. (The Ecotourism Society)

Jellemzői:

- rendelkezésre álló erőforrások megőrzése, átörökítése
- Negatív hatások minimalizálása, pozitív hatások erősítése tudatos tervezéssel (környezeti szempontú tervezés)
- Ökoszisztémák egyensúlyának fenntartására törekvés
- Helyi részvétel (részesedés a hozamokból, véleménynyilvánítási lehetőség, részvétel a döntéshozatalban)
- Sajátos helyi adottságok tudatosítása a helyi lakosságban
- Turisták felelősségérzetének erősítése, informálás
- Hosszú távú fenntartható működés

A Nivegy-völgy az ökoturizmus kedvelőinek számos lehetőséget kínál. A térség sokszínűségének bemutatásában jelentős szerepet kap a Balaton-felvidéki Erdészeti Erdei Iskola. Az Iskola célja elsősorban a diákok természetes környezet iránti érdeklődésének felébresztése, a tudatos gondolkodásának formálása és gyakorlati tapasztalatok

szerezése. A közelben található Öreg-bükk tanösvény körbejárásakor megismerkedhetünk az erdei életközösségekkel, lehetőség van az élővilág tanulmányozására. A tanösvény egész évben látogatható.

Borturizmus

A Nivegy-völgy települései (Tagyon, Szentantalfa, Balatoncsicsó, Szentjakabfa és Óbudavár) a Balaton-felvidéken, a Balatonfüredi-Csopaki Borvidéken található főként fehérbortermelő körzet. Birtokszerkezetét tekintve elmondható, hogy jelentkezik a kis-közepes- és nagybirtokszerkezet, melyekhez egyöntetű vagy többpólusú és szétszórt területek tartoznak, vagyis megfigyelhető a terület mozaikossága.

A sorok tájolása főként kedvezően É-D, és ÉK-DNY irányú. Fajtaválasztéka igazodik az előírásokhoz, a telepített ültetvények túlnyomórészt tradicionális jelentőségű Olaszrizling borszőlőt teremnek. A művelésmódok főként a gépesítés miatt a magas módozatokat követik.

A mai színvonal az alábbiak szerint jellemezhető:

- a változó minőségű és mennyiségű borok – az eljárásmodoktól, készítési metodikától nagyban független;
- az egyes helyeken minősíthetetlen higiéniai feltételek;
- a bizonytalan, nem egyeztetett nyitva tartás;
- egyes pincékből fakadó vendéglátás, vendégfogadás ismereteinek és rendjének hiányossága;
- a nem megfelelő, részleges marketing ismertsége és alkalmazása;
- a helyenként rossz infrastrukturális feltételek;
- a borút szervezeti rendszerének *elavultsága*;
- rendkívül alacsony *szőlővidéki élet*.

Alapvető cél ezeken a szempontokon keresztül a területi, társadalmi és főként termelői igényeknek megfelelő borút újragondolása.

4. Túraútvonalak

4.1. Kapcsolatok

A Nivegy-völgyet behálózó túraútvonalak hálózata jelentősnek tekinthető, hiszen a négy jelzésszín közül 3 szín átfut a településen, a negyedik (sárga) szín pedig majdnem érinti. A völgyben összesen közel 50 km túraútvonal fut, amely ekkora területre vetítve igen kedvezőnek mondható. Közvetlen összeköttetés biztosított a Káli-medencével, illetve a Balaton-parti települések közül Zánkával, közvetett kapcsolata pedig Balatonakalival (Dörgicsén keresztül) és Révfülöppel (Kővágóörsön keresztül) van legközelebb a parthoz. Fontos elérhetőség a szomszédos Monoszló, ezáltal pedig a Hegyestűi bemutatóhely és kilátó elérhetősége a túraútvonalakon keresztül. A piros (Óbudavár felől) és a kék (Szentantalfa felől) jelzésen át is megközelíthető a szomszédos Mencshelyen található Kossuth-kilátó. Észak felé az útvonalak által közvetlenül kapcsolódik Nagyvázsonyhoz, ami a szolgáltatások és lehetőségek kibővülését jelenti.

A belső kapcsolatokat tekintve, az öt település közül csupán Szentantalfa belterülete van bekapcsolódva a túraútvonalak hálózatába. A legtöbb útvonal által érintett Nivegy-völgyi település szintén Szentantalfa, így annak helyzete a többi településsel szemben ebből a szempontból jóval kedvezőbb. Szentjakabfa, Balatoncsicsó és Óbudavár belterülete teljes mértékben kiesik a túraútvonalat követő vendégek látóköréből. Tagyon belterületét a tervezett Mária út érinti, így ennek felfestése és az erről való tájékoztatás ilyen szempontból fontos lenne.

4.2. Javaslatok

Fenntartás

A meglévő és a tervezett útvonalak esetében is nagy figyelmet kell fordítani az egyes nyomvonalak megfelelő fenntartására és karbantartására. Az útvonalvezetés során fontos a helyismerettel nem rendelkező látogatók számára is a nyomvonal egyértelmű kijelölése. Az új utak kijelölése során lehetőleg igazodni kell a már meglévő útvonalhálózathoz, illetve az egyes parcellák szegélyeihez. Főként az erdészeti utak és földutak esetében fontos az utak megfelelő karbantartása, az esetleges becserjésedés megakadályozása, az útra dőlt fák és nagyobb gallyak elszállítása.

A jelzések újrafestése során a szabványoknak megfelelően 10×12 cm-es fehér alapra, kellő sűrűséggel elhelyezett rendszert szükséges alkalmazni, különös figyelmet fordítva az útelágazások megfelelő irányjelzéseire és a behívójelzések alkalmazására. Az egyes jelzéseket mindkét irányból jól láthatóan, az útvonalakhoz képest a párhuzamostól eltérő szögben szükséges elhelyezni. A gyepterületeken átvezető szakaszok esetében, (Kinizsi Pál emléktúra – Balatoncsicsó–Szentantalfa szakasz) a jobb tájékozódás érdekében érdemes lehet irányjelző oszlopokat elhelyezni. Mivel a legtöbb jelzés élő fákra helyezkedik el, szükség lehet a belógó ágak eltávolítására, visszametszésére. Jelenleg a völgy területén átfutó zöld, zöld kereszt és piros jelzések felújítása sürgető, illetve ugyanezen útvonalak kereszteződéseinek egyértelmű jelzése szükséges.

Új útvonalak, összeköttetések

A turistautak kedvező hálózatisága és a jó lefedettség ellenére néhány kiegészítés, összeköttetés vagy új útvonal szakasz kialakítása kedvezően hatna a Nivegy-völgy adottságaira és értékeire alapozott turizmus fejlesztésére. Ezen javaslatok megfogalmazásakor legfontosabb a feltáratlan értékek lehetőségeihez mértén való bemutatása, ugyanakkor a sérülékeny elemek védelme.

A zöld jelzésű Kinizsi Pál emléktúra Szentantalfa és Balatoncsicsó közötti szakasza tulajdonosváltás miatti útvonal módosítás következtében jelenleg kikerüli az Árokfői templomromot, amely fontos és bemutatásra érdemes kulturális értéke a területnek. Javasolt a korábbi útvonalhoz hasonló nyomvonalvezetés kialakítása, amely Szentantalfa belterületéről kiérve csatlakozik a Cserkúti patak partjához, majd azon haladva eléri az árokfői templomromot, ahonnan visszatér a jelenlegi útvonalhoz. A rom megközelíthetőségnek és megtekinthetőségének érdekében a javasolt útvonalat szabaddá kell tenni, a templomrom környezetét ki kell tisztítani, illetve a jelenlegi útvonalhoz való visszakapcsolódási lehetőséget is túrázóbarát kialakítással kell rendezni.

A piros jelzésű útvonal Szentjakabfa és Óbudavár területén áthaladó része erdőben halad át, ami védettség szempontjából kedvező (árnyékos, félárnyékos szakasz), ám a két település szőlőterületeiből feltároló szép rálátás az egész völgy területére így nem érvényesülhet. Két kisebb kitérővel azonban feltárolható ez a gyönyörű kilátás, illetve nem válik monotonná az erdőben haladó útvonal. Az egyik kitérő a Szentjakabfai

szőlőterületekre, a másik „panoráma-kitérő” pedig az Óbudavári Irtás-dűlőre (ahol jelenleg is van egy pihenőhely) vinné ki a látogatót. Az itt haladó piros jelzésű útvonalat észak felé érdemes összekötni a Szentjakabfai erdőben közösen haladó kék és zöld útvonalakkal a Láz-földön keresztül, illetve a Szentjakabfai parkerdőbe is betérhet az útvonal a szőlőterületeken keresztül egy kitérővel.

A völgy központi részén található Gyűr-hegyről körbetekinthető az egész Nivegy-völgy. Az előzőekben taglalt Szentjakabfai-Óbudavári kilátás inkább külső képet ad a völgy egészéről, míg a Gyűr-hegyről egy belső, körbetekintő panoráma tárul fel. Fontosságát is hangsúlyozva, egy, a kéktúrához kapcsolt kitérővel beköthető a völgy gyalogosturista-forgalmába. Mivel a hegy egésze erdővel borított, így egy tájba illesztett, a lombkorona szintjét kissé meghaladó kilátó kialakítása lenne célszerű.

Az új, javasolt útvonalak közül az egyik legfontosabb az úgynevezett Nivegy-völgyi körtúra, amely két nagyobb körből áll. A két, egymásba érkező útvonal felöleli a völgy szinte összes látnivalóját, valamint az öt település belterületeit is érinti. A két útvonal a völgy központi részén, a Gyűr-hegy közelében találkozik egymással. Az alsó kör (9 km) halad végig a Tagyon-hegyen, valamint a Szentantalfai szőlőterületeken, a Szent-Balázs templomromot, illetve Tagyon és Szentantalfa belterületi tájértékeit is bemutatva. A felső kör (14 km) Szintén Szentantalfa belterületéről indul, majd a Cserkúti-patak mentén elér az Árokfői templomromhoz és Balatoncsicsó belterületére érkezik meg. Balatoncsicsóról északi irányba, szőlőterületeken át jut el Szentjakabfára és Óbudavárra. Óbudavárról pedig visszaindul Balatoncsicsó keleti részén át (a Herendi templomromot és forrást, valamint a Gyűr-hegyi kilátót is felfűzve) Szentantalfára.

Pihenők, kilátók létesítése

A pihenők és kilátóhelyek kiválasztásának legfontosabb szempontjai, hogy kellemes, árnyékos helyet biztosítsanak a túraútvonalon haladók számára. Az útvonalhoz lehető legközelebb kerüljenek elhelyezésre, ha mégis távolabb kerülnének attól, akkor egyértelműen jelzésre kerüljenek. Az egyes megállóhelyeken a völgy jobb megismerése érdekében információs táblák helyezendők ki a közeli látnivalókról és szálláshelyekről, szolgáltatásokról.

Az Óbudavári Irtás-dűlőn jelenleg is elhelyezkedő kisebb pihenő további fejlesztése lenne indokolt, amely a közelben futó tervezett kerékpárút teljesítőinek igényeit szolgálhatná ki, tehát gyalogos és kerékpáros pihenőhellyé is válhatna egyben. A padokkal és asztalokkal, napernyőkkel ellátott helyszín tovább bővíthető kerékpártárolóval, folyadékvételi lehetőséggel, igény esetén kisebb büfével.

Balatoncsicsó külterületi részén, a Hamuházi-rét közelében három szín jelzése (piros, kék, zöld) közelíti meg, illetve szeli át egymást. A különböző színű jelzések egymáshoz való közelsége, vagy együttfutása miatt különösen alkalmas ez a hely a megállásra, pihenésre, hiszen bármelyik útvonal követői használhatják. Az ittlévő koros bükkfák árnyékában egy egyszerű, padokkal és asztalokkal ellátott kisebb pihenő alakítható ki. Balatoncsicsó délkeleti felén pedig a Szent Balázs templomromhoz kapcsolt kezdetleges megállóhely további bővítésére (részletesebb tájékoztató tábla, padok és asztalok) nyílik lehetőség, ahonnan a panoráma is kiváló. A rom környezetét kertépítészeti szempontból is érdemes végiggondolni és rendezni a rom által odavonzott esküvőturizmus lehetőségeit figyelembe véve.

A kéktúrához kapcsolódóan, Szentantalfa belterületének nyugati peremén, a mosóház környezetében megfelelő, árnyékos és ivóvízvételi lehetőséggel rendelkező potenciális pihenőhely található. A terület padokkal és piknikező asztalokkal való ellátása esetében a terület ideális pihenőhellyé válhat a Balaton-felvidéki Kéktúrát teljesítők számára. A kéktúra további nyomvonalán, a Tagyon-hegyen szükséges még pihenőhely kialakítás, melyet az ottani terepviszonyok és benapozottság még inkább indokol.

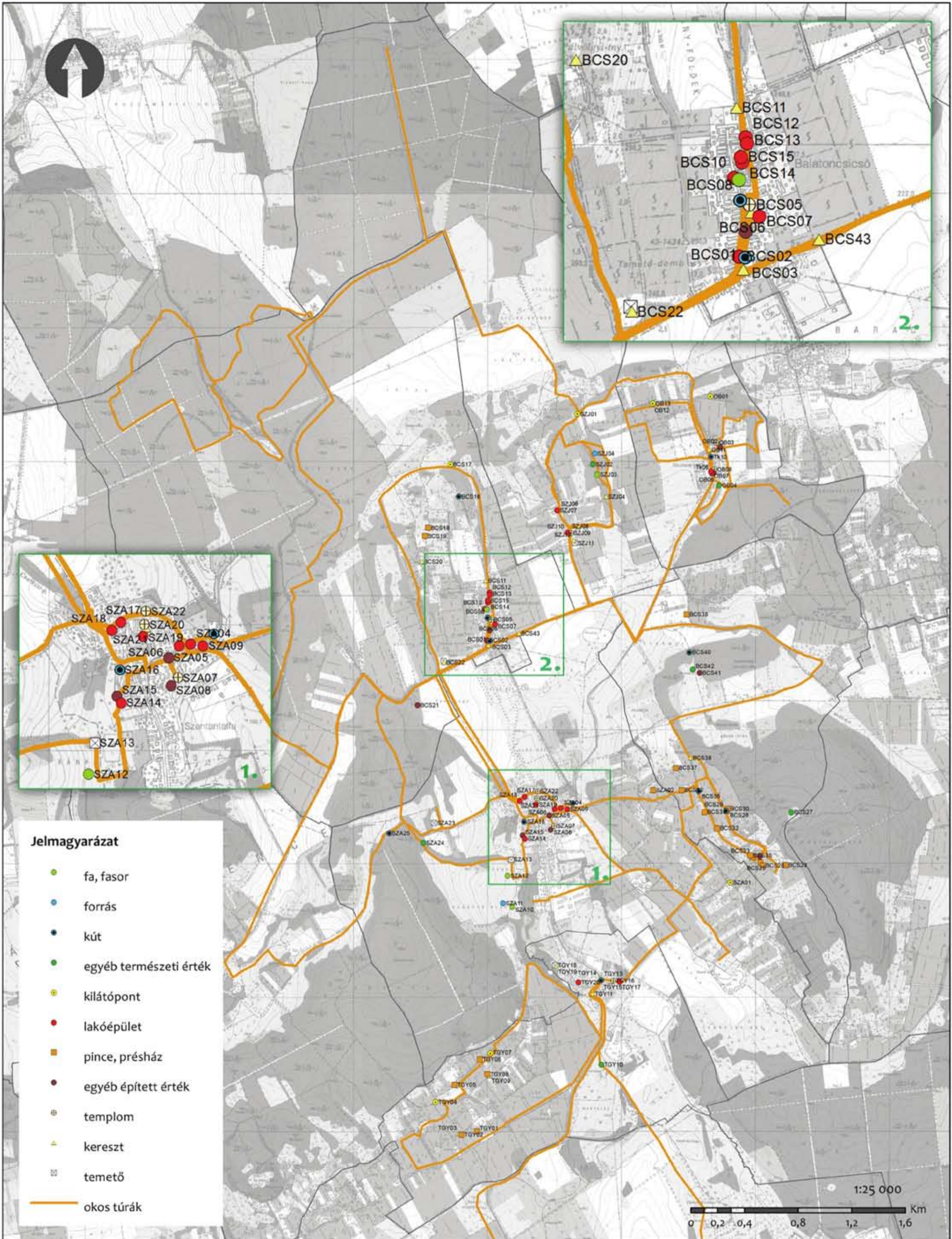
Kilátó létesítésére az előző fejezetben említett Gyűr-hegyen nyílik lehetőség, ahonnan szép belső kilátás nyílik a völgyre, feltárva annak öt települését és azok külterületeit.

Egyéb javaslatok

A különböző jelzett turistautakon kívül érdemes figyelmet fordítanunk a már kijelölt okos túrákra és azok fejlesztési lehetőségeire. Mivel az egyes színű jelzések közül kevés útvonal halad át a települések belterületén, ezért az azokat is bemutató okos túrák ebből a szempontból is kiemelt figyelmet érdemelnének. Minden település legalább három ilyen túrával rendelkezik, melyek legtöbbször érinti a belterületi értékeket is. A fiatalok körében vonzó lehet, hogy telefonjuk segítségével tájékozódhatnak és tekinthetik meg a

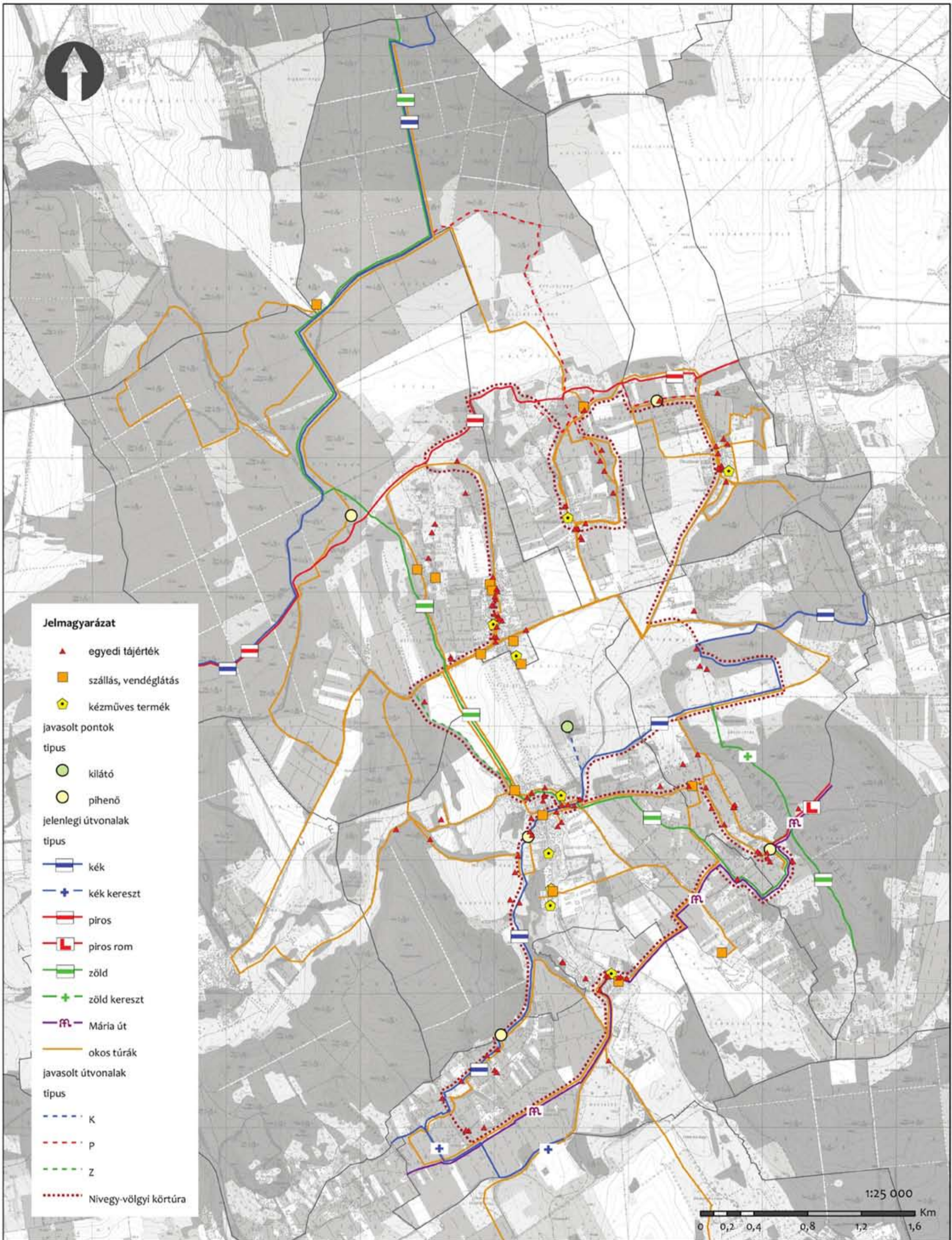
különböző látnivalókat, azonban egy bizonyos csoport számára nehézséget vagy negatívumot jelenthet ezen eszközök használata. Annak érdekében, hogy minden korosztály szívesen használja és járja be ezeket a túrákat, a Házaspárok útjához hasonlóan jelzést és felfestést kaphatna a többi útvonal is.

Jelenleg a völgyben nincsenek lovaglásra alkalmas kijelölt útvonalak, de a fejlesztési javaslatokhoz kapcsolódóan a jövőben szükséges lehet több lovaglásra is megfelelő nyomvonal kijelölése. Az útvonal kialakítása során figyelembe kell venni az egyes lovardák elhelyezkedését, illetve a Szentjakabfai parkerdőbe javasolt terápiás lovas turizmus megvalósulását. A lovas útvonalakat célszerű a kerékpáros és gyalogos szakaszoktól elválasztva, lehetőleg földutakon, a terepviszonyokhoz alkalmazkodva vezetni.

Jelmagyarázat

- fa, fasor
- forrás
- kút
- egyéb természeti érték
- kilátópont
- lakóépület
- pince, présház
- egyéb épített érték
- + templom
- ▲ kereszt
- + temető
- okos túrák

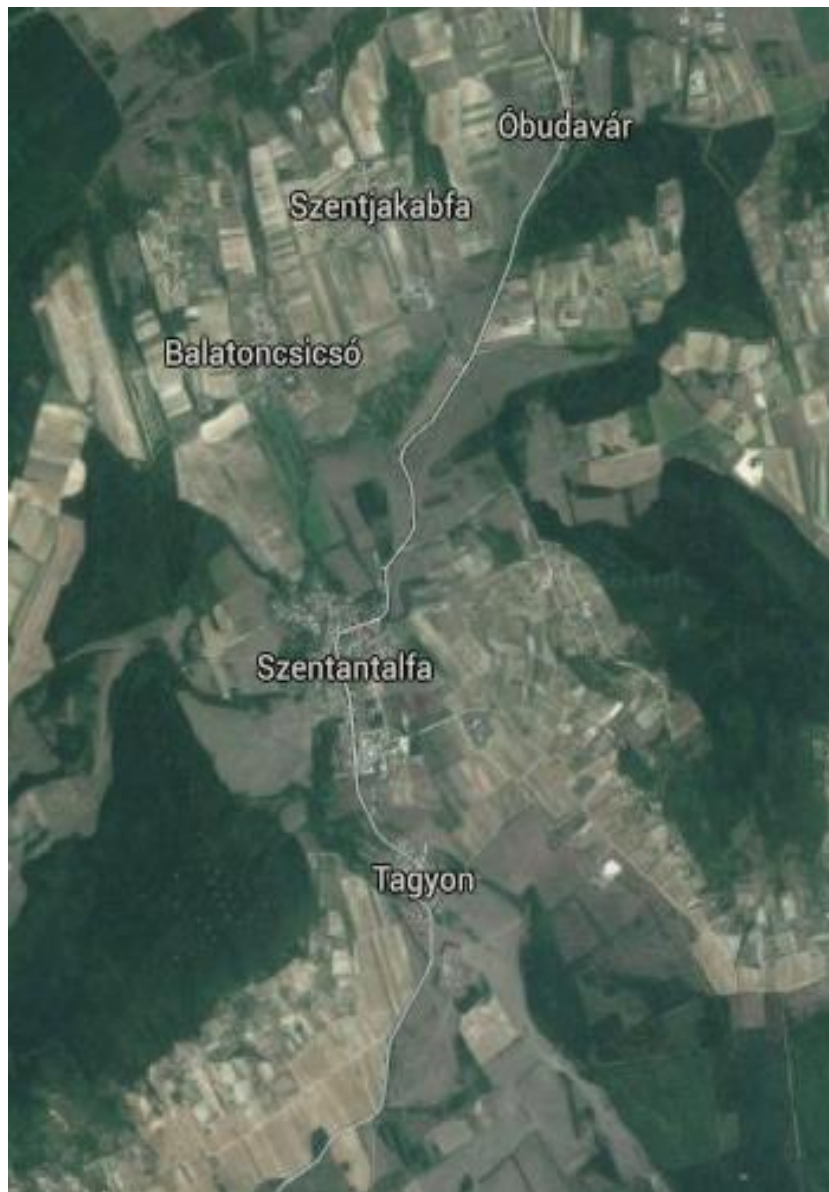

5. Vízfolyásvizsgálat

5.1. A vizsgálati terület lehatárolása

A vízfolyások vizsgálati területe a Nivegy-völgy vízgyűjtő területe, amely Óbudavár, Szentjakabfa, Balatoncsicsó, Szentantalfa, Tagyon települések területén található.

A vízfolyások tulajdonképpen a Cserkúti-patak vízgyűjtőjét képezik, amely a dombokról, forrásokból, szőlőhegyekről a völgyben, majd a völgyből Zánkán keresztülhaladva szállítja a vizet. A vízfolyás végül a Balatonba ömlik (10. ábra).

10. ábra A Nivegy völgyi vízgyűjtő terület
(forrás: www.google.hu/maps/)

A vizsgálati terület szakaszainak bemutatása

A vizsgálati terület alapvetően három szakaszra osztható a meder tulajdonságait tekintve.

Az **I. szakaszhoz** a források és a kezdeti nagyesésű részek tartoznak. Itt találhatóak a természetes források, a forrásfogalások, a szőlőterületek vízelvezető árkai, útjai. A természetes vízfolyás ezen a szakaszon még jórészt erdőben folyik, medre bevágódott, bemélyült, a hordalék itt keletkezik.

A szakaszhoz tulajdonképpen két fő vízfolyáság, a Cserkúti-patak és a Csuk-réti-séd forrásai, azoknak környezete, valamint a domboldalakon található szőlők vízelvezető árkai, vízelvezető útjai tartoznak.

Az erdős részeknél jellemző a mély, bevágódott meder és a meredek partfal. A meder esése 6% körüli. Legszembetűnőbb a Csuk-réti-séd ága, ahol 6-8 méteres bevágódások vannak. Itt tölgyes-bükkös erdőben halad a patak, itt található az árokfői templomrom. A bevágódott meder Szentantalfáig tart.

Emellett Szentjakabfa település területén is található két mélyen bevágódott meder szakasz. A jelentősebb a településtől keletre a parkerdőben található, amelynek a kezdete egy forrás, az erdőből kiérve burkolt, szabályozott medre van.

A másik ilyen árok, Monostori árok néven a településtől nyugatra található, amiben nincs állandó vízfolyás, a szőlőkről vezeti el a vizet, a völgy felőli vége megszűnik, nincs folytatása.

Vízelvezető árkok Balatoncsicsó, Szentjakabfa, Szentantalfa szőlőhegyeiről jönnek a völgybe.

Jelentősebbek a Balatoncsicsó nyugati részén levő árkok: a Budavölgyárok amely burkolt árok, a Csuk-réti-sédbe vezeti a vizét egy átereszen és egy vízmosáskötő beton fejtáton keresztül.

Vízelvezető útként jelentős a Szentantalfa keleti részén a Sósi út folytatása, amely a pinceszövetkezeteken vezet keresztül, vizet szállítva. Ez egy „v” keresztmetszetű betonút.

Nem bevágódott medrű állandóan vizet hozó forrásokból induló vízfolyás az Óbudavári vízfolyás és a Herendi templomromhoz közeli forrás, amelynek vize szintén eltűnik, száraz időben felszívja a közeli rét.

A **II. szakasz** a hordalékszállító medenceközponti rész. Legnagyobb részét a Cserkúti-patak teszi ki. Itt a patak rétek, füzesek és települési területeken halad.

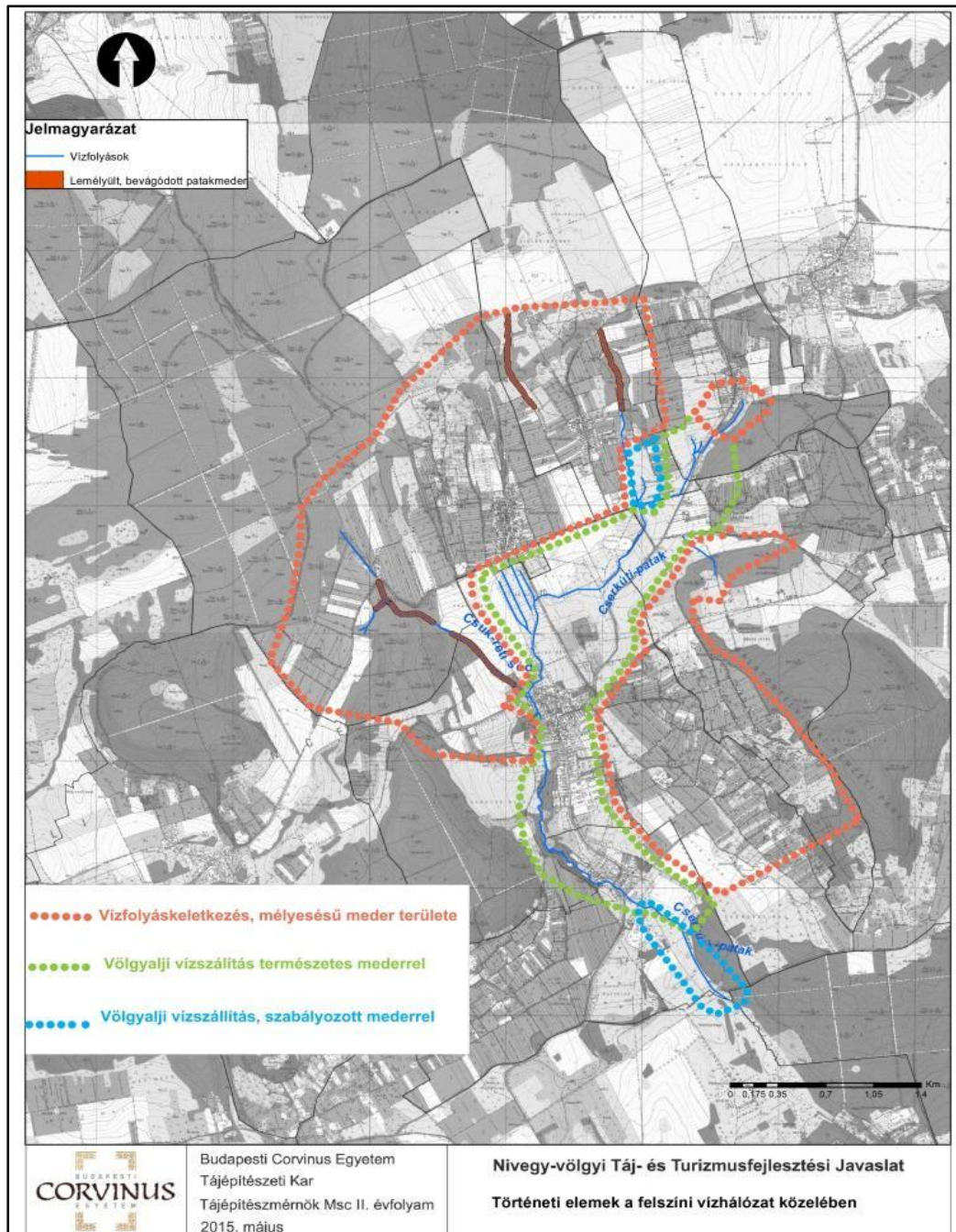
Jelentős rész az Óbudavár és a Gyűr-hegy lábától északra található kanyargós füzesekkel, rétekkel szegélyezett szakasz, és a Balatoncsicsótól délre található füzes ligetes nedves rétekkel szegélyezett terület.

Tipikus szakasz a Szentantalfát és Tagyon települést nyugatról kikerülő szurdokszerű, de nem bevágódott mederszakasz, amelyen a XIX. és a XX. században vízimalmok létesültek.

A patak a településeken többnyire burkolt mederben halad. Szentantalfán a Csuk-réti-séd és a Cserkúti-pataknak összefolyásánál burkolt tocsogó található. A szentantalfai focipálya alatt a vízfolyás jobb oldalán egy oldaltározós, földbe mélyített víztározó található.

A **III. szakasz** a szabályozott mederszakaszokat foglalja magába.

A felosztás a 11. ábrán látható:

11. ábra A vízfolyások felosztása a folyás jellege szerint
(szerk.: Odonics Balázs, forrás: terepi bejárás, tajertektar.hu)

Ez a külterületi szabályozott, illetve burkolt részeket jelenti. A szabályozás Szentjakabfánál figyelhető meg, ahogy az erdőből kilépő vízfolyás medre egyenesen van kialakítva, jelenleg egy mezsgyéként benőtt árok. Továbbá Tagyon település alatt van 800 méter hosszon kiszabályozva a Cserkúti-patak, amely szabályozás a település déli határán megkerülő csatornás árapasztóként ér vége.

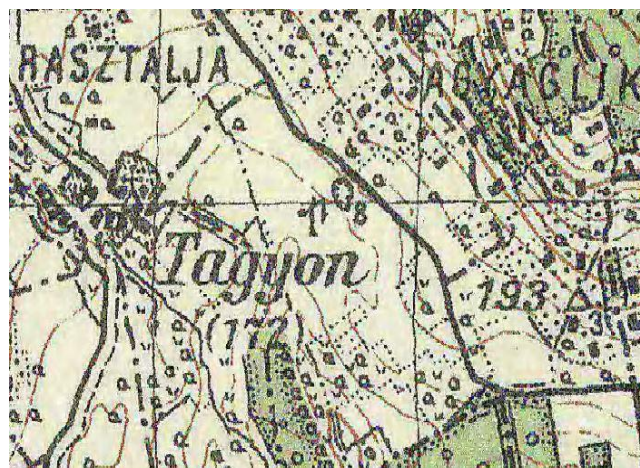
5.2. Történeti áttekintés

A patak a mederszabályozásoktól eltekintve hasonló jellegű volt. A patak mellett nedves rétek általánosan megtalálhatók voltak, különösen Óbudavár déli részén, továbbá Balatoncsicsó Szentantalfa között. Továbbá Szentantalfa és Tagyon között is voltak rétek a jelenlegi fenyves és folytatása előtt, de ezek nem kapcsolhatók biztosan a vízfolyáshoz. Ekkor nem volt még meg az Óbudavárt és Szentantalfát összekötő út. Több helyen is volt malom a XIX. századtól kezdve. Néhány látható a Második katonai felmérésen, de a többsége a Harmadik katonai felmérésen látható (12. ábra).

12. ábra Malmok a vízfolyáson – III. katonai felmérés
(forrás: tajertektar.hu)

Gémeskút nem volt számottevően jelen. Szentjakabfán, a mai állattartó telepen és Tagyon határában volt egy-egy (3. ábra).

13. ábra Gémeskút – IV. katonai felmérés
(forrás: tajertektar.hu)

5.3. Problémafeltárás a szakaszokon

Az **I. szakaszon** probléma a víz eróziós tevékenységének köszönhető talajelhordás, főleg a szőlő- és az erdős területekről.

A Budavölgy-árok végén lévő vízmosáskötő fejgát betonszerkezete le van omolva, megközelítése balesetveszélyes (1. kép).

1. kép Leomlott betonszerkezet
(forrás: Odonics Balázs)

A **II. szakaszon** a vízfolyás környezete be van nőve fákkal, cserjékkel, nehezen lehet megközelíteni. Tájképi ökológiai szempontból nem probléma, megközelíthetőség szempontjából az.

Szentantalfa, Tagyon feletti vízfolyásrészén nincs felszíni víz tárolására alkalmas árvízcsúcs csökkentő tározó. Emiatt ezek a települések fenyegetve vannak.

A régi gyepok több helyen nem találhatóak meg, helyettük szántóföldek vannak, sok helyen közel a mederhez.

A Szentjakabfa területén lévő Monostori ároknak nincs folytatása, az árok el lett szántva.

Szentantalfa település északi részén nincs a pataknek külön telke, a szomszéd telkek rá vannak építve, így nem lehet a vízfolyást megközelíteni, mellette végigmenni.

Szentantalfa és Tagyon között nem lehet a vízfolyás mellett haladni, nincs összeköttetés.

A **III. szakaszon** a szabályozott meder természetellenes hatást kelt. A meder általában nehezen közelíthető meg. A Tagyon utáni szakaszon a legelő állatok nehezen tudják megközelíteni a medret (2. kép).

2. kép Nehéz megközelíthetőség az árapasztónál
(forrás: Odonics Balázs)

5.4. Javaslát a vízfolyások fejlesztésére

Problémafeloldás:

Az **I. szakaszon** fontos a vízmosás megkötése. Természetes talajba süllyesztett rőzseművel

A Budavölgy-árok utáni fejtát kijavítása

A Czuk-réti-séd erdőszegély és a szántó találkozásánál alkalmas lehetőség van egy árnyas pihenőhely kialakítására. Az ároktői templom jobb megközelíthetősége javasolt, az előbb említett pihenőhely ösvény általi összeköttetésével.

A Vízelvezető árkok, utak időnkénti kitisztítása. Fontos az időnkénti gépi tisztítás

A **II. szakaszon** az Balatoncsicsó és Szentantalfa közötti üde rét völgyzárógáttal történő előntése vizes élőhely kialakítása.

3. kép Vizes élőhely

(Forrás: <http://newscenter.berkeley.edu/2012/01/24/study-shows-restored-wetlands-rarely-equal-condition-of-original-wetlands/>)

A Cserkúti-patakon Szentantalfa északi részén telekrendezés, a patakmeder legalább 5 m-es környezetének közterületté nyilvánítása, a jobb megközelíthetőségének érdekében.

A szentantalfai beton összefolyás és tocsogó művi felépítményének természetesebbé tétele, az itt található japánkeserűfüvek (*Fallopia japonica*) irtása.

A szentantalfai futballpálya előtti rossz állapotú híd javítása.

A III. szakaszon javasolt a meder rekonstrukciója, az ősi, természetes mederállapot visszaállítása.

Állatitató és fürdőhely létesítése (4. kép.) a mostani szabályozott szakaszon, az alsó árapasztó fölött, a rézsű dőlésszögének enyhítésével.

4. kép Állatfürdőhely

(forrás: http://madaras.network.hu/kepek/madar_kepek/dagonya)

Turistaösvény kialakítása a vízfolyások mellett

- A Cserkúti-patak egész területe mellett turistaút kialakítása, a réti területeken fa pallóval (5. kép.)

5. kép Fa pallós kialakítás
(forrás: <http://www.geocaching.hu/caches.geo?id=3972>)

-Szentantalfa-Tagyon közötti szurdokszerű erdőben új ösvény kialakítása, a meder megközelíthetőségének érdekében, a szükséges helyeknek fa pallóval, éjszakai kivilágítással.

Az éjszakai megvilágítás elősegíti a borturizmust, mivel így lehetséges az éjszakai gyalogos közlekedés a települések között.

- Tematikus pihenőhelyek kialakítása az egykori malmoknál, várromoknál illetve a megfelelő természeti helynél. Ilyenek:

-Burom-malom pihenőhely az alsó árapasztónál

-Sólyom-malom pihenőhely Tagyon településen

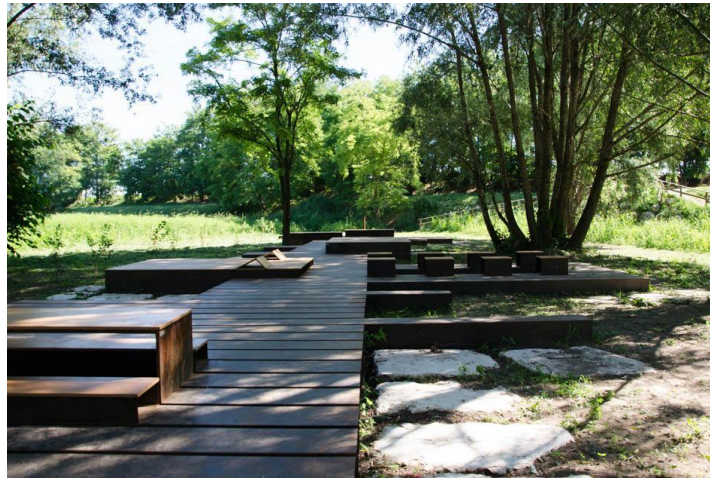
-Csuti malom pihenőhely – Szentantalfa. Itt: falépcsős lejáratok a településen a Fenyves utca, Szikla utca, Sportpálya utcai büfétől.

- Pihenőhely kialakítása Szentantalfán a Csuk-réti-séd vízfolyás végénél.

- Árnyas patak menti pihenőhely a Csuk-réti-séd középső szakaszán a mély mederbevágódás előtt.

- Fa pallós pihenőhely a Cserkúti-patak középső szakaszán (6. kép).

- Árnyas pihenőhely Óbudavár déli részén a nagy fűzfáknál a forrásnál.

6. kép *Fapallós pihenőhely*
(forrás: landazine.com - Parkin Casalmoroby Archiplan Studio.)

Víztározó menti sétaösvény kialakítása (7. kép).

7. kép *Sétaösvény*
(forrás: Sanlihe River ecological corridor - Turenscape landscape architecture)

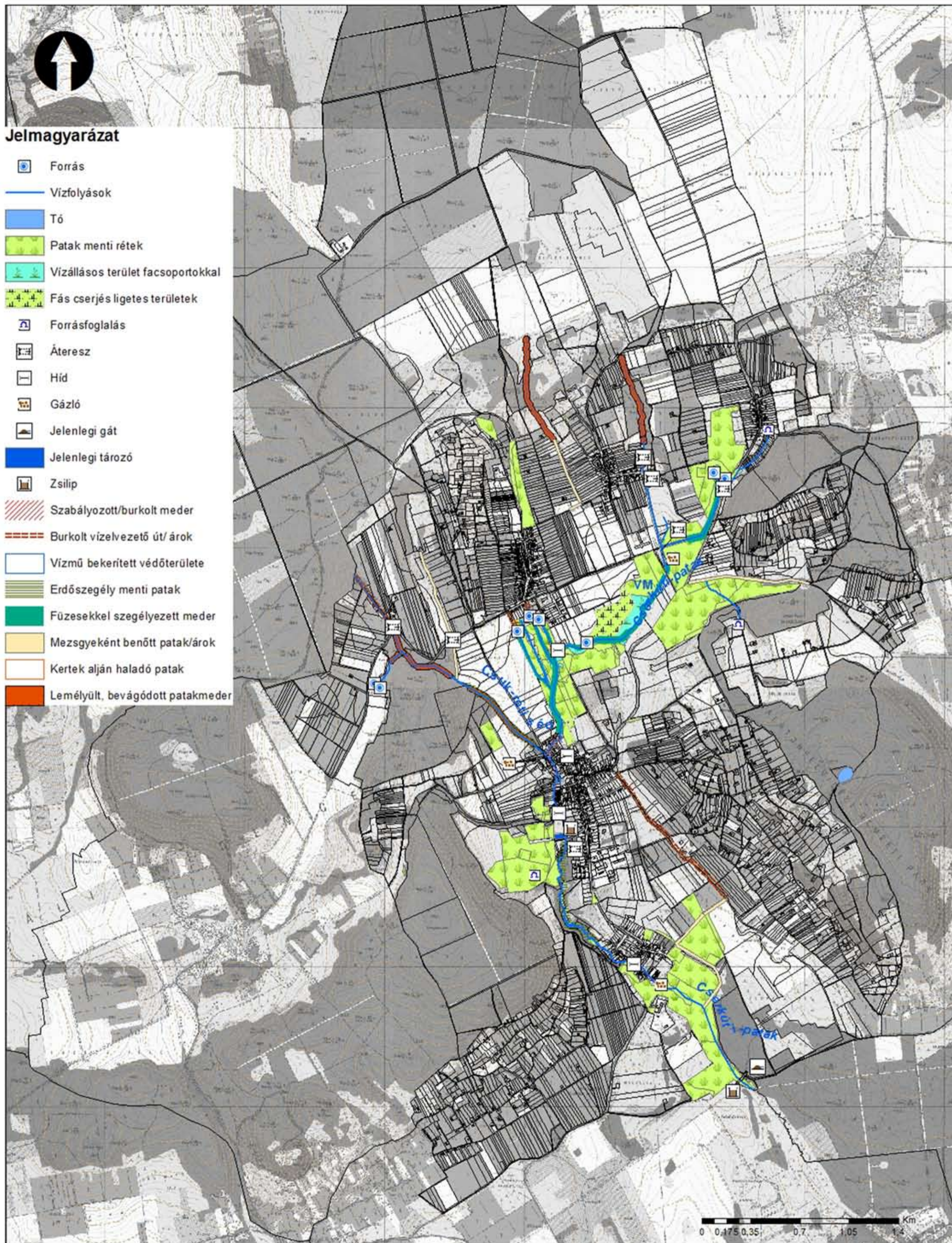
Szántóterületek rét kategóriába történő átsorolása a vízfolyások mellett a térképen kijelölt területeken.

Völgyzárógátas víztározó és árvízcsúcs-csökkentő a Gyúr-hegytől északra levő vízfolyási területen.

Jelmagyarázat

- Forrás
- Vízfolyások
- Tó
- Patak menti rétek
- Vízállásos terület facsoportokkal
- Fás cserjés ligetes területek
- Forrásfoglalás
- Áteresz
- Híd
- Gázló
- Jelenlegi gát
- Jelenlegi tározó
- Zsilip
- Szabályozott/burkolt meder
- Burkolt vízvezető út/árok
- Vízmű bekerített védőterülete
- Erdőszegély menti patak
- Fűzesszel szegélyezett meder
- Mezsgyeként benőtt patak/árok
- Kertek alján haladó patak
- Lemélyült, bevágódott patakmeder

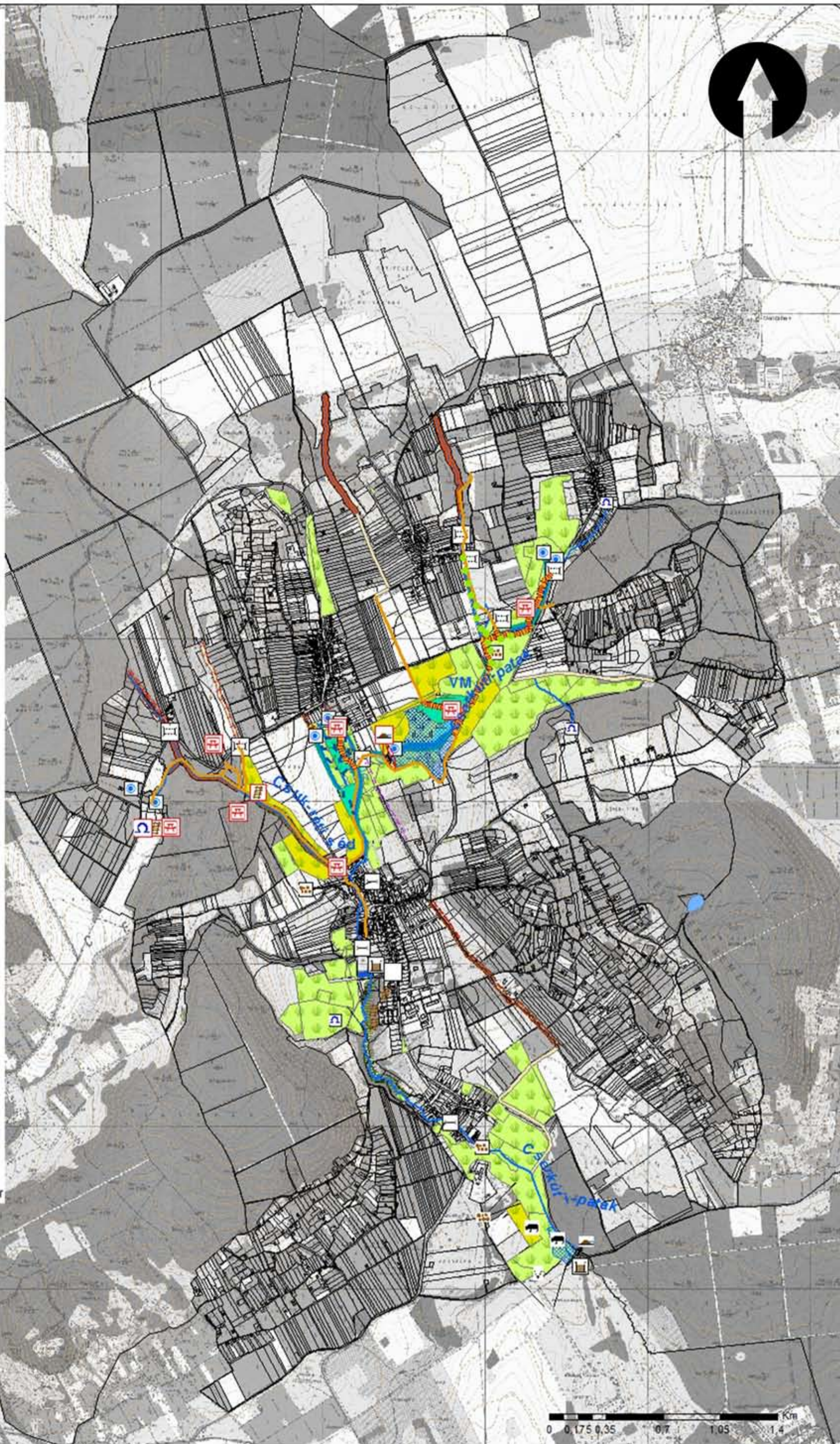

0 0,175 0,35 0,7 1,05 1,4 Km

Jelmagyarázat

- Tervezett gát
- Tocsogó kialakítás
- Kilátópont a patak mentén
- Tervezett forrásfoglalás
- Tervezett pihenőhely
- Tervezett lejáró
- Állatvőhely kialakítás
- Út/árok melioráció
- Patakrehabilitáció
- Patakfásítás
- Árokrendezés
- Palló létesítés
- Tervezett turistaösvény
- Tervezett gátvonal
- Tervezett vízállásos terület
- Jelenlegi gát
- Áteresz
- Forrásfoglalás
- Zsilip
- Forrás
- Gázló
- Híd
- Tervezett gyepek kialakítás
- Burkolt vízelvezető út/árok
- Vízfolyások
- Vízterelő
- Vízállásos terület
- Mezsgyeként benőtt patak/árok
- Fűzesszel szegélyezett meder
- Fás cserjés ligetes területek
- Patak menti rétek
- Szabályozott/burkolt meder
- Erdőszegély menti patak
- Jelenlegi tározó
- Vízállásos terület facsoportokkal
- Tó
- Vízmű bekerített védőterülete
- Lemélyült, bevágódott patakmeder

6. Tájérték leltár

A tájértékeket szakirodalmi kutatás és helyszíni bejárás során tártuk fel. Segítségünkre volt a tajertekar.hu és muemlekem.hu.

Minden egyes tájértéket azonosító számmal láttunk el és rövid leírást is készítettünk az alábbi szempontok szerint:

- Pontos helyszín
- Tulajdonos/kezelő
- Típuscsoport, típus
- Fajta
- A tájérték főbb jellemzői
- Kor, keletkezés időpontja
- Állapot minősége, veszélyeztetettség
- Védelmi státusz
- Szükséges intézkedés
- Megjegyzés
- Megközelítés.

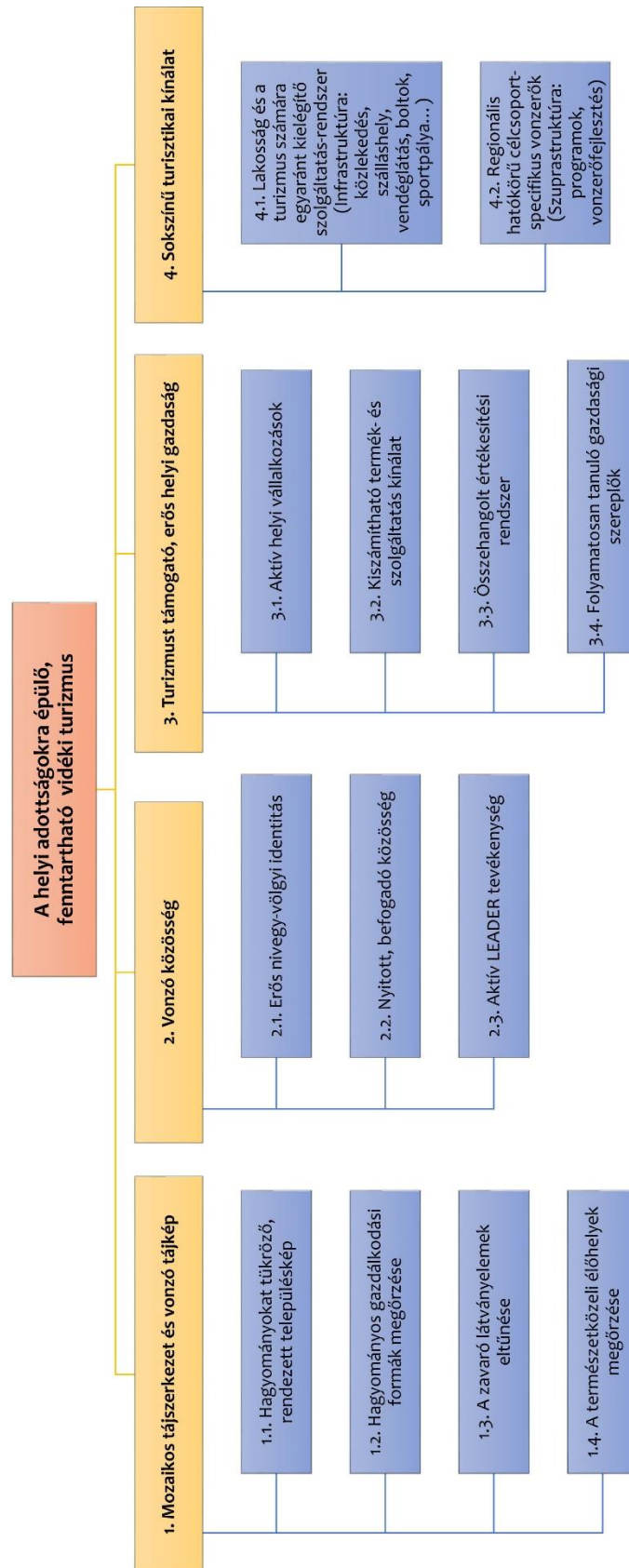
A leírásokat fényképekkel is kiegészítettük. A teljes felmérés eredménye a **IV. mellékletben** található.

Az egyes tájértékeket feltüntettük a **TV 1 – Okos túrák és tájértékek** című térképen, melyen a tájértékekről az azonosító számok segítségével tájékozódhatunk.

7. SWOT analízis és célmeghatározások

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ● egyedi tájkép, mozaikos tájszerkezet, értékes patakmenti területek ● bemutatásra érdemes tájértékek ● sűrű turistaút-hálózat szövi át a térséget ● nagy, összefüggő, nagy hagyományokkal rendelkező szőlőterületek ● természetközelség (erdő, gyepek) ● állattartás / szőlő- és borkultúra ● sok különböző, jó minőségű helyi termék készül a völgyben ● kiépített borászati infrastruktúra ● élő térség, változatos korösszetételű lakosság ● nazarenusok, svábok jelenléte (szorgalom, nagy család modell) ● aktív LEADER csoport ● jó humán erőforrás (dolgos emberek, képzettség, közmunkások) ● változatos szálláslehetőség ● jó közbiztonság ● jó közúthálózat ● a Balaton elérhető közelsége ● városok elérhető közelsége (30 km), jó kapcsolatok ● regionális/országos hatókörrel rendelkező turisztikai vonzerők közelsége 	<ul style="list-style-type: none"> ● kevés legelő és takarmánytermő terület ● állattartó telepek környezetrendezésének hiánya ● özönnövények terjedése délen ● tájképet zavaró látványelemek ● vízgazdálkodási problémák (előntések, műtárgyak, falu vízelvezetése) ● közösségi közlekedéssel nehezen megközelíthető térség ● nem megfelelő tájékoztatás a nyitva tartásokról és megközelíthetőségeket illetően (turistautak festése, szálláshelyek elérhetősége, pincészetek látogathatósága) ● kevés és nem megfelelő minőségű szolgáltatás ● a szálláshelyeken nincs étkezési lehetőség ● kevés program és rendezvény ● nincs a falvaknak egységes arculata ● völgykapuk hiánya, nem megfelelő kialakítása ● belső ellentétek jelenléte (nazarenusok/helyiek, borászok), összefogás hiánya ● szakemberhiány ● értékesítési nehézségek
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ● a Balaton partra érkező nagyszámú látogató (osztálykirándulók, túrázók, nyaralók) ● Balaton közelsége, igény a kikapcsolódásra, vidéki térségek biztonságára ● városok közelsége (30 km) ● új beköltözők számának növekedése ● kapcsolatteremtés a környék szervezeteivel, kiegészítő szolgáltatások (Hévíz, Művészetek Völgye) ● külső tőkebefektetők megjelenése ● a kerékpárút bekapcsolható a nemzetközi/Balaton körüli kerékpár-hálózatba ● településcsoporttá szerveződési lehetőség ● legelőgazdálkodási rendszer kialakítása ● támogatások (gazdálkodók, területalapú támogatások, helyi adókedvezmények) ● bor- és gasztronómiai turizmus fellendülése 	<ul style="list-style-type: none"> ● a Balaton mellett nem érvényesülhet a völgy ● elnéptelenedés veszélye (Óbudavár, Szentjakabfa) ● állandó lakosság száma csökken, az időszakosan itt tartózkodó tulajdonosok száma nő ● mikrotérségi (településcsoport) szint hiánya ● beépítés és közművesítés iránti növekvő igény ● befektetők szellemisége (csak profit, nincs alkalmazkodás, nem együttműködők, elzárkózó magatartás, a területek felvásárlása) ● nagyüzemi bortermelés/állattartás ● hosszú távon az érintett turisztikai ágazatok iránti kereslet csökkenése

Célfá

A Nivegy-völgy reális célkitűzéseként a **helyi adottságokra épülő, fenntartható vidéki turizmus** kialakítását lehet megfogalmazni. A cél elérését négy különböző szempontból megközelítve, komplex térségfejlesztési program állítható össze.

Elsőként figyelmet kell fordítani a **mozaikos tájszerkezet és vonzó tájkép** elérésére illetve annak megtartására. A völgy adottságai már most is lehetővé teszik, hogy vonzó turisztikai kínálat alakuljon ki, hiszen a Balatoni látkép, a szőlőhegyek, a nagy kiterjedésű erdő- és legelőterületek összességében festői szépséget kölcsönöznek a tájnak, mely elsődleges vonzó tényező is lehet a turisták számára. Ahhoz, hogy ez a mozaikos tájszerkezet és a vonzó tájkép megmaradhasson, szükséges a **hagyományokat tükröző, rendezett településkép** kialakítása és megtartása. A falusias jelleg sok esetben sokkal vonzóbb a kikapcsolódni vágyók számára, mint egy-egy városi utcakép. A tájképnek a településkép azonban csak egy része és bár fontos, nagyon kis százalékát teszi ki. Sokkal nagyobb hangsúlyt érdemes fektetni a táj állapotának megtartására, melyhez a **hagyományos gazdálkodási formák megőrzése** nyújthat segítséget. A Nivegy-völgy esetében ez mindenképpen a szőlő- és a legelőterületek fenntartásában rejlik. Hiába őrizzük meg azonban a hagyományos tájszerkezetet, ha a tájképet **zavaró létesítmények eltűnése** nem valósul meg. Kiemelten fontos értéket képeznek továbbá a **természetközeli élőhelyek**, melyek a táj alapköveiként szolgálnak.

A turisztikai vonzerő nemcsak a tájkép szépségéből áll. Ha egy térség a látogatókra szeretne építeni, ahhoz nélkülözhetetlen a vonzó, vendégszerető közösség, aki szívesen látja az oda látogatókat. Ahhoz, hogy **vonzó közösség** alakulhasson ki mindenképp szükséges az **erős nivegy-völgyi identitás** kialakítása, mely csak a közösségépítés során érhető el. A **nyitott, befogadó közösség** létrejötte után a turisták sokkal nagyobb eséllyel látogatnak el a térségbe máskor is, hiszen a személyes kapcsolatok nem helyettesíthetők semmilyen programmal vagy látképpel. Az **aktív LEADER tevékenység** segíthet abban, hogy a közösség valóban egy közös célért álljon ki, az érdekek közösek legyenek és mindenki megtalálhassa a maga számításait.

Bár a turizmus adhatja a helyi gazdaság motorját, a nulláról elindulni szinte lehetetlen. Ahhoz, hogy a turistákat megfelelő minőségű helyi termékekkel és szolgáltatásokkal tudják ellátni **turizmust támogató, erős helyi gazdaság** létrehozására van szükség. Ezt a célt többek között az **aktív helyi vállalkozások** alapozhatják meg, melynek csírái már jelen vannak a völgyben. A folyamatos turizmus biztosítása érdekében **kiszámítható termék- és szolgáltatás kínálatra** van szükség, ez akkor valósulhat meg, ha a gazdálkodók felismerik és megtapasztalják a hosszú távú lehetőségeket a turizmusban. Az **összehangolt értékesítési rendszer** kialakításában, akár LEADER segítségével is, az öt falu minden termelőjének részt kell venni, együtt gondolkodva, összehangoltan kell kialakítani az értékesítési rendszert. A hosszú távú tervek megalapozásában kiemelten fontos, hogy a

helyi gazdaság **folyamatosan tanuló helyi szereplők** alkossák, akik a következő generációknak átadják a tudást.

Ha mindezek adottak, tehát megteremtődött a turisztikai fejlesztés természeti, társadalmi és gazdasági alapja, következhet a **sokszínű turisztikai kínálat** kialakítása. Ebben az esetben nemcsak a **lakosság és a turizmus számára egyaránt kielégítő szolgáltatás-rendszer** (közlekedés, szálláshely, vendéglátás, boltok...) kialakítására van szükség, hanem a **regionális hatókörű célcsoport-specifikus vonzerők** létrehozása is elengedhetetlen.

8. Programok

8.1. Mozaikos tájszerkezet és vonzó tájkép

Hagyományokat tükröző, rendezett településkép

Program: A helyi építési szabályzat felülvizsgálata

Tevékenység: Tájékoztató füzet készítése az építési szabályozásokról

Tevékenység: Külterületen a pincék kialakításának szabályozása

Tevékenység: arculati kézikönyv készítése (elemek felsorolása, példák)

Elemi:

- Köztéri bútorok
- Vízfolyások, vízvezető árkok medre
- Műtárgyak, burkolatok anyaghasználata, kialakítása
- Információs táblarendszer
- Előkertek, kerítések, zöldsávok
- Közvilágítás

A rendezett, falusi településkép elérése érdekében szükséges a HÉSZ felülvizsgálata. Ezen belül javasolt egy tájékoztató füzet és egy arculati kézikönyv elkészítése. A tájékoztató füzet az építési szabályozásokról ad útmutatást a lakosoknak, akár ábrákkal szemléltetve. Megjelenhet benne többek közt a házak homlokzatának hagyományos fehér-szürke színű kialakítása, a maximális épületmagasság, valamint javaslat az előkertek igényes kialakításának módjára. Az arculati kézikönyv elkészítésénél javasoljuk, hogy Fekete Albert 'Kistelepülések közterület-fejlesztési terve és arculati kézikönyve' című tanulmányára alapozzák kidolgozását. A kézikönyv ráirányítja a figyelmet arra, hogy hogyan jöhet létre a településen egy átgondolt összkép. A településkép fontos részét adják a külterületi pincék is, ezért fontos az egységes kialakításuk.

Indikátor:

- A helyi építési szabályzat felülvizsgálata megtörtént

Program: Völgykapuk kialakítása

Tevékenység: Völgykapuk pontos helyszínének kiválasztása

Tevékenység: Völgykapuhoz kapcsolódó pihenőhelyek tervezése és kivitelezése

Tevékenység: Völgykapuk tervezése és kivitelezése

A Nivegy-völgybe érkeve fontos, hogy a látogatókat megfelelő település- és tájkép fogadja. Ennek érdekében északról Óbudavár és délről Tagyon felől kulcsfontosságú, hogy egy-egy völgykapu kerüljön kialakításra. A helyszínen esztétikus üdvözlő- és információs táblák elhelyezését javasoljuk, valamint hozzájuk kapcsolódóan pihenőhelyek kialakítását, hogy kerékpárral és autóval egyaránt legyen lehetőség a félreállásra, a panoráma megcsodálására, a turisztikai információk megismerésére.

Indikátor:

- A völgykapuk és pihenőhelyek elkészültek.

Hagyományos gazdálkodási formák megőrzése

Program: Hagyományos gazdálkodási formák megőrzése

Tevékenység: A megőrzésre javasolt területeken az azt fenntartó területhasználatok megőrzése (v.ö. **Th 2. Állandó területhasználatok** térkép)

Tevékenység: Partnerség kialakítása az önkormányzat és a gazdálkodók, állattartók között

Tevékenység: Gazdálkodók, állattartók csoportba szervezése, gazdasági szövetkezet létrehozása

A völgy mind az öt településén vannak olyan területhasználatok, melyek már az elmúlt évszázadok során is a jelenlegi területükön helyezkedtek el. Ezeknek a hagyományos művelési módoknak, területhasználatoknak (főként gyepokről, szőlőkről és erdőterületekről van szó) fontos a jövőben is a megőrzése, fenntartása. Emellett a térségben jelentős az állattartás, ezért fontos lenne egyrészt partnerség kialakítása az önkormányzatok és állattartók közt, hogy az önkormányzat segíthesse őket a munkájukban. Másrészt pedig az állattartók egymással való kapcsolatának is nagy a jelentősége, ezért javasoljuk számukra egy gazdasági szövetkezet kialakítását.

Indikátor:

- A hagyományos területhasználatokat eredeti helyükön megőrizték.
- Létrehoztak egy gazdasági szövetkezetet az állattartók számára.

Program: Legelőterületek használatának racionalizálása

Tevékenység: Önkormányzatok segítségnyújtása legelőterületek eléréséhez, pályázatokhoz

Tevékenység: Túllegeltetés elkerülése

A települések állattartói közül többen küzdenek azzal a problémával, hogy a rendelkezésükre álló legelők nem elegendők az állataik számára. Így vagy 100-200 km-es távolságokra kell elhajtaniuk az állatokat, vagy túllegeltetés léphet fel a területeken. Olyan gyepterületek is találhatóak azonban a völgyben, melyek fel vannak hagyva, az állattartók elmondása szerint azonban a tulajdonosok nem engedélyezik a területen történő legeltetést. Ez mindenképpen egy megoldásra váró probléma. A túllegeltetés elkerülése érdekében fontos lenne egy felmérést végezni a települések gyepterületeiről, és hogy melyik milyen és mekkora számú állatállomány eltartásához lenne elegendő.

Indikátor:

- Az állattartók helyben tudják legeltetni az állataikat.
- A legelők nincsenek túllegeltetve.

Program: Támogatási rendszer kialakítása

Tevékenység: Támogatási rendszer megismertetése a gazdákkal

Tevékenység: Források, befektetők keresése

A legelők megfelelő használatához szükség lehet egy támogatási rendszer kialakítására, mely rendszert az önkormányzatnak ismertetnie kell a gazdákkal, és segítenie őket a támogatások igénylésében. Ezen felül szükség van külső források és potenciális befektetők megkeresésére is, akik szponzorálni tudnák a gazdák tevékenységét.

Indikátor:

- A gazdák igénybe vesznek támogatásokat.
- Befektetők segítik az állattartók munkáját.

Program: A táj mozaikos szerkezetének megőrzése

Tevékenység: Agrár-környezetgazdálkodás elterjesztése

Tevékenység: Zöldítés völgy szintű tervezése

A völgy jellegzetes, egyedi tájszerkezetének megőrzése a tájkép szempontjából kiemelkedő fontosságú. Ehhez azonban szükséges a jelenlegi területhasználatok szabályozása és az agrár-környezetgazdálkodás elterjesztése. Meg kell előzni a hagyományos tájjelleg felbomlását (pl.: a legelő és szőlőterületek felaprózódását, a területek más jellegű művelésbe vonását). A mozaikosság megőrzése völgy szintű tervezést igényel. A tervezett zöldítés egységes, összefüggő hálózatot kell, hogy alkosson.

Indikátor:

- A terület mozaikossága megmaradt a területhasználatok, beépítések szabályozása révén
- Egységes völgy szintű terv elkészült

A zavaró látványelemek eltűnése

Program: Állattartó telepek helyzetének javítása

Tevékenység: Állattartó telepek takarófásítása, tájba illesztése

Tevékenység: Birtokrendezés, majortervek készítése

Tevékenység: Szigorú engedélyezési folyamathoz kötött létesítés

A völgy több településén is fellelhetőek állattartó telepek, azonban ezek egyes esetekben a településképet negatív irányban befolyásolják, és távolról is észrevehetőek. Annak érdekében, hogy a völgy a turisták szemében esztétikailag is vonzó célpont legyen, közérdek lenne a már létező állattartó telepek tájba illesztése, és a birtokok rendezése. Ehhez birtoktervek, majortervek készítése javasolt. Új telepek létesítését szigorú engedélyezési folyamathoz kell kötni, melynek keretében a tulajdonosnak vállalnia kell előre egy tájba illesztési terv elkészítését és annak kivitelezését is a telep kialakítása után.

Indikátor:

- Az állattartó telepek tájba illesztése megtörtént.
- Birtokrendezési tervek készültek az állattartó telepek rendezésére.

Program: Ipari területek rendezése

Tevékenység: Bortartályok tájba illesztésének vizsgálata

Tevékenység: Bortartályok tájba illesztésének tervezése

Tevékenység: Ipari területek tájba illesztésének vizsgálata

Tevékenység: Ipari területek tájba illesztésének tervezése

A másik, településképet erősen befolyásoló tényezőt a bortartályok és az ipari területek megjelenése okozza a tájban. Látványuk megbontja a hagyományos, mozaikos tájszerkezet gyönyörű képét. Javasoljuk a tartályok és az ipari létesítmények tájba illesztési lehetőségeinek vizsgálatát, és a szükséges tervek elkészítését, kivitelezését. A lehetőségek között szerepel a tartályok földbe süllyesztése és a növényzettel történő kitakarása is.

Indikátor:

- A bortartályok és ipari területek tájba illesztésének tervei és a kivitelezés megtörtént.

A természetközeli élőhelyek megőrzése

Program: Erdők, gyepek, vízfolyások természetességének megőrzése

Tevékenység: Természetközeli területek felmérése

Tevékenység: Megjelölt megőrzendő területhasználatok fenntartása

*Tevékenység: Patak-mente rendezése (lásd Vr. 2 – **Vízrendezési javaslatok** térkép)*

A térségben – főként a patakok mentén - csodálatos természetközeli élőhelyek maradtak fent. Fontos, hogy ezeket az élőhelyeket továbbra is megbecsüljék, megőrizték, ennek érdekében több helyen célszerű fásítani a területet. A patakon helyenként gátak, pihenőhelyek, lejárók és állat-ivóhelyek kialakítása javasolt (**Vr. 2 – Vízrendezési javaslatok térképen jelölve**). Ahhoz, hogy a gyermekek is elkezdjenek kötődni a természethez, javasoljuk bevonásukat a közeli erdők, élőhelyek felmérésébe. A tanulmány térképei között megjelölésre kerültek a megőrzésre javasolt területhasználatok (**Th 2. Állandó területhasználatok térkép**).

Indikátor:

- A települések természetközeli területeit fenntartják.
- A patak-mente rendezése megtörtént

Program: Invazív fajok terjedésének megakadályozása

Tevékenység: Invazív fajok rendszeres irtása

Az egyik legelterjedtebb probléma az országban az invazív fajok terjedése, ami ebben a térségben is megfigyelhető. Főként a településszéleken és a melegebb dombháton hódítottak teret. Az őshonos növényzet védelme érdekében szükséges a folyamatos monitoring tevékenység, és az önzönfajok rendszeres irtása. Leginkább a bálványfa, az akác és a japánkeserűfű terjedése okoz problémát.

Indikátor:

- Folyamatosan irtják az invazív fajokat, melynek következtében terjedésük megáll, területük visszahúzódik.

Program: Gyurgyalagok visszatelepítésének elősegítése

Tevékenység: Löszfalak előtti terület tisztítása

A területen találhatóak löszfalak, melyek alkalmasak gyurgyalagok fészkelésének helyszínéül, azonban ezeken a területeken is problémát okoz az invazív fajok terjedése. Ebben az esetben a legjelentősebb az akác. Ezért javasoljuk a löszfalak előtti területek rendezését, megtisztítását, hogy a gyurgyalagok visszaköltözhesse nek fészkelő helyükre.

Indikátor:

- A löszfalak előtti területeket megtisztították, a gyurgyalag visszaköltözik.

8.2. Vonzó közösség

Erős Nivegy-völgyi identitás

Program: Közös értékek feltárása és ezek iránti elköteleződés

A települések lakossága számára elengedhetetlen a területi identitás erősítése, fenntartása, a jelenlegi állapotok javítása. A feladatok programszintű feltárása az alábbiak szerint történik:

- a helyiek közös, egyeztetett fórumokon, kerekasztalokon történő megismerkedése, tevékenységeik megismertetése, tudásuk közös érdekeken/értékeken alapuló átadása, cseréje (települési- és térségi szintű tudástranszfer);
- a települések közötti információáramlás érdekképviselői és lakossági szinten történő teljes körű, egész éves, gazdasági, természeti, társadalmi változásokat felölelő érdekérvényesítése és térségi szintű összehangolása;

- jó termelési menedzsment, adott tárgyév teljesítőképességének számbavétele, és minőségi és mennyiségi mutatóinak összehangolása, a gazdálkodási tevékenység fenntarthatóságának és fejlődésének érdekében (javíthatóság, fejleszthetőség);
- a helyi termékek termelésében a jó gyakorlat kialakításának és fenntartásának menedzselése, az egymás közötti termelési/értékesítési kapcsolatok összehangolása (területi közös érdekképviselő);
- egységes védjegy és arculat segítse a gazdálkodók munkáját.

Tevékenység: hagyományok, értékek fenntartása, gondozása

Az alábbiak alapján, a különböző gazdálkodási tevékenységeket is érintő megállapítások figyelembe vételével kell a tevékenységeket hagyományörzővé, fenntarthatóvá és gondozhatóvá tenni:

- a hagyományos művelések, művelés módok (szabadföldi gyümölcsstermesztés, szőlőkultúrák) fenntartása, jelentőségük erősítése;
- a fentiek tudatában a gépesíthetőség jelentős beavatkozást ne jelentsen, az adott területi gazdálkodási formát korszerű beavatkozásával ne rontsa – tájképi jelentőség
- a jellegzetes kézműves, kisipari jelentőségű termékek előállítását, termékmenedzselését a helyi önkormányzat által is kiemelt gazdálkodási formaként kezeljék, pályázati érvényesülését segítsék – korszerűsítés;
- a területi gazdálkodók számára nyitott fórumokon váljon lehetővé a fejlődési lehetőségeket, a megfelelően építő és kiegészítő tudástranszfer. (nemzetközi kapcsolatok, térségi-regionális motivációk);
- érdekegyeztető és helyzetértékelő fórumok megtartása, személyes közreműködések elősegítése.
- a Tájérténeti fejezetben említett mondák terjesztése szórólapokon, prospektusokban, a témába illeszkedő (gyerek)foglalkozások, táborok tartása

Indikátorok:

- Érdekegyeztető fórumokat tartottak
- Hagyományos művelési módok fennmaradtak
- A gépesítés nem okozott jelentős beavatkozást a tájképben
- Mondák megjelentek szórólapokon, prospektusokban
- Gyerekfoglalkozások tartása a mondák terjesztése érdekében megtörtént

Program: Közös arculat kialakítása

Tevékenység: Nivegy-völgyi bor készítése az olaszrizlingre alapozva – „A név egy: NIVEGY”

A völgy jelenlegi szőlő- és borkultúrája nem jelent egy **egységes Nivegy-völgyi érvényesülést** a piaci szférában. Ennek az az oka, hogy a nagyarányú kisbirtokosok

a kisebb arányú nagybirtokosokkal szemben nehezen tudják megtalálni a megfelelő piaci réseket áruik értékesítéséhez. A Zánka-Nivegy-völgyi Pinceszövetkezet a minőségi bortermeléshez nem, míg a mennyiségi termeléshez hozzá tud járulni. Az ellenőrzött körülmények között kikerülő palackozott termékek, a megfelelő szakemberi ellátással és munkaköreikből származó minőségi közbenjárásukkal képezhetik azt a kvalitatív különbséget, amellyel vonzóbbá tehetik a bortermelés e módját - **helyi jelentőségű TÁJBOR (OFJ) bevezetése, termelése.**

A fajtaválaszték jelentős fehérborszőlő-termesztést tesz lehetővé. A kívánt arculati elem, a jól megalapozott térségi vizsgálatok miatt, két jelentősebb fajtára korlátozódna: az Olaszrizlingre és a Juhfarkra. Lássuk hát, miért ez a megállapítás a legerősebb:

- Somló-hegy: Juhfark és Furmint;
- Badacsony: Szürkebarát és Kéknyelű;
- Nivegy-völgy (Balatonfüred-Csopaki Borvidék régiója): Olaszrizling és Juhfark; Elkerülhetetlen a generációk óta fennálló szőlőtermesztési és borkészítési hagyományok tovább erősítése és bemutatása, amely az egységes arculat esetén a térség összefogását is szimbolizálhatja. Az Olaszrizling fajta nem csak térségi, hanem akár országos jelentősége miatt is, - új fantázianévvel, a régiót vagy térséget jól jelképező lógóval és védjeggyel kell, hogy piacra kerüljön.

Példák az új nevekre: NIVEGYRIZLING vagy NIV1RIZLING, MAGYARRIZLING, VÖLGYRIZLING (Valley-riesling), NIVLING.

Fontos lehet tehát a fentiek tudatában:

- a minőségi és mennyiségi mutatók összehangolása,
- a kiemelt fajták kezelésének (növényvédelmi, gazdálkodási formák) összehangolása,
- a termesztési, bor előállítási metodikák korszerűsítési beavatkozásaink előirányozása, fenntartása a tájképi jelleg megőrzésével,
- a borút rendszerének újraértelmezése és szervezése (lásd még lentebb),
- biogazdaságok erősítése – biodiverzitás megőrzése.

A teljesség igénye nélkül elvárható a települések **egységes szerepvállalása** egy közös fajta, - a Rizling-specifikus körzet esetében akár egy közös bor előállításában kicsúcsosodva, - piaci érvényesítésében.

Tevékenység: A nivegy-völgyi borhoz közös címke készítése

A mai gazdasági helyzet indokolhatja az egységes piaci megjelenést. A vezető borszőlő a fentiek alapján „átkeresztelt” Olaszrizling.

A nevezéktan az alábbiak szerint alakulhat:

- a térség jellemzőit jól összefogja,
- esztétikusan minimalizált, letisztult, informatív tartalmú,

- stílusos, játékos.

A címkén az alábbi jelentős elemek szereplése indokolt és szükséges:

- **Termelő**, palackozó;
- fajta;
- **származási hely**;
- eredet megjelölés (OFJ, OEM);
- védjegy;
- évjárat;
- NÉBIH-, LOT-szám;
- alkohol tartalom, szulfid-tartalom;
- gazdálkodási forma;
- jelleg: száraz, félszáraz, édes;
- egyéb (pl. borvidéki lógó, elismerés, leírás).

A fentiek tudatában indokolt lehet az alapkoncepció megtartása a címke grafikai elemrendszerében (szín, mintázat, egyéb grafikai elemek), mely csupán a termelő, pince, származási település, évjárat (más szín, vagy egyéb jelölés), és a többi írott jellemző alapján különül el.

Tevékenység: A patakok átnevezése

A **térségi identitás** erősítése érdekében szóba kerülhet a mára már több néven is említett jelentős vízfolyás átkeresztelése is. Ez nem csak a térségi identitást, hanem a **regionális és országos jelentőséget** és ismertséget is emelné.

Javasolt névváltoztatás:

Cserkúti-patak vagy Csorsza-patak -> **NIVEGY-PATAK**

Indikátorok:

- A völgy nevét népszerűsítő közös, minőségi bor forgalomba hozása
- Közös címke készült a Nivegy-völgyi borhoz
- A települések egységét jelképező logó elkészült
- Megtörtént a patak átnevezése

Program: A német hagyományok felelevenítése

A régió német hagyományra és történelemre épülő aspektust erősíteni kell a térségben. A települések arra kell, hogy ösztönözzék a külföldi és belföldi látogatókat, hogy fedezzék fel Németország és Ausztria immateriális/materiális, generációkon átívelő kulturális örökségét.

Tevékenység: Rendezvények, táborok szervezése

A fenti eszmék mellett érvényesülő rendezvények, táborok szervezését, a német katolikus közösség kezelésébe, gondozásába kell állítani. Erre a már jól működő csicsói nemzetiségi iskola és az óbudavári Schönstatt családközösségi programsorozata adhat megfelelő kompetenciát.

Táborszervezési és rendezvényszervezési tematikák az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- ifjúsági – lány és fiú;
- családi;
- házastársi, házasodási;
- katolikus- és kézműves hagyományok ápolása.

Tevékenység: Múzeum élővé tétele

Fontos a térségi történeti, kulturális emlékek bemutatása, a helyismeret erősítése, amelyet a települések múzeumainak kialakításában, fenntartható módon kezelve van lehetőség tovább erősíteni.

Feladatok:

- nyitvatartások szervezése – települési- és térségi és szezonális szinten is,
- tematikus kiállítások – múlt, jelen erősségei, kulturális-nemzeti összetartozás erősítésével,
- rendezvények, vándorkiállítások – kiállítás megnyitók, emlékezések térségi vagy települési szinten -, „Ismerd meg a régiót”.
- sváb/német tájház kialakítása szőlőskerttel

Indikátorok:

- Tartanak német hagyományokra épülő rendezvényeket, programokat
- A sváb múzeum felújítása megtörtént és bármikor megtekinthető az érdeklődők számára
- a tájház működik

Nyitott, befogadó közösség

Program: Közösségi élet javítása völgy szinten

Tevékenység: Közös programok szervezése

A közös programok vázolásában jelentős különbséget kell tennünk az alábbiak alapján:

- térbeliségük: nyílt (pl. vásárok) vagy zárt (pl. tanácsadás);
- idejük: szezonális (pl. fesztivál) vagy állandó (dolgozói, csapatépítő havi fórumok);

- célközönségük száma: kis létszámú (pl. helyi termelői kerekasztal) vagy nagy létszámú (pl. piaci érvényesülések);
- célközönségük kora: fiatalok (pl. kézműves táborok – tájfestő tábor) idősebbek (pl. faluházi gyűlés).

Az **aktuális elemek vizsgálata** lehetőség szerint **hosszú távú tervezésekhez kell, hogy segítséget nyújtson**. A **kialakuló programszervezési alap** lehetőséget kínál mindezek egymáshoz viszonyított, integrált módú kezeléséhez, így pontosabb helyzetképpel rendelkező szervezést állapíthatunk meg (pl. kézműves táborokkal összekötött fesztivál, előzetes dolgozói érdekegyeztetés segítségével).

Cél az önszerveződés, az előzetes segítségnyújtáson felül.

Tevékenység: Közösségi terek fejlesztése, padok kihelyezése, buszmegállók felújítása

A közösségi terek fejlesztését, - az 5 település esetében, -egyértelműen jelentős fejlesztési beruházásként kell említeni. A már vázolt közös arculati rendszernek fontos szabályozási és rendezési előírásokat kell megfogalmaznia:

- a kialakításról és körülményeiről,
- az elemek szerkezetéről,
- és funkciójáról.

Célszerű tehát a kialakítás során, hogy:

- egyöntetű, az arculatot jól kommunikáló és alkalmazó,
- helyi mesterek bevonásával többnyire helyi építőanyagokból készülő,
- esztétikus és tájbaillesztett,
- egyértelmű funkcióval rendelkezzen.

Indikátorok:

- Közösségi terek közös arculat alapján fejlesztésre kerültek
- A padok, pihenőhelyek helyi mesterek bevonásával, helyi anyagokból elkészültek

Aktív LEADER és mikrotérségi tevékenység és együttműködés

Program: Identitást erősítő értékekre épülő tervezés

A LEADER feladata egyértelműen a helyiek összefogásának, összetartozásának erősítése, melyhez megfelelő fórumokat, csapatépítő programokat kell, hogy szervezzenek. Segítségükkel a térség közösségi életében meghatározó, fontos szerepet betöltő, hagyományokat ápoló, azt magas szinten bemutatni is tudó civil közösségek tevékenységeinek tökéletesítésére, bemutatására és források biztosítására, allokálására teremt feltételrendszert.

Kiemelt jelenlegi-jövőbeni LEADER-területek:

- agroturisztikai szolgáltató tevékenység,
- borturizmus,
- erdei turizmus,

- falusi turizmus,
- esküvőturizmus,
- vadászturizmus,
- fesztiválturizmus,
- egyéb rekreáció.

Tevékenység: Az eredmények folyamatos értékelése

Elengedhetetlen a szükséges visszacsatolások rendszere. Az esetleges hiányokat, rosszul működő, kevésbé integrálható fejlesztéseket kell folyamatos vizsgálattal és értékeléssel elemzésre bocsátani, hogy a jövőbeni konfliktusok felszámolását megfelelően előirányozhassuk (méréseljük vagy felszámoljuk), esetleg új tervezési programot fogalmazzunk meg.

Minden egyes fejlesztési beruházáshoz tervszerűen, fenntartható módon, a vállalkozás és környezet jövőjét érintően kell előzetes tervet készíteni (pl. környezeti hatásvizsgálat).

Tevékenység: folyamatos monitoring

A terüleetspecifikus fejlesztési beavatkozásokról számot kell adni.

A folyamatos monitoring rendszer segítségével tetten érhető a fejlesztési program érvényesülése és esetleges konfliktushelyzetei.

A folyamatos monitorozás kiemelt területei:

- Falumegújítás- és fejlesztés,
- Turisztikai fejlesztések, tevékenységeinek ösztönzése,
- Mikrovállalkozások fejlesztése,
- Vidéki örökség megőrzése, fenntartása,
- Egyesületi élet ösztönzése.

Indikátorok:

- LEADER program keretében fórumokat, közös programokat terveztek a helyiek számára
- A LEADER a fejlesztéseket folyamatosan ellenőrzi és értékeli

Program: Tágabb közösség felé kapcsolatépítés és kihasználás

A terület térségi kapcsolataira alapozva, a települések szövetét **kiemelt, ámde jelenleg nehezen érvényesülő turisztikai desztinációként** kell kezelnünk. A fejlődéshez az alábbi kapcsolati kiépítés lehet meghatározó:

- városi kapcsolatok további erősítése, főként 30 km-es körzetben (pl. közlekedési infrastruktúra fejlesztése: kerékpárutak);

- a borturisztikai- és minőségi termelési jelentőség növelése a Balatonfüred-Csopaki Borvidéken (pl. egyedi, piacon érvényesülő arculat: Nivegyrizling);
- a helyi termékek érvényesítése a regionális és országos piacokon (későbbi cél)(pl. BioBalaton-, Káptalantóti piac);
- LEADER együttműködés a megfelelő és alkalmazható tudástranszferért nemzetközileg és országon belül is;
- kulturális/vallási kapcsolatok erősítése (pl. nazarénus és német nemzetiségű közösségek).

Tevékenység: a helyi identitást erősítő és turizmust szervező erővel rendelkező, **völgy szintű (turisztikai) egyesület alapítása**, mely később gazdasági társasággá alakulhat át.

Tevékenység: Közös programok, a desztinációk összeszervezése

Elsődleges cél, hogy az egyes turizmusfajták és a korábban már vázolt tematikák, szerveződési szintek alapján kerüljenek felfűzésre, összehangolásra (pl. kézművesek – Kézműves fesztivál).

A közös tervezésű és szervezésű programok szempontrendszere:

- helyi termékek érvényesítése a kialakult piacokon;
- helyi érdekképviseltek/lakosok hathatós bevonása, együttműködése a szervezési és lebonyolítási folyamatokban;
- együttműködés az önkormányzattal és a LEADER csoporttal;
- jól érvényesülő kulturális/természeti attrakciók bemutatása, jól felfűzött tematikus rendszeren, egymás összekapcsolásával és összehangolásával (pl. Szent Balázs templomrom – esküvő);
- a célközönségre tervezés és szervezés – családi, csoportos vagy nagyszámú (vegyes);
- a vendéglátási trendek megkülönböztethetősége, feltételrendszerének megteremtése és tervezése – rövidtávú (pl. fesztiválturizmus), hosszú távú (pl. táboroztatás);
- infrastrukturális lehetőségek kiaknázása.

Indikátorok:

- A közös szervezésű programok megvalósultak

8.3. Turizmust támogató, erős helyi gazdaság

Aktív helyi vállalkozások

Program: Legelőgazdálkodási terv készítése

Tevékenység: Legelőterületek felmérése

Tevékenység: Talaj- és növényzet összetételének vizsgálata

Tevékenység: Terv készítése, javaslatok kidolgozása

A településeken a legelőterületek rendezése érdekében szükséges egy legelőgazdálkodási terv készítése. A meglévő területen helyenként jellemző a túllegeltetés, máshol a tulajdonviszonyok okoznak problémát.

A terv első lépése a legelőterületek elhelyezkedésének és kiterjedésének felmérése, térképi jelölése. A talaj és a növényzet összetételének vizsgálata után az ezekre épülő javaslatok kidolgozása következik. A történeti adatokra támaszkodva a területekre az állatok számát is meg kell határozni a túllegeltetés elkerülése érdekében. A programban fontos szerepet kap a gazdálkodók közti folyamatos kommunikáció és együttműködés támogatása is. A terv elkészítése után kialakul egy logikusan felépülő legeltetési és kaszálási rendszer, így az állattartók meghatározott helyen és időben legeltethetnek

Indikátor:

- A legelőgazdálkodási terv elkészül
- A területen a legeltetés és kaszálás a tervben meghatározott rend szerint alakul

Program: A meglévő vállalkozások aktivitásának növelése

Tevékenység: A vállalkozások tevékenységének diverzifikálása

Tevékenység: Közös gazdasági tevékenységben való részvételnek az erősítése

A meglévő vállalkozások többsége jelenleg egy tevékenységgel, szolgáltatással foglalkozik. A forgalmuk növeléséhez azonban fontos, hogy több lábon álljanak. Ehhez szükséges a gazdasági szereplők közötti összefogás támogatása, ami egy gazdasági szövetkezet létrehozásán keresztül valósítható meg. Az összefogás keretében a tagok egymást közösen segítik, a vállalkozások a helyi termékeket alkalmazzák.

Indikátor:

- A meglévő vállalkozások forgalma növekszik
- A gazdasági szövetkezet létrejön
- A létrehozott gazdasági szövetkezetben a tagok száma nő

Program: Szolgáltatások körének bővítése új vállalkozásokkal

Tevékenység: Pékség nyitása Szentjakabfán

Tevékenység: Fagyizó, cukrászda létrehozása

A települések szolgáltatásainak, szállásainak felmérése alapján megállapítható, hogy az étkezési lehetőségek a térségben korlátozottak. A völgyben egyedül a Zsóka fogadónál és még pár pincénél van lehetőség fogyasztásra.

Szentjakabfán – a völgy többi településéhez képest - kevés a helyi gazdaságot erősítő szolgáltatás, ezért javasolt elsősorban ennek a településnek a turisztikai fejlesztése. A program egyik célja egy pékség létrehozása, ahol lehetőség lenne a helyieknek és a turistáknak is vásárlásra. A pékségben természetesen más helyi termékek is helyet kapnának (pl: tejtermékek), amikből az ide látogatók elkészíthetik reggelijüket, vagy a túrákra csomagolhatnak maguknak szendvicseket.

Javasolt egy fagyizó vagy cukrászda létrehozása is, melyre alkalmas lehet a volt szentantalfai fagyizó vagy a húsbolt épülete. A helyszín kiválasztása természetesen további vizsgálatokat kíván. A szolgáltatás megállásra készítené a településeken áthaladó

kerékpárosokat, autósokat, és a környező (gyerek)táborok kedvelt célpontjává válna. A szolgáltatás bővíthető mobil fagyjárás bevezetésével.

Indikátor:

- Pékség nyílik Szentjakabfán
- Cukrászda/fagyizó létrehozása megtörtént

Program: Adókedvezmények biztosítása

Tevékenység: kedvező adózási lehetőségek megállapítása

Tevékenység: az adókedvezmények bevezetése, ismertetése

A helyi vállalkozások aktivitásának, színvonalának emelése elengedhetetlen a helyi gazdaság erősítése érdekében. Adókedvezmények nyújtásával növekszik a vállalkozói kedv, új vállalkozások nyílnak a völgyben. A kidolgozott adóformákat a lakosokkal, gazdákkal ismertetni kell fórumok keretében, így várhatóan a termelés is aktivizálódik.

Indikátor:

- új vállalkozások jönnek létre
- A termelés fokozódik

Program: Helyi termékek a közétkeztetésben

Tevékenység: Lehetőségek felmérése

Tevékenység: Étkeztetési terv kidolgozása

A Nivegy-völgyben a gazdálkodók széleskörű termékskálával rendelkeznek az étkeztetés tekintetében. A palettán megtalálhatóak a különböző gyümölcsök, húsok, és tejtermékek egyaránt. Célszerű e termékek bevonása a helyi étkeztetésbe, hiszen egy átgondolt, igényekhez igazodó étkeztetési tervvel a települések intézményei (óvoda, iskola) sokat spórolhatnának. A támogatásból természetesen a helyi termelők is részesednek. A program kijánlható a zánkai intézményeknek is. A terv kidolgozásához előzetes érdekegyeztető fórum megtartása szükséges, ahol az intézmények és a termelők számára lehetőség adódik a véleménynyilvánításra, és beleszólhatnak a döntéshozatalba is.

Indikátor:

- Érdekegyeztető fórum megtartása
- Étkeztetési terv elkészítése

Program: Források, befektető partnerek keresése

Tevékenység: lobbizás

Tevékenység: Pályázatokon való részvétel

A gazdaság aktivitásának emelése érdekében szükséges a rendelkezésre álló források felmérésére. A tervezéshez, vállalkozások megszervezéséhez a településeknek pontosan ismerniük kell helyzetüket, tudniuk kell, miből gazdálkodnak. A források keresésében nagy szerepet játszanak a helyi önkormányzatok. Munkájukkal elősegítik a kapcsolatok kiépítését és fenntartását, a negatív intézkedések hatásának kivédését és források

maximális kihasználását (lobbizás révén). A források növeléséhez hozzájárul a vállalkozók számára segítséget nyújtó pályázatok felkutatása, ismertetése és megpályázása.

Indikátor:

- A rendelkezésre álló források összegyűjtése, számba vétele
- Pályázatokon való részvétel

Kiszámítható termék- és szolgáltatás kínálat

Program: Igények és szolgáltatók felmérése

Tevékenység: Tervkészítés

A kiszámítható termék és szolgáltatás kínálat érdekében szükség van egy átfogó gazdasági koncepcióterv kidolgozására. A vizsgálati részben sor kerül a lakosság és a turisták igényeinek felmérésére, majd ez alapján a szükséges kínálat meghatározására. A tervből kiderül, hogy hol és milyen mértékű beavatkozásokra (kínálat bővítése, módosítása, megszüntetése) van szükség. A program végén sor kerül a terv bemutatására a gazdálkodóknak, vállalkozóknak.

Indikátor:

- A terv elkészül
- A terv bemutatása megtörtént

Összehangolt értékesítési rendszer

Program: Helyi termékeket forgalmazó közös bolt kialakítása

Tevékenység: A termékekkel való ellátás biztosítása

A Nivegy-völgyben több üzlet is található, azonban, ezek a vegyesboltok egyáltalán nem vagy kevés számban árusítanak helyi termékeket. Fontos, hogy a térség vállalkozói, kistermelői által előállított, minőségi termékek helyet kapjanak egy üzletben. A jelenleg felújítás előtt álló balatoncsicsói plébániaház megfelelő lenne erre a célra. A turistáknak itt lehetőségük lenne a helyi specialitások megtekintésére, megkóstolására, esetleg ajándéktárgyak vásárlására. A bolt üzemeltetéséhez szükség van a helyi termelők, kézművesek, vállalkozók beszerzésére és együttműködésére, hogy az áruk folyamatosan biztosítva legyenek.

Indikátor:

- A közös helyi bolt megnyílik

Program: termelést és értékesítést szolgáló szövetkezet létrehozása

Tevékenység: A vállalkozók más környékbeli termelők árucikkeit is árusítsák

Tevékenység: Közös szállítás a piacokra

Tevékenység: összehangolt marketing és reklám rendszer kidolgozása

A program célja egy termelést és értékesítést szolgáló szövetkezet létrehozása, melynek révén a helyi gazdálkodók közti belső feszültségek oldódnának, előmozdítaná a köztük lévő együttműködést. A vállalkozók a saját árucikkeiken kívül más termelők árucikkeit is árusítanak, így az idelátogató turisták kedvet kaphatnak a Nivegy-völgy más részeinek felkeresésére is. Például: ha egy baráti társaság vagy egy család betér egy pincéhez borokat kóstolni és a tulajdonos mellé helyi kecskesajtot vagy máshol termelt minőségi bort kínál, nagy valószínűséggel fel fogják keresni azokat a pincéket, üzleteket is, ezáltal a völgy népszerűsége növekedni fog. Az értékesítést segítené elő, ha a termelők összefognának, együtt a völgyet képviselve jelennének meg a piacokon. A szállítás is tervezett keretek között zajlana. Fontos a megfelelő marketing és reklámozási tevékenység is a potenciálisan vendéget küldő településeken is. A program megvalósításával a völgy népszerűsége növekszik és a termelők sok pénzt takarítanak meg.

Indikátor:

- A vállalkozók más környékbeli termelők árucikkeit is árusítják
- A termelők közösen jelen vannak a piacokon
- Közös szállítási rendszer kidolgozása megtörtént
- Összehangolt marketing és reklám stratégia elkészül, elemeit alkalmazzák

Folyamatosan tanuló gazdasági szereplők

Program: Tudás átörökítése generációkon át

Tevékenység: nyitott műhelyforum (nem csak a családban)

A helyi lakosság képzésében nagy szerepet játszik a megfelelően működő iskolai rendszeren kívül, a tudás átörökítése családokon belül. Vidéken a fiatalok között népszerű, hogy az idősebbek foglalkozásait követve ők is hasonló területen helyezkednek el. A program alapvető célja, hogy a helyiek mellett az ide érkező érdeklődők számára is lehetőség legyen tanulásra. Műhelyforumok szervezése révén a látogatók betekintést kapnak a helyi termelők, kézművesen munkásságába.

Indikátor:

- Műhelyforumok tartása
- Tanulni vágyó érdeklődők száma nő

Program: Képzések indítása

Tevékenység: Gazdálkodói ismeretek

Tevékenység: Turisztikai ismeretek

A lakosság képzése fontos alappillére a helyi gazdaság fejlesztésének. A Völgyben elsősorban a gazdaságra és a turizmusra irányuló képzésekre van szükség. A képzett munkaerő aktivitása emelkedik, a vállalkozó kedv nő és minőségi termékek születnek. A falusi vendéglátásban tájékozott helyi lakosság nyitottabb a turisták fogadására. A képzések által ötleteket meríthetnek a szállások, szolgáltatások színvonalának emelésében, újakat hozhatnak létre a felmerülő igényekhez igazodva.

Indikátor:

- Gazdálkodási ismeretekről szóló képzés megtartása
- Turisztikai képzések tartása

8.4. Sokszínű turisztikai kínálat

Lakosság és a turizmus számára egyaránt kielégítő szolgáltatásrendszer

Program: Turisztikai infrastruktúra kiépítése

Tevékenység: Szállások kitáblázása, elérhetőségük javítása

Tevékenység: Közös, naprakész adattár létrehozása a völgyben elérhető szállásokról, szolgáltatásokról

Tevékenység: Összehangolt nyitva tartás kialakítása a termelők, szolgáltatók körében

Tevékenység: Információs táblák kihelyezése

Tevékenység: Túraútvonalak fejlesztése és fenntartása

A turisztikai infrastruktúrák közé az összes olyan, mindenki által hozzáférhető létesítmény tartozik, amelyek turisztikai tevékenységet tesznek lehetővé (szálláshelyek, túra utak, parkok, sportpályák, stb.) A turisztikai szükségleteket csak úgy lehet kielégíteni, ha az igényeknek (motivációknak) megfelelő szolgáltatásokat tudnak igénybe venni az ideérkezők. Fontos a szálláshelyek elérhetőségének javítása, egyrészt a helyszínen való kitáblázással, másrészt az internetes, könnyen megtalálható hirdetésekkel. Célszerű lenne egy közös, völgy szintű, nyilvános és naprakész adattár (honlap) létrehozása, amely bemutatná a környék szállásait, szolgáltatásait (programcsomagokat) és értékeit. A termelők és szolgáltatók összehangolt, lakossági és turisztikai igényekhez igazodó nyitva tartás kidolgozása is növelné az ide látogatók motivációját. A szolgáltatások, szállások elhelyezkedéséről tájékoztató jellegű információs táblák (8. ábra) kihelyezése indokolt a települések frekvenciált helyein. (lásd még: **Tv. 2 – Meglévő és tervezett túraútvonalak**)

8. kép Információs tábla
(forrás: visualcom.hu)

Indikátor:

- Javult a szállások elérhetősége, kitáblázás megtörtént
- Megszületett a közös Nivegy-völgyi turisztikai honlap
- A szolgáltatások nyitva tartása összehangolva működik
- Az információs táblák kihelyezésre kerültek
- Új túraútvonalak felfestése megtörtént
- A meglévő túra utak fenntartása folyamatos

Program: Szállásfejlesztés

Tevékenység: Új létrehozása

Tevékenység: Meglévők fejlesztése

A helyszínelés során felmérésre kerültek az egyes szálláshelyek a településeken. Általánosan elmondható, hogy a szálláskínálat sokszínű, azonban nem egységes az elosztásuk a völgyben. Szentjakabfán csupán az eredei iskola és egy pince áll a szálláskeresők részére, valamint a parkerdőben sátorozásra van lehetőség. Javasoljuk, hogy Szentjakabfán létesüljön új szálláshely, mely nem csak a gyermekek, fiatalok elhelyezését tenné lehetővé, hanem az idősebb, érettebb korosztály számára is megfelelő lenne. Természetesen, máshol is javasolható még szállás kialakítása, azonban ez további vizsgálatokat igényel. A meglévő szálláshelyek fejlesztése is szükséges elsősorban szolgáltatásbővítés révén.

Indikátor:

- Új, igényekhez igazodó szálláshely létesült Szentjakabfán
- A meglévő szállások szolgáltatásai bővültek

Program: Étkeztetés megoldása

Tevékenység: Több szállás számára is használható létesítmény létrehozása, üzemeltetése

Tevékenység: Helyi termékek bevonása

Tevékenység: Gazdasági társaságok együttműködésének támogatása

A szálláshelyek felmérése kapcsán merült fel, hogy a helyszíneken nincs lehetőség étkezésre. Javasoljuk egy olyan helyszín, létesítmény kialakítását, ahol a vendégek étkezni tudnak (akár a boltokhoz, pékséghez kapcsolódóan).

A lakosság és az ide érkező vendégek étkeztetésébe be kell vonni a helyi termékeket is. Ez kedvező a lakosoknak, hiszen takarékoskodni tud: a szállítási díjak elmaradnak, az egyes termékeket cserélhetik egymás között. Az iskolában és az óvodában is helyi termékek kerüljenek a diákok asztalára. A turisták a helyi termékek megismerésével, ízelítőt kapnak a völgy életéből, megismerhetik a falusi ételeket, vásárolhatnak belőle a helyi boltokban. Az étkeztetés során is fontos, hogy a helyi termelők együttműködjenek és támogassák egymást.

Indikátor:

- A településeken a lakosság és a vendégek étkeztetése megoldott
- Az étkeztetés a helyi termékeken alapul
- A termelők együttműködnek az étkeztetés megvalósítása érdekében

Regionális hatókörű, célcsoport- specifikus vonzerők

Program: Kiállításokon történő részvétel (pl. utazási, esküvő, vadászati)

Tevékenység: Programcsomagok kidolgozása, és azok ismertetése, promóciója

A Nivegy-völgy jelenleg regionális és országos szinten sem örvend nagy ismertségnek. Ezért szükséges lenne az ország több pontján megrendezett utazási kiállításokon megjelenni az öt településnek egy saját standdal. A kiállítás keretében lehetőség lenne arra, hogy az érdeklődők megismerjék a Nivegy-völgyet, és annak földrajzi elhelyezkedését. Ismertetésre kerülhetnek a települések értékei, valamint a javasolt programcsomagok célzottan az egyes célcsoportok számára.

Indikátor:

- A völgy képviseletében megjelennek utazási kiállításokon.

Program: Rendezvények (fesztiválok) szervezése az öt településen

Tevékenység: Igények, lehetőségek felmérése

A települések adottságaikból adódóan remek helyszínül tudnának szolgálni kisebb rendezvények, fesztiválok megtartására. Ezekre ötletként csatolunk néhány tematikus programleírást ötlet szinten, mely a **III. számú mellékletben** megtekinthető. A cél az lenne, hogy a környező területekről (Balaton part, Káli-medence) egy egynapos program erejéig felcsábítsuk a turistákat, valamint az, hogy a 2-3 napos itt tartózkodásra is érkezzenek családok, gyermek csoportok és baráti társaságok.

Indikátor:

- Rendezvények száma megnő.
- Az ide látogató turisták száma megnő.

Program: Lovas turizmus, és lovas terápiás turizmus kialakítása Szentjakabfán

Tevékenység: Igényfelmérés

Tevékenység: Tervezés

Tevékenység: Kivitelezés

Szentjakabfa jelenleg elég kihalt turisztikai szempontból. Szálláshelyek csak a parkerdőben érhetőek el és alapvető szolgáltatásokat sem tud nyújtani. Ennek orvoslására javasolnánk egy lovarda kialakításának megfontolását. Erre épülve lovas turizmus és lovas terápiás turizmus kiépítésében látjuk a lehetőséget. Zánkán található egy több ezer férőhelyes gyermektábor, ahonnan egy fél-egynapos program erejéig fel lehetne csalogatni a csoportokat. Erre a célra tökéletesen megfelelne a lovagoltatás, hiszen ez sok városi gyermek számára új élményt nyújthatna. Mivel a zánkai tábor akadálymentesített, ezért lehetőséget látunk abban is, hogy a lovaglást beteg gyermekek számára is elérhetővé kellene tenni, mint állatterápiás kezelés. Ehhez azonban előzetesen fel kell mérni az igényeket és lehetőségek, befektetőket kell találni, és csak eztán kezdődhet meg a tervezés és kivitelezés.

Indikátor:

- Lovarda nyitása.
- Gyermekcsoportok, családok látogatnak a településre lovaglás céljából.

Program: Esküvőturizmus fellendítése

Tevékenység: Szent Balázs rom körül terület rendezése

Tevékenység: Esküvő-kiállításon való részvétel, promóció

Tevékenység: Szervezés, szállítói rendszer kidolgozása

A térségben jelenleg kibontakozóban van az esküvőturizmus kialakulása, egyre többen választják a Nivegy-völgyet a boldogító igen kimondásának helyszínéül. A személyes kötődéseken kívül ez főként a festői szépségű tájnak köszönhető, ami remek háttérrel biztosít a párok házasság kötéséhez. Több olyan pont is van, mely alkalmas a ceremónia lebonyolítására, de kiemelkedik közülük a Szent Balázs templomrom és annak környezete, ezért fontos lenne a helyszín rendezése, az esküvőhöz szükséges infrastruktúra megteremtése. Megfontolható színhely még az Árokfői templomrom környéke is. Tovább erősítheti az esküvőturizmust a térségben az országos esküvő-kiállításokon történő részvétel. Itt megismertethetik a helyszínt kereső párokat a völgy kiváló fekvésével és panorámájával, romantikus helyszínével, valamint a szállásokkal és pincékkel, melyek megfelelő helyszínül tudnak szolgálni a násznép elhelyezésére. Az esküvőturizmus fejlődésével igény merülhet fel egy olyan rendszer kidolgozására, melyben egy rendezvényeket bonyolító szervezethez csatlakoznak a helyi termelők, akik szállítóként vehetnek részt a folyamatban.

Indikátor:

- A völgyben tartott esküvők száma növekszik.
- Létrejön közös szervezői- beszállítói rendszer, mely az esküvőturizmusra épül.

Program: Pihenőhelyek tervezése és létesítése

Tevékenység: Kerékpáros és gyalogosturizmussal érintő területeken pihenőhelyek létrehozása

A Nivegy-völgyben jelenleg is léteznek pihenőhelyek, azonban kiépítettségükben fejlesztésekre szorulnak. Többségük nem alkalmas a kerékpárok elhelyezésére, tárolására, esetleg szervizelésére, így nem elégíti ki a kerékpárturizmus igényeit. A fejlesztések között azonban fontos tényező a kerékpárosok vonzása a térségbe. Érdeemes megvizsgálni, hol van esetleg lehetőség új pihenőterek létrehozására (9. ábra), az általuk előnyben részesített útvonalakon.

9. kép Példák erdei és kerékpáros pihenő kialakítására
(forrás: balcsi.net)

A pihenőhelyek létrehozása összetett vizsgálatot és tervezést igényel. (Erre vonatkozó javaslatokat tartalmaz a túraútvonalakról szóló fejezet is.)

Indikátor:

- Elkészülnek a pihenőterek tervei
- A pihenők alkalmasak kerékpártárolásra is
- A közterületi berendezések kihelyezésre kerültek (padok, lámpák, szeméttárolók, esőbeálló)

Program: Fotópontok kialakítása

Tevékenység: A pontok megtervezése és kivitelezése

A völgy igen kedvező adottságokkal rendelkezik, melyhez hozzájárul a változatos domborzat és területhasználat, a mozaikos tájszerkezet és az egyedülálló tájkép. A magasabb dombokról kiváló panoráma nyílik a Balatonra és a völgy egészére, melyet az ide látogató turisták előszeretettel fotóznak. Lehetőséget teremt a fotózásra a gyurgyalagok visszatelepedése vagy a patakrehabilitációval létrejövő vizes élőhelyek

madarakkal való benépesülése is. Fontos lenne egy dokumentum készítése, amely összefoglalná a völgyben található fotózásra, bemutatásra alkalmas természetes és épített értékeket egyaránt. A kijelölt fotópontok környezetének rendezése tervezéshez kötött. A területeket meg kell tisztítani a zavaró látványelemektől, takaró növényzettől, alkalmassá kell tenni őket a turisták fogadására.

Indikátor:

- A fotópontok kijelölése megtörtént.
- Javaslatokat tartalmazó terv elkészült

Program: Kilátópontok létrehozása

Tevékenység: Kilátópontok helyének kijelölése

Tevékenység: A pontok megtervezése és létrehozása

A Nivegy-völgy természetes adottságaiból adódóan több magaslattal is rendelkezik., ahonnan értékes panoráma nyílik a Balatonra és a völgyre. A meglévő és a koncepcióban kijelölt turistaútvonalakon több helyszín is akad, ahova érdemes lenne kilátópontokat létrehozni (10. ábra). A pontokon kihelyezésre kerülnének padok, asztalok, szemétyűjtők, hogy az emberek több ideig is élvezhessék a tájat. A pontok felméréséhez, kijelöléséhez és megtervezéséhez további vizsgálatokra van szükség.

10. kép Kilátópont
(forrás: geocatching.hu)

Indikátor:

- A meglévő kilátópontokat felmérték
- Új kilátópontok kijelölésre kerültek
- A pontok megtervezése megtörtént

MELLÉKLETEK

I. MELLÉKLET: A jelenlegi túraútvonalak értékelése

Kék

Az Országos Kéktúra Magyarország középhegységein húzódó, Írott-kőtől Hollóházáig 1118 km hosszan haladó túraútvonal. A Pétfürdőtől Badacsonyig húzódó, mintegy 94 km-es szakasza Balaton-felvidéki Kéktúra néven ismert, melyet 1996-ban indítottak és melynek védnöke a Veszprém Megyei Természetbarát Szövetség. A Balaton-felvidéken 10 bélyegzőhely található, melyek közül egyik a Nivegy-völgyben, Szentantalfán van. Az Országos Kéktúrához kapcsolódóan a Balaton-felvidéki Erdei Iskolánál található egy bélyegzőhely.

A Nivegy-völgyet a következő „kék szakaszok” érintik: az Országos Kéktúra 6. számú túrája (Badacsonytördemic–Nagyvázsony 41 km); a Balaton-felvidéki Kéktúra Szentantalfa–Hideg-hegy (10,3 km) és Szentantalfa–Kövágóörs (12 km) szakaszai. A területen található még kék kereszt jelzés, amely Tagyon délnyugati területét köti össze a Zánka területén futó zöld jelzéssel.

Az Országos Kéktúra 6. számú túraútvonala

a. Elhelyezkedés és hosszúság

Az útvonal által érintett Nivegy-völgyi települések Balatoncsicsó és Szentjakabfa. Az útvonal Balatoncsicsó délnyugati határán lévő erdőterületekbe lép be (Pirkanc) és egészen a Szentjakabfa északi határán lévő erdőterületekig (Szentjakabfai-erdő) húzódik, onnan Nagyvázsony felé továbbhaladva. Körülbelül a Hamuházi forrástól együtt halad a zöld jelzésű Kinizsi Pál turistaúttal. Az útvonal Nivegy-völgyben futó szakaszának hossza kb. 6,2 km.

b. Minőség

Az utak minőségét tekintve jó minőségű, szórt burkolattal ellátott erdészeti utakon vezet a túra, mely szükséges esetben gépjárművel (autóbusz, személygépkocsi, kerékpár, erdészeti jármű) is járható.

c. Terep

Az útvonal adottságait tekintve árnyas helyeken húzódik, ami megkönnyíti a nyári időszakban való túrázást. A terepviszonyokat vizsgálva enyhe emelkedőkkel

találkozhatunk, így összességében a szakasz bejárása nem túlzottan megerőltető, akár félcipőben is teljesíthető.

d. Kilátás, látnivalók

Mivel az útvonal szinte teljes egésze erdőben halad, ezért legtöbbször mindkét oldalról zárt. Néhány nyíladék következtében néhol megnyílik a kilátás kisebb gyepterületekre.

Az útvonal által érintett látnivalók közé tartozik az úgynevezett Hamuházi-forrás, az Apadagos-kút, illetve az erdei iskola.

e. Pihenőhely

Egyetlen kiépített pihenőhelye a volt csicsói erdészház (Balaton-felvidéki Erdei Iskola) mellett található, ahol fedett esőbeálló és szabadtéren elhelyezkedő piknikező helyek állnak a túrázók rendelkezésére. A pihenőhelyhez kapcsolódva található itt egy bélyegzőhely is.

f. Jelek

Az Országos Kéktúra itteni jelzése jól követhető, frissen felfestett jelzésekből áll.

Balaton-felvidéki Kéktúra, Szentantalfa–Hideg-hegy szakasz

a. Elhelyezkedés és hosszúság

Az útvonal által érintett Nivegy-völgyi települések Balatoncsicsó és Szentantalfa. A szakasz Szentantalfa belterületén kezdődik és Balatoncsicsó keleti határánál (Szent György-hegy) lép ki a Nivegy-völgyből. A szakasz nyomvonala a turistatérképeken jelöltekhez képest módosult, mivel telekfelvásárlás következtében magánterületen haladt át. Jelenleg a megvásárolt területet megkerülve halad tovább. Az útvonal Nivegy-völgyben futó szakaszának hossza 4 km.

b. Minőség

Szentantalfa belterületén, illetve a lakott területek közelében jó minőségű aszfaltozott úton halad a jelzés, majd a Szentantalfai szőlőket elhagyva vált át földútra. Körülbelül a Herendi templomromig az út jól járható mind gyalogosan, mind autóval vagy kerékpárral. A frissen módosított útvonal következtében néhol bizonytalan az út vonalvezetése.

c. Terep

A terepviszonyokat vizsgálva, kiérve a településről erősebb emelkedővel találkozhatunk, melynek csúcspontjáról újra völgybe vezet az út. A módosított nyomvonal következtében újabb emelkedő került az útszakaszra, bár ez nem nagy nehézségű. A nyomvonal egy része árnyas, fás részeken vezet, de van gyeppel vagy szőlőterület mellett haladó, napos szakasza is.

d. Kilátás, látnivalók

Az útvonal mindkét oldalról csak kis szakaszon zárt, a legtöbb helyen egyáltalán nem, vagy csak egy oldalról zárt a kilátás. Néhány pontról feltárulnak a környező települések (Szentjakabfa, Szentantalfa) gyeppel és szőlőterületei, valamint a távoli templomtornyok és településképek.

A szakasz által érintett egyik látnivaló a Herendi templomrom, amely azonban magánterületen található, a módosított útvonalról nehezen vagy egyáltalán nem közelíthető meg, jelenlétéről semmiféle tájékoztatás nincs. Ehhez közel a Herendi kút található meg, amely az útról is könnyen észrevehető, vizenyős területen helyezkedik el. A templomromot és a kút elhagyva, az erdős területekről gyepre kiérkezve (Bád) láthatunk egy értékes fasort.

e. Pihenőhely

A szakasz Nivegy-völgyben húzódó részén kiépített pihenőhely nem található.

f. Jelek

A Balaton-felvidéki Kéktúra itteni jelzése jól követhető, frissen felfestett jelzésekből áll. A turistatérképet követve azonban meglehetősen megkérdőjelezhető az útvonal módosítása, bár annak felfestése is egyértelmű.

Balaton-felvidéki Kéktúra, Szentantalfa–Kővágóörs szakasz

a. Elhelyezkedés és hosszúság

Az útvonal által érintett Nivegy-völgyi települések Tagyon és Szentantalfa. A szakasz Szentantalfa belterületén kezdődik és Tagyon nyugati felénél (Fekete-völgy) lép ki a Nivegy-völgyből. Az útvonal Nivegy-völgyben futó szakaszának hossza 3 km.

b. Minőség

Szentantalfa belterületén a Csorsza-patak völgyéhez igazodva, aszfaltozott úton halad a jelzés, majd a települést elhagyva földutakon, dűlőutakon jutunk el Tagyon-hegy

területére. Az út nyomvonala gyalogosan, kerékpárossal és részben gépjárművel is jól járható. A szakasz külterületi részei lovaglásra is alkalmasak.

c. Terep

A terepviszonyokat vizsgálva, Szentantalfáról kiérve kisebb emelkedővel folytatódik az útvonal. A Tagyon-hegy keleti részére felvezető emelkedő nem túlságosan meredek, viszont hosszúsága miatt kissé megerőltető lehet. A dombtetőre felérve a terep jórészt kiegyensúlyozott, jelentős terepingadozás nincs.

d. Kilátás, látnivalók

Az útvonal első része a szentantalfai belterülettel, illetve a lakott területekhez közeli gyepterületekkel szegélyezett. Szentantalfától távolodva egy félig zárt, mandulafákkal határolt részhez érkezünk, majd a Tagyon-hegyhez kanyarodva egy félig árnyas, szintén fél oldalról erdővel lezárt terület következik. A tagyoni szőlődombokról szép panoráma nyílik a közeli Zánkára és a Balatonra.

A szakasz által érintett látnivalók Szentantalfa belterületén a következők: az evangélikus templom, a helytörténeti gyűjtemény, a rádiómúzeum, a mosóház. A külterületi részeken pedig a zsidó temető, egy forrás és egy kút fűződik fel az útvonalra.

e. Pihenőhely

A szakasz Nivegy-völgyben húzódó részén kiépített pihenőhely nem található.

f. Jelek

A Balaton-felvidéki Kéktúra itteni jelzése jól követhető, frissen felfestett jelzésekből áll.

Kék kereszt jelzés

a. Elhelyezkedés

Az útvonal által érintett Nivegy-völgyi település Tagyon. A nyomvonal a Balaton-felvidéki Kéktúrához kapcsolódik a Tagyon-hegy nyugati felén, majd a szőlődombokról levezetve halad Zánka gyepterületein keresztül és csatlakozik bele a zöld jelzésű túraútvonalba. Az útvonal Nivegy-völgyben futó szakaszának hossza 1,6 km.

b. Minőség

A Tagyoni szőlőknél dűlőutakon és külterületi burkolt útszakaszokon, illetve egy részén a főútvonalat követve halad a jelzés. Az utak jó minőségűek, gyalogosan,

kerékpárral és autóval egyaránt jól járhatóak. A nyomvonalvezetés lejtése és burkolata miatt, a főút forgalma miatt lovas turizmusra nem ajánlott.

c. Terep

A terepviszonyokat vizsgálva a kéktúrából kikapcsolódóan a szőlődombokról lefelé folyamatosan lejt az útvonal. A főúthoz kapcsolódóan viszonylag sík, vízszintes terepen halad tovább, majd Zánka felé szintén enyhe lejtéssel folytatódik.

d. Kilátás, látnivalók

Az útvonal egésze mindkét oldalról nyílt, szőlőkkel és gyepekkel határolt. A Tagyon-hegyhez kapcsolódó kijelölt útról kitűnő panoráma nyílik a Balatonra.

Az útvonalhoz kapcsolódóan nincs konkrét látványosság, viszont számos hagyományos pince mellett vezet a nyomvonal.

e. Pihenőhely

Az útvonalon kiépített pihenőhely nem található.

f. Jelek

A jelzések viszonylag jó állapotúak, a nagyobb keresztezésekben faragott oszlopok és az arra festett jelek mutatják az irányt.

Piros

A Nivegy-völgyön áthaladó piros jelzésű turistaút Balatonhenyétől indul, majd Mencshelyen keresztül Balatonakali településre érkezik meg. Érintett települései a következők: Balatonhenye, Balatoncsicsó, Szentjakabfa, Óbudavár, Mencshely, Dörgicse, Balatonakali; hossza pedig körülbelül 18 km. Ezen kívül egy piros rom turistajelzés érinti a területet, ami a szentantalfai Szent Balázs templomromtól indul és Balatoncsicsó külterületén át halad Dörgicse irányába.

Balaton-felvidéki Piros túra, Balatonhenye–Balatonakali szakasz

a. Elhelyezkedés

Az útvonal által érintett Nivegy-völgyi települések Balatoncsicsó, Szentjakabfa és Óbudavár. A nyomvonal az Országos Kéktúrához kapcsolódik Balatonhenyén, majd Balatoncsicsóra beérve elválik attól. A jelzés a Csicsói-erdő nyugati részénél érkezik be a völgy területére, majd a Fenyves-hegy, Bán-kő és a Láz-föld mentén halad végig Mencshely felé. A települések közül egyiknek sem érinti a belterületét, Balatonhenye és

Mencshely között végig külterületi részeken halad. Az útvonal Nivegy-völgyben futó szakaszának hossza 4,5 km.

b. Minőség

Az útvonal Nivegy-völgyi része külterületi földutakon halad. Az utak mind jó minőségűek, gyalogosan jól járhatóak, kerékpárral és autóval csak nagyobb esőzések után lehet probléma a bejárásával.

c. Terep

A terepviszonyokat vizsgálva a nyomvonal nagyrészt egyenletesen halad, kisebb emelkedőkkel. Az útvonal megtételét a terepadottságok nem, vagy alig nehezítik, illetve az erdőben haladó, árnyas nyomvonalvezetés is előnyös a nyári időszakban.

d. Kilátás, látnivalók

Az útvonal első szakasza (a Csicsói-erdőben) mindkét oldalról zárt, kilátás nem nyílik, néha egy-egy erdei tisztás jelent változatosságot. Az útvonal egyébként nagyrészt egy oldalról zárt, gyepes és erdő területek váltakozva határolják. A szentjakabfai, óbudavári szőlőterületekhez kiérve gyönyörű panoráma tárul fel, ahonnan az egész Nivegy-völgy és a Balaton is látható.

Az útvonalhoz kapcsolódóan nincs konkrét látványosság, leszámítva az előzőekben taglalt szép rálátást a völgyre.

e. Pihenőhely

Az útvonalon kiépített pihenőhely nem található.

f. Jelek

A piros túraútvonal jelzése nagyrészt hiányosnak mondható. A megtévesztő kereszteződéseknel, útelágazásoknál is sokszor hiányoznak az útbaigazító jelzések. Elvértve, egy-egy régen felfestett jel található csak a nyomvonalon.

Piros rom turistajelzés, Szentantalfa–Dörgicse szakasz

a. Elhelyezkedés és hosszúság

Az útvonal által érintett Nivegy-völgyi település Szentantalfa és Balatoncsicsó. A nyomvonal Szentantalfa és Balatoncsicsó határának közelében keresztezi a zöld jelzésű turistautat. A jelzés a Szentantalfai Szent Balázs templomromtól indul, majd a Herendi-

erdőn áthaladva hagyja el Balatoncsicsó keleti külterületét és megy tovább Dörgicse felé. Az útvonal Nivegy-völgyben futó szakaszának hossza csupán 0,1 km.

b. Minőség

Az útvonal Nivegy-völgyi része külterületi földutakon halad. Az utak mind jó minőségűek, gyalogosan igen jól járhatóak.

c. Terep

A terepviszonyokat vizsgálva a nyomvonal nagyrészt egyenletesen halad, kisebb emelkedőkkel. Az útvonal megtételét a terepadottságok nem, vagy alig nehezítik, illetve az erdőben haladó, árnyas nyomvonalvezetés is előnyös a nyári időszakban.

d. Kilátás, látnivalók

Az útvonal erdei szakasza mindkét oldalról zárt, kilátás ezen a részen nem nyílik. A Szentantalfai templomromhoz érve azonban nagyon szép kilátás nyílik a Szentantalfai és Tagyoni szőlőkre és legelőkre, valamint a két település belterületére, sőt a Balatonra is.

A jelzés fő látnivalója a Szent Balázs templomrom és az onnan feltáruló kilátás. Ezen kívül a nyomvonal mentén, a Herendi-erdőben lelhető fel a Füzesi-tó.

e. Pihenőhely

Megfelelő és szép élményt nyújtó pihenőhelynek tekinthető a Szent Balázs templomrom és környezete, ahol pihenőpad, illetve egy tájékoztató tábla van a túrázó segítségére.

f. Jelek

A piros rom túraútvonal jelzése megfelelőnek mondható. A jelzés egyértelműen vezeti el a látogatót a fő attrakcióhoz.

Zöld

A Nivegy-völgyön áthaladó zöld jelzésű turistaút a Nagyvázsonytól induló és oda visszatérő, 32 km-es Kinizsi Pál emléktúra részét képezi. A völgy túra által érintett települései: Szentjakabfa, Balatoncsicsó, és Szentantalfa mintegy 11,2 km-es szakaszon. A hatékony megkülönböztethetőség érdekében a részletes jellemzésnél 3 szakaszt különböztetünk meg, azok kissé eltérő jellege szerint. Ezenkívül egy zöld kereszt jelzés található a területen, amely Balatoncsicsó keleti, külterületi részén halad, összekötve az országos kéktúra és a Zánka felé tartó zöld jelzést

Kinizsi Pál emléktúra, Szentjakabfa–Balatoncsicsó

a. Elhelyezkedés és hosszúság

Az útvonal első meghatározott szakasza a Szentjakabfai-erdőben éri el a Nivegy-völgyet, majd az erdős részekén áthaladva átjut a Csicsói-erdőbe. Ezen a szakaszon végig együtt halad a jelzés az országos kéktúra útvonalával. Az útvonal Nivegy-völgyben futó szakaszának hossza 4,2 km.

b. Minőség

Az utak minőségét tekintve jó minőségű, szórt burkolattal ellátott erdészeti utakon vezet a túra, mely szükséges esetben gépjárművel (autóbusz, személygépkocsi, kerékpár, erdészeti jármű) is járható.

c. Terep

Az útvonal adottságait tekintve árnyas helyeken húzódik, ami megkönnyíti a nyári időszakban való túrázást. A terepviszonyokat vizsgálva enyhe emelkedőkkel találkozhatunk, így összességében a szakasz bejárása nem túlzottan megerőltető, akár félcipőben is teljesíthető.

d. Kilátás, látnivalók

Mivel az útvonal szinte teljes egésze erdőben halad, ezért legtöbbször mindkét oldalról zárt. Néhány nyiladék következtében néhol megnyílik a kilátás kisebb gyepterületekre.

Az útvonal által érintett látnivalók közé tartozik az úgynevezett Hamuházi-forrás, az Apadagos-kút, illetve az erdei iskola épülete és környezete.

e. Pihenőhely

Kiépített pihenőhelye a volt csicsói erdészház (Balaton-felvidéki Erdei Iskola) mellett található, ahol fedett esőbeálló és szabadtéren elhelyezkedő piknikező helyek állnak a túrázók rendelkezésére.

f. Jelek

A zöld jelzés igen hiányosnak mondható, mivel a nagyobb útelágazásoknál, vagy kereszteződéseknel is sérültek a jelek, vagy teljesen hiányoznak. A meglévő régi jelzések nehezen észrevehetőek, vagy már nem egyértelműek.

Kinizsi Pál emléktúra, Balatoncsicsó–Szentantalfa

a. Elhelyezkedés és hosszúság

Az útvonal második meghatározott szakasza a Csicsói-erdőből lép ki, majd szőlőterületek és gyepek mentén halad le Szentantalfa belterületére. A Balatoncsicsói szőlőterületek mentén, egy rövid szakaszon, magánterület mellett elhaladva kerítések akadályozzák meg a túrázókat az út folytatásában. A Nivegy-völgyben futó szakaszának hossza körülbelül 3,2 km.

b. Minőség

Az utak minőségét tekintve megfelelő minőségű külterületi földutak és szórt burkolattal ellátott utak képezik a nyomvonalat, melyek szükséges esetben gépjárművel és kerékpárral is járhatóak.

c. Terep

Az útvonal adottságait tekintve napos, félárnyékos helyeken húzódik. A terepviszonyokat vizsgálva emelkedőkkel főként a Balatoncsicsói szőlőterületeken találkozhatunk, Szentantalfa belterülete felé már enyhén lejt az út.

d. Kilátás, látnivalók

A Balatoncsicsói szőlőkről szép kilátás nyílik, de a Szentantalfa felé lejtő útszakaszon tárul igazán szép panoráma a túrázó elé, háttérben a Balatonnal.

Az útvonal közeli látnivalói a Szentantalfai templomok, illetve az előzőekben említett gyönyörű kilátás. Ezen kívül Balatoncsicsón, a nyomvonal közelében található meg az árokfői templomrom.

e. Pihenőhely

Ezen az útszakasz-részleten kiépített pihenőhely nincs.

f. Jelek

A zöld jelzés igen hiányosnak mondható, mivel a nagyobb útelágazásoknál, vagy kereszteződéseknel is sérültek a jelek, vagy teljesen hiányoznak. A meglévő régi jelzések nehezen észrevehetőek, vagy már nem egyértelműek.

Kinizsi Pál emléktúra, Szentantalfa–Zánka

a. Elhelyezkedés és hosszúság

Az útvonal harmadik meghatározott szakasza a szentantalfai szőlődombokon halad és megy fel a Szent Balázs templomromig, majd onnan a Szentantalfa–Balatoncsicsó településhatár mentén halad Zánka felé. Szentantalfán belül a fő közlekedési útvonalon kapcsolódik össze az előző szakasszal. Az útvonal Nivegy-völgyben futó szakaszának hossza 3,8 km körüli.

b. Minőség

Az utak minőségét tekintve megfelelő minőségű külterületi földutak és dűlőutak képezik a nyomvonalat, melyek szükséges esetben gépjárművel és kerékpárral is járhatóak, némelyik közülük burkolattal ellátott.

c. Terep

Az útvonal adottságait tekintve napos, félárnnyékos helyeken húzódik. A terepviszonyokat vizsgálva a templomromig végig emelkedik az útvonal. A lejtés mértéke ugyan nem nagy, de a tartósan meredek nyomvonalak miatt kisebb nehézséget jelenthet. A Balázs-tetőtől eleinte erősen, majd mérsékelten lejt a terep Zánkához közeledve.

d. Kilátás, látnivalók

A Szentantalfai szőlőkről és a Szent Balázs templomromtól szép kilátás nyílik a völgy egy részére és a Balatonra egyaránt. Az útvonal egyéb látnivalói a Szentantalfai templomok, illetve az előzőekben említett szép kilátás, valamint a Szent Balázs templomrom maga.

e. Pihenőhely

Megfelelő és szép élményt nyújtó pihenőhelynek tekinthető a Szent Balázs templomrom és környezete, ahol pihenőpad, illetve egy tájékoztató tábla van a túrázó segítségére.

f. Jelek

A zöld jelzés igen hiányosnak mondható, mivel a nagyobb útelágazásoknál, vagy kereszteződéseknel is sérültek a jelek, vagy teljesen hiányoznak. A meglévő régi jelzések nehezen észrevehetőek, vagy már nem egyértelműek.

Zöld kereszt jelzés

a. Elhelyezkedés és hosszúság

Az útvonal Balatoncsicsó keleti külterületi részén köti össze az országos kéktúra útvonalat, illetve a Zánka felé haladó zöld jelzésű utat, a Herendi erdő északi részén keresztül. Az útvonal Nivegy-völgyben futó szakasza közel 1,5 km.

b. Minőség

Az utak minőségét tekintve elhanyagolt, az erdős részeken benőtt, szinte követhetetlen földútról van szó.

c. Terep

Az útvonal adottságait tekintve teljesen árnyékos helyen húzódik, két oldalról zárt erdős részen. Az útvonalon lévő szintkülönbség elhanyagolható.

d. Kilátás, látnivalók

Az összekötő útszakaszon az erdőterületek miatt kilátás nem nyílik, illetve konkrét látnivaló ehhez az útvonal szakaszhoz nem kapcsolódik.

e. Pihenőhely

Kijelölt pihenőhely a nyomvonalon nincs.

f. Jelek

A zöld kereszt jelzés igen hiányosnak mondható, mivel a nagyobb útelágazásoknál, vagy kereszteződéseknel is sérültek a jelek, vagy teljesen hiányoznak. A meglévő régi jelzések nehezen észrevehetőek, vagy már nem egyértelműek.

Mária-út

a. Elhelyezkedés és hosszúság

A Mária-út Szentantalfa, Balatoncsicsó és Tagyon területén érinti a Nivegy-völgyet. Tagyon-hegy délnyugati részén lép be a településre, majd a szőlőterületek között haladva, a településközponton át északkeleti irányból közelíti meg Szentantalfa külterületét, ahol a zöld jelzésű túraútvonalra csatlakozik rá, majd azzal elhagyja előbb Szentantalfa, majd Balatoncsicsó külterületét is. Az útvonal Nivegy-völgyben futó szakasza 5 km.

b. Minőség

Az utak minőségét tekintve megfelelő minőségű külterületi földutak és dűlőutak képezik a nyomvonalat, melyek szükséges esetben gépjárművel és kerékpárral is járhatóak.

c. Terep

Az útvonal adottságait tekintve napos helyeken húzódik, melyek két oldalról nyitottak. Az útvonal Tagyon külterületi részét elhagyva enyhén emelkedik. Az érintett szakasz szintkülönbsége a 100-150 métert nem haladja meg.

d. Kilátás, látnivalók

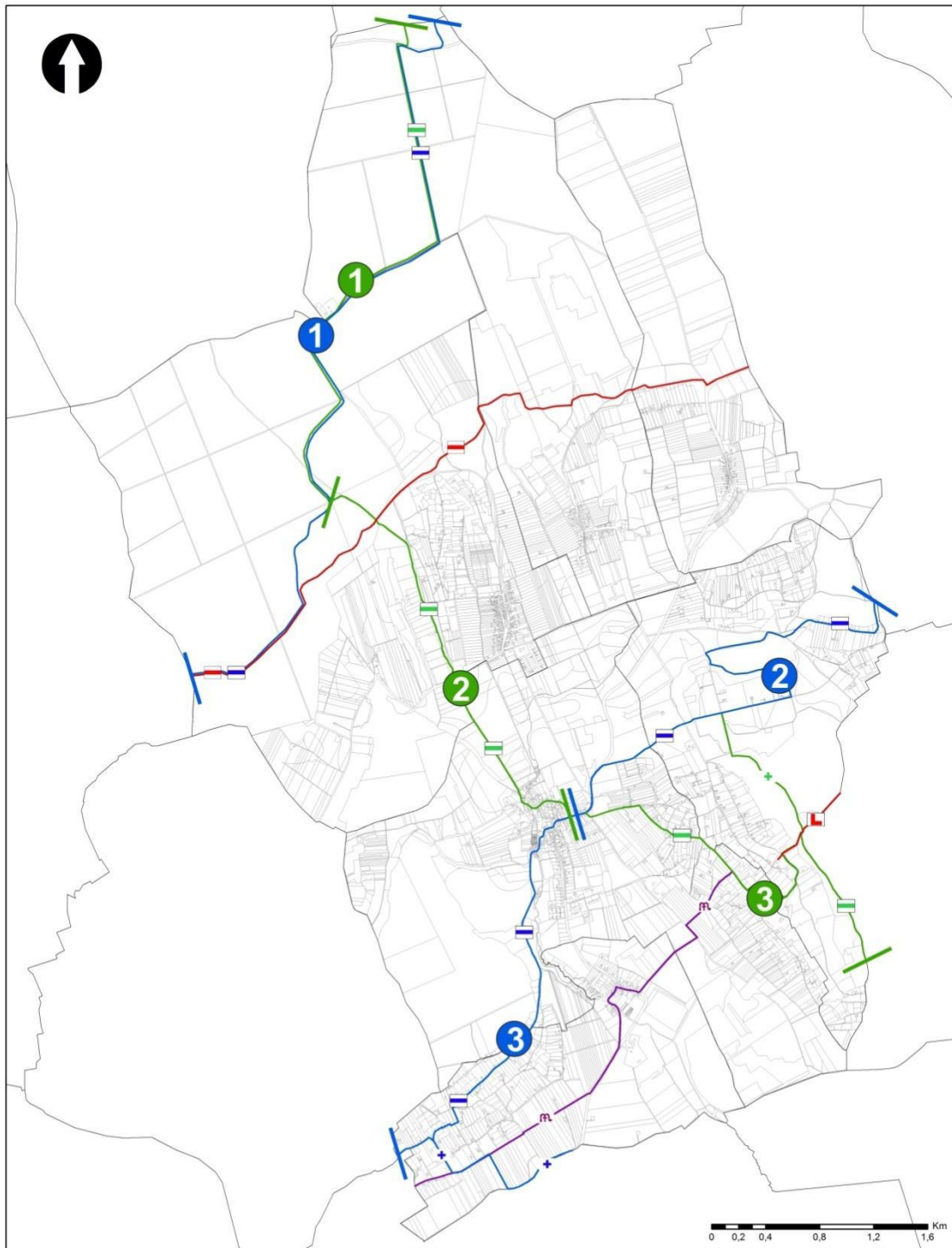
A Szentantalfai és Balatoncsicsói szőlődombokról szép kilátás nyílik a környező településekre és a Balatonra egyaránt. A kilátáson kívül a Tagyoni római katolikus templom tekinthető még látnivalónak, illetve a belterületen lévő kőkeresztek.

e. Pihenőhely

Konkrétan kijelölt pihenőhely nincs az útvonalon.

f. Jelek

Az útvonal jelenleg a tervezési fázisban van, felfestéssel nem rendelkezik.

1	1.1 Országos kéktúra - 6. számú útvonal	1	3.1 Kinizsi Pál emléktúra - Szentjakabfa-Balatoncsicsó
2	1.2 Balaton-felvidéki kéktúra - Szentantalfa-Hideg-hegy	2	3.2 Kinizsi Pál emléktúra - Balatoncsicsó-Szentantalfa
3	1.3 Balaton-felvidéki kéktúra - Szentantalfa-Kövágóörs	3	3.3 Kinizsi Pál emléktúra - Szentantalfa-Zánka

Zánka–Nivegy-völgyi borút

A 2001-ben alakult Zánka–Nivegy-völgyi Borút Egyesület a völgy öt településének és Zánka bortermelőinek borturizmusba bekapcsolódó gazdáinak együttműködését segíti elő. Az egyesület célja a múltból ránk maradt örökségek, a jelen természeti értékeinek megőrzése és bemutatása. A völgyben kialakított borút az egyes települések pincéinek bemutatása (22 állomással – pincék, vendéglátóhelyek) mellett közös rendezvényeken is népszerűsíti a helyi borokat.

Az útvonal nem kifejezetten túrázás céljából létrehozott, sokkal inkább a helyi gazdák együttműködésének és a helyi termékek népszerűsítésének eszköze. Az egyes résztvevő pincék kitáblázottsága megoldott, a pincék megtalálhatóak, de azok nyitva tartásáról és az ott igénybe vehető szolgáltatásokról nincsenek információk. A borúthoz jelzés nem tartozik, főként külterületi dűlőutakon halad. A borúthoz tartozik egy térkép, amely az útvonal mellett feltünteti az egyes állomások helyét és rövid leírását, valamint megjelennek rajta a különböző turistajelzések is, bár ezek nyomvonala még nem illeszkedik a jelenlegi állapothoz.

Okostúrák a Balaton-felvidéken

Az Éltető Balaton-felvidékért Egyesület okos telefonra létrehozott alkalmazása az egyes települések kulturális és természeti értékein túl egy adott útvonalra fűzi fel a helyi vállalkozók, gazdálkodók, kézművesek kínálatát. Ezen alkalmazás segítségével a látogató könnyebben kihasználhatja az egyesület tagjaiként működő szolgáltatókat. Ezek az útvonalak festett jelzéssel nem rendelkeznek (kivéve a Házaspárok útját), okos telefon segítségével követheti a túrázó az általa kiválasztott útvonalat. Az egyes települések akár több, tematikus útvonallal is rendelkeznek, melyek településenként a következők:

- Balatoncsicsó: Balázs-hegyi bortúra, Fenyves-hegyi pincetúra, Kirándulás Szentantalfára és Monoszlóra, Nagy öreg bükk tanösvény.
- Óbudavár: Falukör, jelzéssel is rendelkező Házaspárok útja, Irtáskör.
- Szentantalfa: Borút, Kul-túra, Pokol útja.
- Szentjakabfa: Erdei Iskola túra, Kálvária túra, Parkerdei túra.
- Tagyon: Balatoni túra, Panoráma út, Túra a Balázs templomhoz.

Kerékpárút

A Nivegy-völgy területén egyetlen még tervezési fázisban lévő kerékpárút található. A menci helyi önkormányzat terveiben szereplő mintegy 36 km-es panoráma kerékpárutat a balatoni körtúra kapcsolja be az „országos hálózatba” a zánkai ifjúsági központon keresztül. Az útvonal tervezett nyomvonala a már meglévő turistautakhoz és döngölt földutakhoz igazodik, kerülve a magasabb emelkedőket (*dorgicse.info.hu*).

Az út Nivegy-völgy által érintett területe: Ódudavár, Szentjakabfa, Szentantalfa és Balatoncsicsó, azonban az egyes településeket a belterülettől távol, csupán kis szakaszon érinti a túra, mellőzve a helyi látványosságokat és szolgáltatásokat. Továbbá a keskenyebb erdei utakon nem szerencsés a kerékpáros és a gyalogos forgalom egyazon útvonalon történő vezetése.

II. MELLÉKLET: PROGRAMCSOMAGOK

Nivegy-Kézműves Családi Fesztivál

„A falu családja” program – Fesztivállal összekötött üdülő program

A program célja az egész völgy, valamint a járás nagyobb községeinek összefogása, a családi összetartás bemutatása. A falvak, - a Nivegy 5 faluja mellé +5 falu kerül meghívásra, akik kiválasztják a képviselő családokat (sorsolással – fesztiválnyitó).

A fesztivál nyitása, nagy felvonulással indul, olimpiai jelleggel – bemutatókkal.

A vetélkedők folyamán, melyek 3 nap alatt kerülnek megrendezésre, apa-fia és anya-lánya versenyezhet különböző tematikát felölelő, igazi falusi környezetben zajló, „majdnem” munkafolyamatok bemutatásával:

- Bálamászás és bálaugrás, bálahordással egybekötött versenyszám;
- Sárfutás, gumicsizmában – 100 m-es táv, mért idejű;
- Tojás elkapási verseny (10 db tojás);
- Korongok Ura – a férfiak versenyeznek, az előttük felállított mintából kell előállítaniuk a „hasonmást”;
- Szülőéves időre – gyerkőcök;
- Hajfonási versenyszám – kislány a kislánynak;
- Zsákbafutás – 50-100 m;
- Talicskás gyorsulási verseny (Apa a kislányt viszi, majd a fiúcskát hozza – gyors versenyszám, mindössze 100 m-en);
- Talicskás/Biciklis akadálypálya;
- Szülőválogató – bekötött szemmel – 3-5 versenyző;
- Címkézd saját borod!
- egyéb.

Vándorszerű díjazás, melyet a fesztivál zárónapján, az adott települések képviselői adnak át.

A program folyamatosan zajló, beosztott versenyszámokkal tarkított, emellett kiállított kézműves standok, kiállítások, interaktív programok és színpadi muzsika gondoskodik a jó hangulatról.

A konferálás időzítése, és jellege mindig felhívja a figyelmet a közelgő fesztiváli elemekre, folyamatos tájékoztatást nyújt az eseményekről.

A versenyszámok a települések előre kijelölt „hadszínterein” zajlanak.

„Ebbe NIVezz BE!” – Zöldtúrával egybekötött Zöldvetélkedő Családoknak, Csoportoknak (Időszakos)

Öko- és családturizmus/Élményprogram

A program célja az egész völgy bemutatása és népszerűsítése a családok számára. A Nemzeti Park területén húzódó tanösvények, tematikus utak, túraútvonalak felfűzésével elegendő ismeretanyagot biztosítanak önálló, vagy vezetett utak során.

A program keretein belül a max. 30 főre tervezett (kb. 6-7 család) programsorozat délelőtti túrával, közös ebéddel (helyi termékekkel), délutáni 2 órás bemutatóval és foglalkozással (vadász, kézműves) zárulna. Estefelé közös vacsora kerülne megrendezésre a táborútnál - ifjúsági tábor mentén, melyet beszélgetésekkel és játékokkal (Napi élménykérdések, Erdei-Activity, családi/csoportos rajzverseny – mindenki egy színnel!) fűszereznének.

A programok meghírdetésre kerülnek interneten (BFNP), és a járás fontos településein (faluház, önk., LEADER-épület, helyi gazdálkodók).

Szálláshelyek:

- Schönstatt, Óbudavár
- Csicsói iskola szálláshelye

Programok helyszíne:

- Szentjakabfai Parkerdő

Túratávok:

- átlagosan 10-15 km-es napi teljesítés (oda-vissza úttal)
- Geocaching játék nappal

Önálló/ vagy idegenvezetővel:

- „Vadász”

Résztevőket emléklappal engedik el a táborból: „A Nemzeti Park Erdeinek Kiemelt Őrei” cím birtokosaivá válhatnak.

Letölthető/helyi prospektusok, tájékoztatók, élményvideók és rajzok hoznak közelebb a program kiválasztásához.

„SajtBor sosem elég!” – Sajt & Borfesztivál és Vásár (vándor, vagy állandó színhellyel)

Vásár és kiállítás, kisebb rendezvények

A fesztivál nyitása: polgármesterek köszöntője, a „társégembere díj átadása” – első koccintás

A fesztivált megnyitó mondat: **„Sajtbor sosem elég, legyünk hát egymás vendégei!”**

A program egy évben, egy helyszínen zajlik –évente változó települési házigazdával

Kézműves standok, kiállítások, interaktív programok és színpadi muzsika gondoskodik a jó hangulatról (Helyi termékek mellett pl. Tihany, mint vendég teszi tiszteletét - több fesztiválvendég – borvidéki)

A fesztivál sajtjának és borának megválasztása – díjazás: fazekas és fafaragók munkáival (díszkerámia és díszműves sajtjál)

A konferálás időzítése, és jellege mindig felhívja a figyelmet a közelgő fesztiváli elemekre, folyamatos tájékoztatást nyújt az eseményekről.

A vásárok a települések előre kijelölt, tematikusan felfűzött „hadszínterein” zajlanak.

Ideális párosítások (a teljesség igénye nélkül):

- Szabó Juhfark, 2013 – Dobosi Robi Kecskesajt;
- Dobosi Olaszrizling, 2014 – Szabó Kéksajt;
- Dobosi Sauvignon Blanc, 2014 – Dobosi Robi Kecskesajt;
- Hollósy Hárombor – Szabó fűszeres Kecskesajt;
- Gergely Cuvée, 2013 - Tihanyi Camembert

Völgymesterek Fesztivál (vándor)

Program – Fesztivál és Vásár

Célként említhetjük a helyi kézművesek termékein összpontosuló fesztiválturizmust. A helyi termelők Zánkán gyülekeznek, kocsikon várják be a fesztiválózó közönséget. A Zánka-Tagyon-Szentantalfa-Balatoncsicsó-Szentjakabfa-Óbudavár útvonalat „megmászó” nagydíjűnek a helyi mester parancsára álljt parancsolnak, és kínálatukat hirtelen gyorsasággal, villámstandokon fel is állítják. A helyi mester végszavára (kb. 2-2,5 óra eltöltése után), továbbállnak Szentjakabfára, és így tovább. A reggeli indulással az esti nagy táncfesztiválig mindössze 12 óra telik el. Az éjjélkor záródó ünnepségen helyszínen megválasztott „fesztivál borával” búcsúzik az est házigazdája „a térség kalapácsa”.

A fesztivál nyitása, nagy felvonulással indul.

Versenyző pincék a térségből, melyek közül a fesztivál zárónapján, az adott települések képviselői kiválasztják a legjobbat.

A program több helyszínen (egyszerre egyen) zajlik - emellett kiállított kézműves standok, kiállítások, interaktív programok és színpadi muzsika gondoskodik a jó hangulatról.

A konferálás időzítése, és jellege mindig felhívja a figyelmet a közelgő fesztiváli elemekre, folyamatos tájékoztatást nyújt az eseményekről.

A vásárok a települések előre kijelölt, tematikusan felfűzött „hadszínterein” zajlanak.

Minden falunak saját védnöke vonul a fesztiváli emberhad élén, és adja át címeres botját a következő településnek.

Fesztivál bora:

— Juhfark, Olaszrizling, Szürkebarát (Fehér) választandó

Kirándulás szervezése a Zánkai Ifjúsági Centrumban üdülőknek Üdülési szezonban, folyamatosan kizájánlható program

A program elemei:

- lovaskocsis megközelítés
- kóstoltatás/étkeztetés
- (terápiás) lovaglás
- állatsimogató
- múzeum/tájház látogatás
- műhelylátogatás kézműveskedéssel

Fél vagy akár egésznapos program kisebb csoportoknak.

Kirándulás szervezése Hévízen, Veszprémben, Zircen üdülőknek

Üdülési szezonban, folyamatosan kizájánlható program

A program elemei:

- buszos, majd lovaskocsis megközelítés
- Kóbortúra
- múzeum/tájház látogatás
- helyi termékekkel ismerkedés, vásárlási lehetőség biztosítása

Fél vagy akár egésznapos program kisebb csoportoknak.

Idegenvezetős túrák a Nivegy-völgyben Gyalogos természet- és kultúradelvelőknek.

Alapja a völgyet feltáró két gyalogos túraútvonal. Egy helyi lakos körbevezeti a jelentkezőket az útvonalakon, érintve minden tájértéket és turisztikai desztinációt.

A csomag tartalma egyedileg állítható össze, de van benne:

- túrázás
- fotózás
- kultúrtörténeti érdekességek
- műhelylátogatás
- kézműveskedés
- étkeztetés
- állatos program
- helyi termék bolt bemutatása
- múzeum/tájház látogatás.

Egy- vagy kétnapos program családoknak, kisebb csoportoknak szállással. Ehhez célszerű kis foglalkoztató füzet összeállítása is, amely a gyerektáborokban is felhasználható lenne.

Fotótúrák a Nivegy-völgyben

A természet- és a fotózás kedvelőinek.

Alapját a tájkép, a kilátók, a vizes élőhelyek, az öreg bükkös, a legelő állatok, fás legelők, a vadállomány és a gyurgyalagos adja.

A fotópontok kialakításánál esetleges éjszakai „lesek” építését is szükségessé teszi. Kis kiadványban lehet tájékozódni az egyes pontok elérhetőségéről, a várható látványról.

Szállással, étkeztetéssel, egy- vagy többnapos tartózkodással.

LOGO

RÖVID MAGYARÁZAT:

5 különleges szirm alkotja a virágot

- Az összetartozás szimbóluma.

A név egyet jelent a családdal, barátsággal és a közös történelemmel.

 Tagyon

 Szentantalfa

 Balatoncsicsó

 Szentjakabfa

 Óbudavár

TÁJÉRTÉKTÁR

4. számú melléklet

LELTÁR TARTALOM

TÁJÉRTÉKEK CSOPORTOSÍTÁSA

- KULTÚRTÖRTÉNETI, EGYEDI

- TERMÉSZETI, EGYEDI

- TÁJKÉPI, EGYEDI

A mellékelt fotók 2015 májusában,
a műhelygyakorlat keretein belül készültek.

© 2015

Óbudavár	OBo1	Kilátópont	
Pontos helyszín		Óbudavár, Irtásdűlő	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Tájképi egyedi tájérték	
Fajta		Kilátópont	
A tájérték főbb jellemzői		A település feletti szőlőterületekről belátható az egész Nivegy-völgy egészen a Balatonig.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Óbudavár, északi kapujánál a Fő utcáról lehajtva, földúton megközelítve	

Óbudavár	OBo2	Házaspárok útja	
Pontos helyszín		Óbudavár, Kistelek utca 2.	
Tulajdonos/kezelő		Magyar Schönstatt Család	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Imaút	
A tájérték főbb jellemzői		Az út a kápolnától induló és ide visszavezető másfél km hosszú erdőmezőn vezető ösvény, mely 15 állomást érint. Az egyes állomások a házasság fontos eseményeit, feladatait, nehézségeit és korszakait jelenítik meg. A rajtuk látható, Ozsvári Imri grafikusművész által festett képek, a szentírási idézetek, feladatok ösztönzést adnak arra, hogy a párok életük egyes mérföldkövein elgondolkodjanak és beszélgessenek egymással.	
Kor, keletkezés időpontja		2007.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Óbudavár, Kistelek utcáról nyíló Schönstatt telepről megközelíthető	

Óbudavár	OBo3	Schönstatti Kápolna	
Pontos helyszín		Óbudavár, Kistelek utca 2.	
Tulajdonos/kezelő		Magyar Schönstatt Család	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kápolna	
A tájérték főbb jellemzői		Magyarországon a schönstatti közösségek már a nyolcvanas évek elejétől fogva készülődnek, hogy nemzeti szentélyüket Óbudaváron felépítsék. Az építkezés 2004 nyarán kezdődött, 2005. április 2-án lett felszentelve a kápolna.	
Kor, keletkezés időpontja		2005.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Óbudavár, Kistelek utcáról nyíló Schönstatt telepről megközelíthető	

Óbudavár	OBo4	Szent Márton Pihenőpark	
Pontos helyszín		Óbudavár, Fő utca	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti/Természeti egyedi tájérték	
Fajta		Mosóház, Gémeskút, Forrás	
A tájérték főbb jellemzői		Mosóház-forrás: A boltíves pince jéghideg vizében régen asszonyok mosták a ruhát. A víz közelsége miatt a szomszédos pincében pálinkafőző üzemelt. Előterében pihenő található	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Mosóház-forrás: országos védettség	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Jól kitáblázott, a forrás vize nem iható	
Megközelítés		Fő utcáról, fa kapun keresztül	

Óbudavár	OBo5	Tűzoltókocsi	
Pontos helyszín		Óbudavár, Fő utca 28.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Tűzoltókocsi	
A tájérték főbb jellemzői		A Diós Ifjúsági Turistaház előtt, az út szélén áll	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Fő utcáról	

Óbudavár	OBo6	Lakóépület	
Pontos helyszín		Óbudavár, Fő utca 19.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó lakóház.	
Kor, keletkezés időpontja		1870.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		2014-ben felújított	
Megközelítés		Fő utcáról	

Óbudavár	OB07	Lakóépület	
Pontos helyszín		Óbudavár, Fő utca 17.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó lakóház.	
Kor, keletkezés időpontja		1864	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		rossz	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés		Felújítandó	
Megjegyzés			
Megközelítés		Fő utcáról	

Óbudavár	OB08	Szent Márton templom és a templomkert	
Pontos helyszín		Óbudavár, Fő utca 22.	
Tulajdonos/kezelő		Egyházi (római katolikus)	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Templom, Kopjafa, Emlékmű	
A tájérték főbb jellemzői		A templom keletelt, egyhajós, háromszatú, poligonális szentélyzáródású, klasszicizáló, késő barokk stílusú, a kősisakos, órapárkányos tornya háromszintes, homlokoldalain falsávok vannak. A révfülöpi plébánia látja el. A templom másolata elkészült a Szentendrei skanzenban. Emlékmű: I. és II. világháború áldozatainak emlékére állított. Kopjafa: Millenium emlékére, 2000-ben állított.	
Kor, keletkezés időpontja		Templom: 1836. Emlékmű: 2005. Kopjafa: 2000.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemlék	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		A templomot 1934-ben renoválták, 2012-ben felújították	
Megközelítés		Fő utcáról	

Óbudavár	OB09	Kereszt	
Pontos helyszín		Óbudavár, Fő utca 22.	
Tulajdonos/kezelő		Egyházi (római katolikus)	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1936.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Állította Hertling József és Tóth Mária	
Megközelítés		Fő utcáról, a templom kertben	

Óbudavár	OB10	Kerekes kút	
Pontos helyszín		Óbudavár, Fő utca 8. előtt	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kerekes kút	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Fő utcáról, közterületen lévő, szabadon megközelíthető	

Óbudavár	OB11	Kereszt	
Pontos helyszín		Óbudavár, Fő utca 4.	
Tulajdonos/kezelő			
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1885.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Állította Krasz József és Szalai Mária	
Megközelítés		Telken belül van	

Óbudavár	OB12	Kereszt	
Pontos helyszín		Óbudavár, Irtásdűlő 7.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői		Fa kereszt	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Valószínűleg új, szép állapotban lévő, fa kerítéssel körülvett	
Megközelítés		Irtásdűlőről, az út mellett	

Óbudavár	OB13	Kilátópont	
Pontos helyszín		Óbudavár, Irtásdűlő 7.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Tájképi egyedi tájérték	
Fajta		Kilátópont	
A tájérték főbb jellemzői		Látható a Balaton, a Nivegy-völgy. Egy vendéglátó terasz is van itt, feltehetőleg magánkézben, jó lehetőség a pihenésre.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Irtásdűlő	

Szentjakabfa	SZJ01	Kilátópont	
Pontos helyszín		Dobogó-hegy	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Tájképi egyedi tájérték	
Fajta		Kilátópont	
A tájérték főbb jellemzői		A település feletti szőlőterületekről belátható az egész Nivegy-völgy egészen a Balatonig.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Földúton a Steixner pince utáni háznál	

Szentjakabfa	SZJ02	Kút-aszói Parkerdő	
Pontos helyszín		Kút-aszói Parkerdő	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Természeti egyedi tájérték	
Fajta		Parkerdő	
A tájérték főbb jellemzői		A kutaszó pihenőpark és sportpálya kiváló terepet nyújt családi, szabadidős programokra. Számos pad, asztal, tekepálya, tűzrakó hely teszi lehetővé a szabadidő kellemes eltöltését.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés		A park állapotának megóvása, folyamatos fenntartás Területén található játszótér fejlesztésre javasolt, valamint ivóvíz bevezetése a táborhelyre	
Megjegyzés			
Megközelítés		A falutól keletre aszfalt- majd földúton, gépjárművel is megközelíthető	

Szentjakabfa	SZJ03	Értékes fa (molyhos tölgy)	
Pontos helyszín		Kút-aszói Parkerdő	
Tulajdonos/kezelő			
Típuscsoport, típus		Természeti egyedi tájérték	
Fajta		Fa	
A tájérték főbb jellemzői		Quercus pubescens (molyhos tölgy) Kb. 200-250 éves	
Kor, keletkezés időpontja		200-250 éves	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A parkerdő közepén, a táborhely és a focipálya között helyezkedik el	

Szentjakabfa	SZJ04	Kálvária	
Pontos helyszín		Kút-aszói Parkerdő	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kálvária	
A tájérték főbb jellemzői		Az parkerdőben található, táblák segítik megtalálását. Tetején egy pihenő, 3 kereszt található, és két talapzat. A templom építésével egyidejűleg épült a falutól keletre a Kálvária-hegyen, melyből napjainkban már csak maradványok láthatóak. ma már csak a két lator keresztje maradt meg a XVIII. sz.-ból, Krisztus keresztje vélhetően csak a XIX. sz.-ból való.	
Kor, keletkezés időpontja		Kálvária: 1763. Keresztek: XVIII. sz. és XIX. sz. (1905., 1933.)	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés		A domtetőn található kidőlt keresztek helyreállítása, az állók felújítása, megőrzése.	
Megjegyzés			
Megközelítés		A parkerdő déli részén, kitéblázott út vezet a parkerdőn át	

Szentjakabfa	SZJ05	Kereszt	
Pontos helyszín		Szentjakabfa, Kút utca 3.	
Tulajdonos/kezelő			
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1984.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Állíttatta: Czaun Ferenc és Hilbert Mária	
Megközelítés		A Fő utcáról jobbkéz felé letérve a Parkerdő felé vezető Kút utca jobb oldalán egy magánkertben található	

Szentjakabfa	SZJo6	Kereszt	
Pontos helyszín		Szentjakabfa, Fő utca 3.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1895.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Állíttatta: Steierlein János és Albert Skolasztika	
Megközelítés		A Fő utcáról, a volt iskolaépület előtt	

Szentjakabfa	SZJo7	Lakóépület	
Pontos helyszín		Szentjakabfa, Fő utca 7.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1803.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés		Eredeti állapotba való visszaépítése	
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcáról, a volt iskolaépülettől balra	

Szentjakabfa	SZJo8	Kereszt	
Pontos helyszín		Szentjakabfa, Fő utca 26.	
Tulajdonos/kezelő		Egyházi (római katolikus)	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1895.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemléki környezet	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Állíttatta: Franz Albert és Elisabeth Timarin	
Megközelítés		A templomkertben, a felvezető lépcső tetején	

Szentjakabfa	SZJ09	Szent Vendel templom és a templomkert	
Pontos helyszín		Szentjakabfa, Fő utca 26.	
Tulajdonos/kezelő		Egyházi (római katolikus)	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Templom, Kopjafa	
A tájérték főbb jellemzői		A Szentjakabfa főutcáján emelkedő dombon, kerítéssel övezett kertben szabadon álló, homlokzati toronnyal alakított templom, K-Ny-i tájolással 1763-ban épült barokk stílusban. A templomot 1768-ban szentelték fel Szent Jakab, valamint Fábián és Sebestyén tiszteletére. 1816 előtt épült fel a sekrestye. 1830 körül átalakították a homlokzatot és felépítették a tornyot. 1830-as években klasszicista stílusban átalakították a főhomlokzatot és felépítették a tornyot. A kopjafát Szentjakabfa ismeretlen hőseinek és áldozatainak emlékére állíttatta az utókor.	
Kor, keletkezés időpontja		Templom: 1763. Kopjafa: 2006.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemlék	
Szükséges intézkedés		Állapot megóvása	
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcáról, lépcső vezet fel a bejáratához	

Szentjakabfa	SZJ10	Népies lakóház	
Pontos helyszín		Szentjakabfa, Fő utca 29.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó lakóház.	
Kor, keletkezés időpontja		1891.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz		Műemléki környezet	
Szükséges intézkedés		Felújítandó	
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcáról	

Szentjakabfa	SZJ11	Temető
Pontos helyszín		Szentjakabfa, Fő utca, 5. hrsz.
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték
Fajta		Temető
A tájérték főbb jellemzői		
Kor, keletkezés időpontja		
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó
Védelmi státusz		Műemléki környezet
Szükséges intézkedés		
Megjegyzés		Kilátópont
Megközelítés		A Fő utcáról

Szentjakabfa	SZJ12	Kereszt	
Pontos helyszín		Szentjakabfa, Fő utca, 5. hrsz.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1822.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemléki környezet	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcáról, a temetőben	

Balatoncsicsó	BCS01	Kereszt	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Fő utca 1.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1864.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés		A kereszt előtt álló virágláda feltöltése	
Megjegyzés		Állíttatta: Horváth Ferencz	
Megközelítés		A Fő utcáról	

Balatoncsicsó	BCSo2	Utcakép	
Pontos helyszín	Balatoncsicsó, Fő utca		
Tulajdonos/kezelő			
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Utcakép		
A tájérték főbb jellemzői	Fő utca 1-8. Az épületek által kialakított utcakép jellegzetes, a falu és az ország hagyományait őrzi.		
Kor, keletkezés időpontja	XIX. sz. vége		
Állapot minősége, veszélyeztetettség	közepes		
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés	Leromlott állapotú épületek felújítása		
Megjegyzés			
Megközelítés	A Fő utcáról		

Balatoncsicsó	BCS03	Kerekes kút	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Fő utca 3.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kerekes kút	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés		Felújítandó	
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcáról, magán telken belül	

Balatoncsicsó	BCS04	Tűzoltókocsi	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Fő utca 22. előtt	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Tűzoltókocsi	
A tájérték főbb jellemzői		Tető alatt, védve áll. Készítette: Seltenhofer Frigyes Fiai (M.Kir.Udvari Szállítók), Sopron	
Kor, keletkezés időpontja		1938.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Központi területen áll, jó állapotú, megőrzendő.	
Megközelítés		A Fő utcán, a templommal szemben	

Balatoncsicsó	BCS05	Szent Ágoston templom és a templomkert	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Fő utca 17.	
Tulajdonos/kezelő		Egyházi (római katolikus)	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Templom, Jövő urna, Milleniumi Emlékmű, Emléktábla, Kopjafa	
A tájérték főbb jellemzői		<p>Templom: A település közepén az útelágazásban áll a templom. Ez is mint a Nivegy-völgy többi temploma is Észak felé lett felszentelve, és a bejárat a déli irányba elhelyezkedő torony aljában van. A szentély a nyugati oldalon van a sekrestyével együtt. A hajót háromszakaszos csehsüveg-, a szentélyt a szegmensíves záródás előtti szakaszban csehboltozat fedi. Főoltára, a sekrestyéből megközelíthető, díszes hangvetőjű szószéke historizáló stílusú, a 19. század végén, a 20. század elején készült.</p> <p>Kopjafa: 1848-49. hősei Emléktábla: 1914-18. hősi halottai számára</p>	
Kor, keletkezés időpontja		Templom: 1777-1781. Jövő urna és Milleniumi emlékmű: 2001.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemlék	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcán	

Balatoncsicsó	BCSo6	Kereszt	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Fő utca 17.	
Tulajdonos/kezelő		Egyházi (római katolikus)	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemléki környezet	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcáról a templom kertben	

Balatoncsicsó	BCSo7	Kerekes kút	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Fő utca 30.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kerekes kút	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés		Virágok elhelyezése a virágládákban	
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcáról, az út szélén	

Balatoncsicsó	BCSo8	Plébánia épület	
Pontos helyszín	Balatoncsicsó, Fő utca 17.		
Tulajdonos/kezelő	Egyházi (római katolikus)		
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Plébánia		
A tájérték főbb jellemzői	Ma az egyetlen plébáni a Nivegy-völgyben. A plébániatemplomtól DK-re f részfogas beépítés részen, oldalhatáron álló, el kertes, téglány alaprajzú épület. Utcai homlokzatát két, egyenes záródású ablak töri át. D-i homlokzata el tt faragott, oromzatos tornác áll. Az oldalhomlokzat ablakainak asztalos szerkezete eredeti. A homlokzat utca fel li végén található a lejárát a dongaboltozatos pincébe. Az utca felőli két szoba és a konyhát közrefogó szoba és kamra csehsüveg-boltozatos, a többi helyiség síkmennyezetes. A nyílászárók építés korabeliek és XIX. század végiek. A ház végfalához, annak meghosszabbításaként, kissé magasabb gazdasági épület kapcsolódik.		
Kor, keletkezés időpontja	1754.		
Állapot minősége, veszélyeztetettség	rossz		
Védelmi státusz	Műemlék		
Szükséges intézkedés	Felújítandó		
Megjegyzés	Várhatóan megújul 2015 folyamán a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ jóvoltából		
Megközelítés	A Fő utcáról, a templommal átellenben		

Balatoncsicsó	BCS09	Értékes fa (hegyi juhar)	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Fő utca 25.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Természeti egyedi tájérték	
Fajta		Fa	
A tájérték főbb jellemzői		Acer pseudoplatanus (hegyi juhar) A faluház előtt áll, meghatározó emele a településképnek.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés		Megőrzése, védelme szükséges	
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcáról, az út szélén	

Balatoncsicsó	BCS10	Lakóépület	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Fő utca 40.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó lakóház.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcáról	

Balatoncsicsó	BCS11	Kereszt piétával	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Liliom utca 29.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1911.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Liliom utcáról, az út szélén	

Balatoncsicsó	BCS12	Lakóépület	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Liliom utca 23.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó lakóház.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Liliom utca	

Balatoncsicsó	BCS14	Lakóépület	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Liliom utca 14.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó lakóház. A tornác középső, szegmensíves bejárati és a két szélső, keskenyebb, félköríves zárású nyílása két-két, mellvédfalon álló, fejezetes és lábazatos oszlopra, illetve féloszlopra támaszkodik. A három csehsüveg- boltozatos szakasszal fedett tornácról nyílik a konyha előtere és a padlásfeljáró.	
Kor, keletkezés időpontja		XIX. sz. közepe	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemlék	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Liliom utca	

Balatoncsicsó	BCS13	Lakóépület	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Liliom utca 21.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó lakóház.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Liliom utca	

Balatoncsicsó	BCS15	Lakóépület	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Liliom utca 16.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó lakóház.	
Kor, keletkezés időpontja		1862.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Liliom utca	

Balatoncsicsó	BCS16	Kerekes kút	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.:1121	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kerekes kút	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Liliom utcától induló földúton	

Balatoncsicsó	BCS17	Kilátópont	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.:039	
Tulajdonos/kezelő			
Típuscsoport, típus		Tájképi egyedi tájérték	
Fajta		Kilátópont	
A tájérték főbb jellemzői		A fennsíkról belátható az egész völgy, a Balton és annak túlsópartja is	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Fenyves-hegyi pincék felőli úton	

Balatoncsicsó	BCS18	Pince	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.:1142/2	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Pince	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó ház, szép kilátással a völgyre	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Eladó	
Megközelítés		Fenyves-hegyi úton	

Balatoncsicsó	BCS19	Régi pince	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.:1144	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Pince	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó ház, szép kilátással a völgyre	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Fenyves-hegyi úton	

Balatoncsicsó	BCS20	Fa kereszt	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.:1151	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői		Fa kereszt, évszám nélkül, virágokkal körbeültenve	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Fenyves-hegyi úton	

Balatoncsicsó	BCS21	Ároktői templomrom	
Pontos helyszín	Balatoncsicsó, Hrsz.: 070/12		
Tulajdonos/kezelő	Magán		
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Templom		
A tájérték főbb jellemzői	A kisméretű, keletet, egyhajós, különböző méretű törtkőből épült, egyenes szentélyzáródású templom falai még ma is több helyen szinte eredeti magasságukig állnak. A templom mai mérete kb. 6x9 méter. A szentély szinte teljesen elpusztult, csak az alapfalak maradtak meg. A templom alakjára a szentély és a templomhajó csatlakozásánál megmaradt falcsomokból lehet következtetni. A templom északi és nyugati oldalán magas törmelék halom veszi körül a falakat. A templom belsejében is magasan áll a beomlott fal törmeléke. A templomromot erdő veszi körül.		
Kor, keletkezés időpontja	XIII. sz.		
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz	Román kori műemlék		
Szükséges intézkedés	A romhoz vezető út sűrűbb kitérítés, az úton és a rom körül a növényzet kitisztogatása, információs tábla kihelyezése		
Megjegyzés	Kevésbé fennmaradt, nehezen megközelíthető		
Megközelítés	Gyöngyvirág utca, az úttól délre egy kis ösvény vezet be az erdőbe		

Balatoncsicsó	BCS22	Kereszt	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 2/3	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Gyöngyvirág utcából	

Balatoncsicsó	BCS23	Pince	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 1718/2	
Tulajdonos/kezelő			
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Pince	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1863.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemléki környezet	
Szükséges intézkedés		Megőrzendő	
Megjegyzés			
Megközelítés		Balatoncsicsóról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva	

Balatoncsicsó	BCS24	Szent Balázs templomrom	
Pontos helyszín	Balatoncsicsó, Hrsz.: 1772	<p>A templom építése a XII-XIII. században kezdődött. A torony és a hozzá tartozó hajó a korai, román maghoz való későbbi gótikus hozzáépítés, feltehetően a XIII. század második negyedéből származik. A templomhoz kriptá és sekrestyekápolna is épült, a torony felőli oldalon pedig háromnyílású kegyúri karzat látható. A török időkben a falu elnéptelenedett, a templomot is ekkor hagyták el. A romot 2001-2002-ben részlegesen helyreállították. A romot földútról közelíthetjük meg, a közelben szőlőültetvények találhatóak.</p>	
Tulajdonos/kezelő	Önkormányzat		
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Templom		
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja	XIII. sz.		
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz	Műemlék		
Szükséges intézkedés	Megőrzendő		
Megjegyzés	Szép kilátás a templomromból		
Megközelítés	Balatoncsicsóról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva, kitérve a templomrom irányába		

Balatoncsicsó	BCS25	Nádfedeleles pince	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 1770	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Pince	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemléki környezet	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Szent Balázs templomrom mellett található, földút vezet hozzá	

Balatoncsicsó	BCS26	Nádfedeleles pince	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 1765	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Pince	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Szent Balázs templomrom mellett található, földút vezet hozzá	

Balatoncsicsó	BCS27	Füzesi-tó	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 0213/2	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Természeti egyedi tájérték	
Fajta		Tó	
A tájérték főbb jellemzői		A Balázs-tető északnyugati elterében, egy félmedence lefolyástalan mélyedésében összegyűlő csapadékvízből táplálkozik a tó. Átmérője alig haladja meg a 100 métert, növényzettel sűrűn benőtt, alig van szabad vízfelülete. A környező magasabb fekvés márgás térszín és egy esetleges vízzáró agyaglepel következtében vízgyűjtő területe sokszorosa a tó felületének, vízjárása azonban rendkívül ingadozó akár egy éven belül is. A mintegy 10 méter átmérőjű és 2 méter mélységű, kerekded karsztos mélyedés alján szálkőzet és vízvezető járat sem látszik, de mégis jelentős vízmennyiséget képes elnyelni.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés		Növényzet általi teljes benövés megakadályozása	
Megjegyzés			
Megközelítés		A Szent Balázs templomromhoz vezető földútról a piros L-jelzés vezet oda	

Balatoncsicsó	BCS28	Présház	
Pontos helyszín	Balatoncsicsó, Hrsz.: 0220/9		
Tulajdonos/kezelő	Magán		
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Présház		
A tájérték főbb jellemzői	Téglány alaprajzú, nádtetős épület, oldalsó, külső bejáratú, egykori istállóval, amelyre ráfut az épület nádfedése. A bővítmény kivételével a homlokzatokat mélyvörös színű, hőbörcsös vakolat fedí, a széleken és a nyílások körül besimított, meszelt sávokkal. Oromzatos főhomlokzatát egy vasrácsos ablak töri át, az oromzati szellőző alatt ívesen lemetszett sarkú vakolattábla látható az „MV” monogrammal és az építés dátumával.		
Kor, keletkezés időpontja	1869.		
Állapot minősége, veszélyeztetettség	jó		
Védelmi státusz	Műemlék		
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés	Balatoncsicsóról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva		

Balatoncsicsó	BCS29	Présház	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 0220/8	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Présház	
A tájérték főbb jellemzői		Téglány alaprajzú, nádtetős épület, oldalsó, külső bejáratú egykori istállóval, amelyre ráfut az épület nádfedése. A bővítmény kivételével a homlokzatokat hőbörcsös vakolat fedi, a széleken és a nyílások körül besimított, meszelt sávokkal. Oromzatos főhomlokzatát egy, vasrácsos ablak töri át, a két oromzati szellőző alatt vakolattábla látható az építés dátumával.	
Kor, keletkezés időpontja		1873.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemlék	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Balatoncsicsóról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva	

Balatoncsicsó	BCS30	Kerekes kút	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 0220/9	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kerekes kút	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemléki környezet	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Balatoncsicsóról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva	

Balatoncsicsó	BCS31	Présház	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 0223/10	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Présház	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó présház.	
Kor, keletkezés időpontja		1810.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Balatoncsicsóról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva	

Balatoncsicsó	BCS32	Présház	
Pontos helyszín	Balatoncsicsó, Hrsz.: 1724		
Tulajdonos/kezelő	Magán		
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Présház		
A tájérték főbb jellemzői	Téglány alaprajzú, cserépfedésű, erősen felújított, átalakított épület, É-i oldalán oldalsó, külső bejáratú egykori istállóval, amelyre ráfut az épület cserépfedése. A félig földbe mélyedő pince is a nyeregtető alá esik. A homlokzatokat hőbörcsös vakolat fedi, a széleken és a nyílások körül besimított, meszelt sávokkal. Főhomlokzatán aszimmetrikus elhelyezésű ablak és kisebb oromzati ablak.		
Kor, keletkezés időpontja	XIX. sz. közepe		
Állapot minősége, veszélyeztetettség	jó		
Védelmi státusz	Műemlék		
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés	Balatoncsicsóról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva		

Balatoncsicsó	BCS33	Présház	
Pontos helyszín	Balatoncsicsó, Hrsz.: 1780		
Tulajdonos/kezelő	Magán		
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Présház		
A tájérték főbb jellemzői	Téglány alaprajzú, nádfedésű épület, téglalépcsős oromzattal, É-i oldalán külső bejáratú egykori istállóval, amelyre ráfut az épület nádfedése. A félig földbe mélyedő pince is a nyeregvető alá esik. A homlokzatokat hőbörcsös vakolat fedi, a széleken és a nyílások körül besimított sávokkal. Ny-i homlokzatán egy ablak, az oromzati szellőző alatti vakolattáblán 1884- es évszám.		
Kor, keletkezés időpontja	1884.		
Állapot minősége, veszélyeztetettség	jó		
Védelmi státusz	Műemlék		
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés	Balatoncsicsóról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva		

Balatoncsicsó	BCS34	Présház	
Pontos helyszín	Balatoncsicsó, Hrsz.: 0227/2		
Tulajdonos/kezelő	Magán		
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Présház		
A tájérték főbb jellemzői	<p>Téglány alaprajzú, erősen felújított, épület, É-i oldalán oldalsó, külső bejáratú istállóval, amelyre ráfut az épület cserépfedése. A félig földbe mélyedő pince is a nyeregtető alá esik. A homlokzatokat hóbörcsös vakolat fedi, a széleken és a nyílások körül besimított, meszelt sávokkal. Ny-i homlokzatán egy, téglány alakú ablak, az egykori istállóén ajtó és ablak. Az oromzati szellőző alatti vakolattáblán „1803 AP” monogramot.</p>		
Kor, keletkezés időpontja	1803.		
Állapot minősége, veszélyeztetettség	jó		
Védelmi státusz	Műemlék		
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés	<p>Balatoncsicsóról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva</p>		

Balatoncsicsó	BCS35	Présház
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 1719
Tulajdonos/kezelő		Magán
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték
Fajta		Présház
A tájérték főbb jellemzői		
Kor, keletkezés időpontja		1863.
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó
Védelmi státusz		Műemlék
Szükséges intézkedés		
Megjegyzés		
Megközelítés		Balatoncsicsóról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva

Balatoncsicsó	BCS36	Kerekes kút	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 0226/28	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kerekes kút	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Balatoncsicsóról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva	

Balatoncsicsó	BCS37	Présház	
Pontos helyszín	Balatoncsicsó, Hrsz.: 0223/2		
Tulajdonos/kezelő	Magán		
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Présház		
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség	jó		
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés	Balatoncsicsóról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva		

Balatoncsicsó	BCS38	Kőkereszt	
Pontos helyszín	Balatoncsicsó, Hrsz.: 0226/1		
Tulajdonos/kezelő	Önkormányzat		
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Kereszt		
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja	1823.		
Állapot minősége, veszélyeztetettség	jó		
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés	Balatoncsicsóról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva		

Balatoncsicsó	BCS39	Pince	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 0146/2	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Pince	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó pince.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Óbudavárról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva Bád fele	

Balatoncsicsó	BCS40	Herendi kút	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 0209	
Tulajdonos/kezelő			
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kút	
A tájérték főbb jellemzői		A kék jelzésű turistaút mellett fellelhető, földből kiemelkedő betongyűrűvel van körülvéve.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		rossz	
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés		Megközelíthetőség biztosítása, a kútnak és környezetének rendezett kialakítása	
Megjegyzés			
Megközelítés		Óbudavárról Szentantalfára vezető Fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva Bád fele, a kék turistaúton	

Balatoncsicsó	BCS41	Herendi templomrom	
Pontos helyszín	Balatoncsicsó, Hrsz.: 0191		
Tulajdonos/kezelő	Magán		
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Templom		
A tájérték főbb jellemzői	A romokból ítélve talán XV. századi, gótikus stílusban épült templom lehetett (erre utalhat a diadalív ívelése). A templom kisméretű, egyhajós, keleti oldalán vélhetően egyenes záródású szentéllyel és különböző méretű törtkövekből készült. A templom falaiból nagyon kevés maradt meg, jelenleg csupán a templom északkeleti sarka látható. A templom környékén igen sok késő középkori (XIV-XVI századi) kerámiatöredék jelzi az elpusztult Herend falu helyét, melynek ez volt a plébániatemploma.		
Kor, keletkezés időpontja	XV. sz.		
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz	Műemlék		
Szükséges intézkedés	Megközelíthetőség biztosítása, a körülötte lévő növényzet ritkítása, a rom láthatóvá tétele és a hozzá vezető út kitáblázása.		
Megjegyzés	Jelenleg magánterületen van, villanypázztorral körülvéve. Az országos kék túraútvonal kikerüli a telket amin található, így megközelítése nem lehetséges.		
Megközelítés	7312-es főútról jó minőségű földútra lekanyarodva Bád fele, a kék turistaúton		

Balatoncsicsó	BCS42	Kis tó	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 0197/3	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Természeti egyedi tájérték	
Fajta		Tó	
A tájérték főbb jellemzői		A völgyben összegyűlt csapadék által kialakult, és általa táplált állóvíz. Élőhelyet biztosít vízimadarak (pl. szárcsa), és egyéb vízi élőlény számára.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Feltételezhetően inkább időszakos mint állandó jellegű.	
Megközelítés		7312-es fő útról jó minőségű földútra lekanyarodva Bád fele, a kék turistaúton, a Herendi rommal szemben	

Balatoncsicsó	BCS43	Kereszt	
Pontos helyszín		Balatoncsicsó, Hrsz.: 03/9	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1886.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		7312-es főúton	

Szentantalfa	SZA01	Kilátópont	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Hrsz.: 657 előtt	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Tájképi egyedi tájérték	
Fajta		Kilátópont	
A tájérték főbb jellemzői		Kilátás a szőlőterületekre, a Tagyon-hegyre és a Balatonra	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Szentantalfa Haraszt útról	

Szentantalfa	SZA02	Pince	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Hrsz.: 543	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Pince	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó pince.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Szentantalfa Sósi útról	

Szentantalfa	SZA03	Kerekes kút	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Fő utca 3.	
Tulajdonos/kezelő			
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kerekes kút	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcából	

Szentantalfa	SZA04	Lakóépület	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Fő utca 11.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó lakóépület.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Felújított, süllyesztett a Fő úthoz képest	
Megközelítés		A Fő utcából	

Szentantalfa	SZA05	Lakóépület	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Fő utca 13.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó lakóépület.	
Kor, keletkezés időpontja		1877.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Felújított	
Megközelítés		A Fő utcából	

Szentantalfa	SZA06	Rádió Gyűjtemény	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Fő utca 22.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Múzeum	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		A múzeum az interneten nem megtalálható, információ nehezen szerezhető róla. Csak szombaton van nyitva.	
Megközelítés		A Fő utcából	

Szentantalfa	SZA07	Evangélikus templom	
Pontos helyszín	Szentantalfa, Fő utca 22/A		
Tulajdonos/kezelő	Egyházi		
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Templom		
A tájérték főbb jellemzői	Az épület 1785 ben készült, a tornyot 1831- ben építették. A templom homlokzatait hóbörcsös vakolat fedi, a széleken és az ablakok körül besimított sávval. A tornyon lévő bejárati ajtót egy-egy, a fogrovatos főpárkányig magasodó, kannelurás fejezetű féloszlop fogja közre. A 18-19. század fordulóján készült keresztelőmedence kagylódíszes. A burkolat kelheimi kőlapokból készült.		
Kor, keletkezés időpontja	1785.		
Állapot minősége, veszélyeztetettség	jó		
Védelmi státusz	Műemlék		
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés	Megújított környezet, "nézőtér" a Balatonra, zavaró légyezetékek		
Megközelítés	Gépjárművel az Óvoda utca felől, vagy gyalogosan a Fő utca felől		

Szentantalfa	SZAo8	Milleniumi Emlékpark	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Óvoda utca 1.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Park	
A tájérték főbb jellemzői		Három szombor található az emlékparkban: Emlékmű a Magyar Állam 1000 éves fennállásának tiszteletére, emlékmű 1848-49. évi forradalomban és szabadságharcban részt vett szentantalfai honvédek emlékére, milleneumi emlékmű	
Kor, keletkezés időpontja		2000.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemléki környezet	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Óvoda utcából, az evangélikus templommal szemben	

Szentantalfa	SZA09	Lakóépület	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Fő utca 4.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Terméskő homlokzatú népies lakóház	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcából	

Szentantalfa	SZA10	Fasor	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Hrsz.: 0162/9	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Természeti egyedi tájérték	
Fajta		Fasor	
A tájérték főbb jellemzői		9 db Sorbus aucuparia (madárberkenye), nem egységes méretű és állapotú fák	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés		Az elhalt fák eltávolítás/lecserélése	
Megjegyzés			
Megközelítés		Fő utcáról lekanyarodva, a Szikla utca mentén. Gyalog az országos kék túra mentén	

Szentantalfa	SZA11	Forrás	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Hrsz.: 0162/9	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Természeti egyedi tájérték	
Fajta		Forrás	
A tájérték főbb jellemzői		Kiépített forrás terméskövből, mellette kopjafával, mely az erőszakmentesség emlékhelyét jelöli (2005.).	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés		Pihenőhely kialakítása javasolt.	
Megjegyzés		A forrástól szép kilátás nyílik a falura.	
Megközelítés		A Fő utcáról lekanyarodva, a Szikla utca mentén. Gyalog az országos kék túra vezet ide.	

Szentantalfa	SZA12	Fasor	
Pontos helyszín	Szentantalfa, Hrsz.: 0162/10		
Tulajdonos/kezelő	Önkormányzat		
Típuscsoport, típus	Természeti egyedi tájérték		
Fajta	Fasor		
A tájérték főbb jellemzői	23 db Prunus dulcis (mandula)		
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség	közepes		
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés	Az elhalt, beteg fák eltávolítás/lecserélése szükséges		
Megjegyzés			
Megközelítés	A Fő utcáról lekanyarodva, a Szikla utca mentén. Gyalog az országos kék túra vezet ide.		

Szentantalfa	SZA13	Zsidó temető	
Pontos helyszín	Szentantalfa, Hrsz.: 0163		
Tulajdonos/kezelő	Egyházi (izraelita hitközség)		
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Temető		
A tájérték főbb jellemzői	Lezárt, felhagyott temető. 2011-ben zsidó fiatalok rendbe tették, a jövőben a kaput és a kőkerítést tervezik rendberakni.		
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség	rossz		
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés	Elcserjésedést megakadályozni, a területet rendben tartani		
Megjegyzés			
Megközelítés	A Fő utcáról lekanyarodva, a Kút utca mentén. Gyalog az országos kék túra vezet ide, a futballpálya mellett.		

Szentantalfa	SZA14	Lakóépület	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Kút utca 20.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó nádfedelel lakóépület pincével a kertjében.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcáról lekanyarodva, a Kút utca mentén.	

Szentantalfa	SZA15	Mosóház	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Kút utca 18. előtt	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Mosóház	
A tájérték főbb jellemzői		A kút és a mosó fontos szerepet játszottak a falu lakóinak életében, hiszen a lakosság egy részének az ivóvizet ez biztosította, az asszonyok nagymosás után itt öblögették a ruháikat, az állatok itatását és egyéb mezőgazdasági célokat is szolgált, tűz esetén az oltásra használt víz is innen volt legkönnyebben elérhető.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		2002 nyarán lett felújítva a kút és a mosó épülete.	
Megközelítés		A Fő utcáról lekanyarodva, a Kút utca mentén.	

Szentantalfa	SZA16	Nagykút	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Hrsz.: 306	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kút	
A tájérték főbb jellemzői		A kút és a mosó fontos szerepet játszottak a falu lakóinak életében, hiszen a lakosság egy részének az ivóvizet ez biztosította, az asszonyok nagymosás után itt öblögették a ruháikat, az állatok itatását és egyéb mezőgazdasági célokat is szolgált, tűz esetén az oltásra használt víz is innen volt legkönnyebben elérhető.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		2002 nyarán lett felújítva a kút és a mosó épülete.	
Megközelítés		A Fő utcáról lekanyarodva, a Templom utca mentén.	

Szentantalfa	SZA17	Lakóépület	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Templom utca 23.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Telek szélén, oldalhatárosan álló, nyeregtetetős, részben alápincézett épület, nádfedéssel. A homlokzatokat hőbörzsös vakolat fedi, a nyílások kö- rül és a széleken besimított, meszelt sávval. Téglalépcsős oromzatú utcai homlokzatán két ablak és két padlásszellőző. Az oromzat közepén négykaréjos vakolattábla: G K monogram és 1830- as évszám. Udvari homlokzatán háromnyílásos mellvédes tornác.	
Kor, keletkezés időpontja		1830.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemlék	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Kéményén gólya fészkel	
Megközelítés		A Fő utcáról lekanyarodva, a Templom utca mentén.	

Szentantalfa	SZA18	Lakóépület	
Pontos helyszín	Szentantalfa, Templom utca 43.		
Tulajdonos/kezelő	Magán		
Típuscsoport, típus	Kultúrtörténeti egyedi tájérték		
Fajta	Lakóépület		
A tájérték főbb jellemzői	Oldalhatáron álló, nyeregtetős épület. Az utcai és az udvari homlokzat simára vakolt és meszelt. Utcai homlokzatán két ablak és két oromzati szellőző. A homlokzat sarkain armírozás. A téglalépcsős oromzat közepén vakolattábla, a csúcsban napsugaras motívum. Udvari homlokzatán háromnyílású mellvédes lopott tornác. Helyiségelrendezése: szoba, konyha, szoba, kamra.		
Kor, keletkezés időpontja	XIX. sz. első fele		
Állapot minősége, veszélyeztetettség	jó		
Védelmi státusz	Műemlék		
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés	A Fő utcáról lekanyarodva, a Templom utca mentén.		

Szentantalfa	SZA19	Lakóépület	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Hrsz.: 279	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó lakóépület kőkerítéssel.	
Kor, keletkezés időpontja		1912.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcáról lekanyarodva, a Templom utca mentén.	

Szentantalfa	SZA20	Kökereszt	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Templom utca 10.	
Tulajdonos/kezelő		Egyházi (római katolikus)	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1936.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz		Műemléki környezet	
Szükséges intézkedés		Felújítandó	
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcáról lekanyarodva, a Templom utca mentén, a katolikus templom előtti füves téren.	

Szentantalfa	SZA21	Páduai Szent Antal római katolikus templom	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Templom utca 10.	
Tulajdonos/kezelő		Egyházi (római katolikus)	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Templom	
A tájérték főbb jellemzői		Barokk stílusú. A bejárat a déli oldalon álló tornyon keresztül van. A hajó nyugati oldalához sekrestye épült. A Balatoncsicsói egyházközség ffilája. Valószínűleg előbb volt templom és utána telepedett köré a falu, így a település a templomáról kapta a nevét. De nem ez a templom volt az, régi temploma 1751-re elpusztult, falaihoz épített imaházat egy ideig a három felekezet felváltva használta. 1785-ben újra van katolikus temploma, de plébániája üres, Balatoncsicsóhoz tartozik.	
Kor, keletkezés időpontja		1846.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz		Műemlék	
Szükséges intézkedés		Környező lakóházaktól elkeríteni, kertjét rendezni, az épületet felújítani.	
Megjegyzés		Környezete rendezetlen, nincs önálló telke, nincs előtere, a környező lakóházak leválasztatlan kerjéből nyílik.	
Megközelítés		A Fő utcáról lekanyarodva, a Templom utca mentén.	

Szentantalfa	SZA22	Református templom	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Templom utca 7.	
Tulajdonos/kezelő		Egyházi (református)	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Templom	
A tájérték főbb jellemzői		Késő barokk stílusú. A mai templomot az 1768-ban elvett sövénytemplom helyett építették 1785-ben. 1837-ben az addigi nádtetőt faszindelyre cserélték. 1841-ben tornyot építettek és beboltozták a templomteret. A templomtér mindkét végében erőteljes fejezetű és lábazatú kőoszlopra, illetve három, csehsüveges boltozatra támaszkodó karzat áll.	
Kor, keletkezés időpontja		1785.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemlék	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Fő utcáról lekanyarodva, a Templom utca mentén.	

Szentantalfa	SZA23	Temető	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Hrsz.: 016	
Tulajdonos/kezelő			
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Temető	
A tájérték főbb jellemzői		A Kő-hegy oldalában elhelyezkedő temetőből Pazar kilátás nyílik a Nivegy-völgyre, és a Balatonra.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Szép kilátás, új ravatalozóépület	
Megközelítés		A Fő utcáról lekanyarodva, a Templom utcából.	

Szentantalfa	SZA24	Pokol szurdok	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Kő-hegy	
Tulajdonos/kezelő			
Típuscsoport, típus		Természeti egyedi tájérték	
Fajta		Szurdok	
A tájérték főbb jellemzői		Helyenként 10-15 méter mély, 3-5 méter széles dús növényzettel borított szurdok.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés		Szemét eltávolítása	
Megjegyzés		Illegális szemétkerakás a szurdokban	
Megközelítés		A Fő utcáról lekanyarodva, a Templom utcából, a temető fölötti részen	

Szentantalfa	SZA25	Kút	
Pontos helyszín		Szentantalfa, Hrsz.: 09	
Tulajdonos/kezelő			
Típuscsoport, típus		Természeti egyedi tájérték	
Fajta		Kút	
A tájérték főbb jellemzői		Egykor állatitatónak használt, ma sűrűs benőtt betonkút	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		A Templom utcából, a temető fölötti részen, a Pokol szurdok után	

Tagyon	TGY01	Présház	
Pontos helyszín		Tagyon, Hrsz.: 601/16	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Présház	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos nádtetős pince	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		73116-os útról A Tagyon-hegyre vezető földúton	

Tagyon	TGY02	Présház	
Pontos helyszín		Tagyon, Hrsz.: 601/7	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Présház	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1804.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		rossz	
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés		Felújítandó	
Megjegyzés		Leromlott állapotú	
Megközelítés		73116-os útról A Tagyon-hegyre vezető földúton	

Tagyon	TGYo3	Kereszt	
Pontos helyszín		Tagyon, Hrsz.: 601/4	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1869.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Állította: Szegorics János, Horváth Terézia Megújította 1940-ben: Albert József, Albert János, Scher József	
Megközelítés		73116-os útról A Tagyon-hegyre vezető földúton	

Tagyon	TGYo4	Kilátópont	
Pontos helyszín		Tagyon, Hrsz.: 642/1. előtti útról	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Tájképi egyedi tájérték	
Fajta		Kilátópont	
A tájérték főbb jellemzői		Kilátás a Balatonra és a szőlőbirtokokra 180°-ban.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		73116-os útról A Tagyon-hegyre vezető földúton	

Tagyon	TGYo5	Présház	
Pontos helyszín		Tagyon, Hrsz.: 660	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Présház	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos présház.	
Kor, keletkezés időpontja		1884.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		73116-os útról A Tagyon-hegyre vezető földúton	

Tagyon	TGYo6	Présház	
Pontos helyszín		Tagyon, Hrsz.: 670	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Présház	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos nádtetős présház.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		2000-ben felújított	
Megközelítés		73116-os útról A Tagyon-hegyre vezető földúton	

Tagyon	TGY07	Kilátópont	
Pontos helyszín		Tagyon, Hrsz.: 671 előtt	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Tájképi egyedi tájérték	
Fajta		Kilátópont	
A tájérték főbb jellemzői		Kilátás a völgyre 220°-ban, látható a Hegyestű is.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		73116-os útról A Tagyon-hegyre vezető földúton	

Tagyon	TGY08	Kereszt	
Pontos helyszín		Tagyon, Hrsz.: 692	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		73116-os útról A Tagyon-hegyre vezető földúton	

Tagyon	TGY09	Présház	
Pontos helyszín		Tagyon, Hrsz.: 692	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Présház	
A tájérték főbb jellemzői		A domboldal D-i lejtőjén álló, „L” alaprajzú, alapincézett, széldesztkás oromzatú, előereszes, nádtetős épület. A falfelületeket hőbörcsös vakolat fedi, a széleken és a nyílások körül besimított, meszelt sávval. A téglány alakú padlásszellőző alatt vakolattábla. Az épület K-i homlokzata előtt tornác. A Ny-i oldalon egykori istálló. A dongaboltozatos pince felett gerendás deszkafödémes szoba és préshelyiség, utóbbiban szabadkémény. A kétszárnyú pinceajtó eredeti, az ablakok egy része ugyancsak.	
Kor, keletkezés időpontja		1811.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemlék Balaton-felvidéki Nemzeti Park	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		73116-os útról A Tagyon-hegyre vezető földúton	

Tagyon	TGY10	Szórványkövek	
Pontos helyszín		73116-os úttól délre	
Tulajdonos/kezelő			
Típuscsoport, típus		Természeti egyedi tájérték	
Fajta		Szórványkő	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség			
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		73116-os útról	

Tagyon	TGY11	Kereszt	
Pontos helyszín		Tagyon, Petőfi utca 4.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Tagyon, Petőfi utcáról	

Tagyon	TGY12	Milleniumi Emlékmű	
Pontos helyszín		Tagyon, Petőfi utca 1.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Emlékmű	
A tájérték főbb jellemzői		A falu központjában kialakított téren helyezkedik el a kerekas kúttal, és egy fedett pihenővel.	
Kor, keletkezés időpontja		2001.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Készítette: Vadász János	
Megközelítés		Tagyon, Petőfi utcáról	

Tagyon	TGY13	Kerekes kút	
Pontos helyszín		Tagyon, Petőfi utca 1.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kerekes kút	
A tájérték főbb jellemzői		A falu központjában kialakított téren helyezkedik el a milleniumi emlékművel, és egy fedett pihenővel.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Tagyon, Petőfi utcáról	

Tagyon	TGY14	Kereszt	
Pontos helyszín		Tagyon, Petőfi utca 1.	
Tulajdonos/kezelő		Önkormányzat	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői		A falu központjában kialakított térrel szemben, a petőfi út túloldalán helyezkedik el.	
Kor, keletkezés időpontja		XIX. sz. vége	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés		A jelenleg magában álló keresztet javasolt térfallal körülvenni (pl. cserje, fa ültetéssel).	
Megjegyzés		Állíttatta: Ágoston Dániel, Hoffmann Teréz Felújította 2005-ben: Tagyon Község Önkormányzata	
Megközelítés		Tagyon, Petőfi utcáról	

Tagyon	TGY15	Kereszt	
Pontos helyszín		Tagyon, Petőfi utca 24.	
Tulajdonos/kezelő		Egyházi (római katolikus)	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői		A templomkertben található kőkereszt.	
Kor, keletkezés időpontja		1895.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz		Műemléki környezet	
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Tagyon, Petőfi utcáról a templomkertben	

Tagyon	TGY16	Lakóépület	
Pontos helyszín		Tagyon, Kossuth utca 3.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői		Hagyományos, településképet meghatározó nádfedeles lakóépület.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés		Környezetének rendezése.	
Megjegyzés		Rendezetlen környezet, hiányos kerítés.	
Megközelítés		Tagyon, Kossuth utca felől	

Tagyon	TGY17	Bűnbánó Magdolna templom	
Pontos helyszín		Tagyon, Petőfi utca 24.	
Tulajdonos/kezelő		Egyházi (római katolikus)	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Templom	
A tájérték főbb jellemzői		Barokk stílusú. ÉK-nek tájolt templom, a hajónál kissé keskenyebb, félköríves záródású szentélyvel, a DNy-i, bejárati homlokzathoz épített, gúlasisakos toronnyal és a szentély ÉNy-i oldalán sekrestyével. A templom homlokzatai tükrös tagolásúak, a falfelületeket besimított vakolat fedi. A torony nyíló bejárati ajtó téglány alakú, a torony harangszintjén és a DK-i homlokzaton nyíló ablakok szegmensíves záródásúak. A szentély falára rögzítve a védőszent 19. század végén festett képe látható. A toronyaljából a hajóba nyíló ajtó lapja csillagmintás. A karzaton Angster-orgona. A templom terét kőburkolat fedi.	
Kor, keletkezés időpontja		1764.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz		Műemlék	
Szükséges intézkedés		Felújítandó	
Megjegyzés		Északi homlokzata, valamint a kapuja különösen leromlott állapotú. A templomkert is felújításra szorul.	
Megközelítés		Tagyon, Petőfi utcáról	

Tagyon	TGY18	Lakóépület	
Pontos helyszín		Tagyon, Petőfi utca 26.	
Tulajdonos/kezelő		Magán	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Lakóépület	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja		1875.	
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Felújítva a mai igényeknek megfelelően.	
Megközelítés		Tagyon, Petőfi utcáról	

Tagyon	TGY19	Temető	
Pontos helyszín		Tagyon, Hrsz.: 07	
Tulajdonos/kezelő		Egyházi (római katolikus)	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Temető	
A tájérték főbb jellemzői		A Cserkúti patak mellett, hangulatos fekvésű.	
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		jó	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés		Új ravatalozó épület.	
Megközelítés		Tagyon, Akácfa utca, vagy Kossuth utca felől	

Tagyon	TGY20	Kereszt	
Pontos helyszín		Tagyon, Hrsz.: 08	
Tulajdonos/kezelő		Egyházi (római katolikus)	
Típuscsoport, típus		Kultúrtörténeti egyedi tájérték	
Fajta		Kereszt	
A tájérték főbb jellemzői			
Kor, keletkezés időpontja			
Állapot minősége, veszélyeztetettség		közepes	
Védelmi státusz			
Szükséges intézkedés			
Megjegyzés			
Megközelítés		Tagyon, Akácfa utca, vagy Kossuth utca felől	